Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 241 (491) ◆ П'ятниця, 18 грудня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

СПІКЕР БЕЗ «ОФІЦІЙНОГО ЦЕЛОФАНУ»

Після нелегкого робочого дня в сесійному залі в Голови Верховної Ради розпочалася «вечірня зміна». Позавчора київський молодіжний клуб «Еврика» запросив І. Плюща на дискусію до «Українського дому».

Розмова тривала майже три години. Тема «Новий політик нової України» викликала неабиякий інтерес у депутатів міської і районних Рад Києва, пенсіонерів, журналістів, політологів... Аудиторія, яку зібрала «Еврика», можливо вперше за останні роки мало нагадувала молодіжну. Втім, клуб, гостями якого свого часу були професор Амосов, академік Патон, письменники Жуховицький, Горотич та інші, й цього разу намагався дотримувати своєї давньої традиції: «заглянути за блискучий целофан, яким обгорнуті всі відомі люди».

Наскільки це вдалося і про те, чому, за словами Івана Степановича Плюща, «такі зустрічі більше потрібні йому, ніж тим, хто прийшов до «Українського дому», читайте в наступних номерах «Голосу України».

Катерина КІНДРАСЬ.

Фото Анатолія КОЛЕСНИКА.

Читайте в номері

6 7

Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ:

МИ, МОЖЕ, НАЙДЕРЖАВНІШИЙ НАРОД У СВІТІ

У наступному випуску

ІНТЕРВ'Ю З КОМАНДУЮЧИМ ВМС УКРАЇНИ КОНТР-АДМІРАЛОМ БОРИСОМ КОЖИНИМ

Л. КРАВЧУК: «НАМ ТРЕБА СТВОРИТИ І ЗМІЦНИТИ СВОЇ ДЕРЖАВИ»

УЧОРА В КИЄВІ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ Л. КРАВЧУКОМ І ГОЛОВОЮ РАДИ МІНІСТРІВ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ В. КЕБИЧЕМ

Вітаючи високого гостя, Л. Кравчук наголосив, що між Україною і Білоруссю, яку ми називаємо синьоокою сестрою, завжди були добрі взаємини. На його думку, традиційно дружні відносини між двома країнами треба поглиблювати і надати їм нового поштовху. В. Кебич подякував за теплий прийом і сказав, що, від'їжджаючи в Україну — суверенну державу, він не відчував, що їде за кордон, бо знав, що там живе братній народ. Президент Л. Кравчук розповів гостю про політичну і економічну ситуацію, яка склалася в нашій країні. Сторони також обговорили питання, які становлять взаємний інтерес. Після бесіди Л. Кравчук і В. Кебич дали коротку прес-конференцію. Зокрема, відповідаючи на запитання, чи не змінив він за рік своєї думки про СНД, Президент України заявив:

(Закінчення на 3-й стор.).

Офіційна хроніка

Учора в Маріїнському палаці Президент України Леонід Кравчук прийняв вірчі грамоти від Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Куба в Україні Діохенеса Ернандеса Асторги та Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Хорватія в Україні Онесіна Цвітана.

Після офіційної церемонії відбулися розмови Леоніда Кравчука з главами дипломатичних представництв Куби й Хорватії з питань подальшого розвитку відносин України з цими державами.

• • •

А днем раніше перший Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Польща Геннадій Удовенко вручив вірчі грамоти Президенту цієї країни Леху Валенсі.

Після урочистої зустрічі відбулася бесіда Геннадія Удовенка з Лехом Валенсою, під час якої обидві сторони висловили бажання розвивати дружні взаємовигідні стосунки на основі договору між нашими державами. Геннадій Удовенко передав Леху Валенсі привітання від Президента України Леоніда Кравчука і підтвердив його запрошення відвідати Україну з офіційним візитом.

Продиктовано в номер

СПРОБА ОТРУЇТИ

У важкому стані перебувають у лікарні голова національної служби розвідки Болгарії Б. Аспарухов та прес-аташе Президента країни В. Стоянов. Як повідомило Болгарське телеграфне агентство, була спроба їх отруїти. Розпочато слідство.

Журналістам стало відомо, що у крові Б. Аспарухова і В. Стоянова токсикологи виявили суміш бензолу і тетрахлорметану, яку було підсипано в каву. На щастя, кава здалася їм надто гіркою і вони відпили лишень кілька ковтків. Фахівці стверджують, що доза отрути була смертельною.

БУШ ПІДБИВАЄ ПІДСУМКИ

З промовою, яку Білий дім охарактеризував як прощальну, у техаському університеті «Ей енд Ем» виступив Президент США Дж. Буш. Він виклав погляди на зовнішню політику Сполучених Штатів, яку вони здійснювали протягом останніх чотирьох років.

За словами Президента, Америка, незважаючи на існування «гарячих» точок, просувається у правильному напрямі до процвітаючого світу вільної торгівлі й законності. США можуть пишатися внеском у зруйнування берлінської стіни, об'єднання Німеччини, загальне роззброєння тощо.

Дж. Буш також висловив упевненість, що новообраний Президент Б. Клінтон зробить усе, що від нього залежить, у виконанні «історичної місії світового лідерства Америки».

ОРЕЛ НА РИНКУ

На житомирському Житньому ринку в обігу з'явилися нові російські монети — 10 і 20-рублеві із зображенням двоголового орла. Їх володарі залюбки обмінюють монети на купони для власних потреб, зокрема, для придбання продуктів.

Володимир ЛИЗА.

ДЛЯ ЗНЕДОЛЕНИХ ДІТЕЙ

Представник Президента України в Сумській області віддав розпорядження про проведення грошово-речової лотереї «Допоможемо дітям». Виручені від неї кошти понад 1,5 мільйона карбованців будуть направлені на матеріальну підтримку дітям-інвалідам, сиротам, дітям, хто залишився без батьківського тепла.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Парламентська хроніка

Що за комісії, творець!

Денне і вечірнє засідання 16 грудня

Кілька років з тих пір, як була обрана Верховна Рада України нинішнього скликання, утворені нею постійні комісії діяли, керуючись тимчасовим регламентом, не мали чіткого законодавчого статусу. І не випадково, — зазначали депутати, обговорюючи винесений нарешті на розгляд проект Закону про постійні комісії,— в роботі цих важливих органів законодавчої влади досі є немало різнобою, перекосів, пасивності щодо вирішення насущних питань державотворення.

І доповідач, депутат Анатолій Ткачук, і виступаючі депутати — Владислав Носов, Євген Новицький, Володимир Пилипчук, Василь Козаренко та інші — наголошували, що не виправдав себе огульний підхід щодо залучення всіх народних обранців до роботи в комісіях; без будь-якої регламентації складу комісій, регіонального представництва, фаху парламентаріїв тощо. Саме цим і зумовлено, наприклад, те, що в постійній Комісії з питань культури представлені переважно народні депутати зі Львівської, Івано-Франківської та інших західних областей. І не беруть участі в її роботі донеччани, дніпропетровці. Хіба вони байдужі до проблем культури? Йшлося й про те, що з 24 постійних комісій, які нині діють у Верховній Раді, окремі, особливо галузеві, — зайві, надумані, вони підмінюють собою відповідні органи виконавчої влади. В ряді комісій роздуті штати, багато депутатів зараховані на постійну роботу, одержують заробітну плату, але особливою працьовитістю не відзначаються. В результаті діяльність комісій млява, принижені їх контрольні функції щодо проведення в життя законів, прийнятих Верховною Радою.

Після жвавого обговорення Закон, у якому передбачено структуру, правові і функціональні обов'язки постійних комісій, визначено їх роль в подальшому розвитку законодавчої ініціативи, контроль за додержанням Конституції і законодавства в країні, був прийнятий в першому читанні.

Потім були розглянуті питання про утворення Севастопольського міського і Севастопольського арбітражного судів, затверджено кандидатури ряду суддів обласних і міських судів.

На вечірньому засіданні парламент заслухав звіт головного редактора газети «Голос України» народного депутата Сергія Правденка, а також інформацію головного редактора журналу «Віче» Ігоря Скрутня про роботу редакційних колективів названих видань. Прийнято відповідні постанови.

Володимир ЧЕРКАС.

Свого воза маємо витягти самі

Зарубіжні інвестиції революцію не зроблять

Скажіть, якщо ви задумали якусь добру справу і привернули до неї увагу Президента та уряду, то діло піде краще чи ні? Особливо за нинішніх важких економічних умов. Відповідь однозначна. Підтримка згори доброго починання, вкрай необхідного для нашої держави, — це вже певний гарант успіху.

Візит Л. Кравчука до Харкова був суто діловим і напруженим. Відчувалося: політика політикою, але головна нині проблема — подолання економічної кризи. Ніхто цього за нас не зробить. Закордонні інвестиції — це добре, але витягти свого воза нагору ми маємо самі. Для цього є і база, і люди, і сили, і можливості.

Взяти хоча б питання енергетики, про які йшлося на нараді в УкрНДІгазу. Не будемо говорити про зношеність устаткування наших теплових станцій, про гіпертрофоване споживання енергії, екологічні негаразди, пов'язані з цією галуззю, тощо. Це була б чергова сумна констатація фактів. Треба не констатувати, а пропонувати конкретні шляхи розв'язання проблем. Промисловцям, виробничникам, науковцям потрібно діяти, а не займатися статистикою. Так вирішили у Харкові. Тим більше, що для цього є виробничий і науковий потенціали. Об'єднавшись у асоціацію «Харківнафтомаш», 25 підприємств, НДІ — серед них такі гіганти, як «Турбоатом», «Електроважмаш», «Шебелингазпром» та інші, — вирішили створити у Харкові центр по виробництву нафтогазового устаткування.

Хоча слово «вирішили», можливо, тут і недоречне. Скоріше життя змусило. Нове державне мислення підвело до такого рішення. Нині 16 видів основного устаткування, необхідного для добування нафти й газу, може освоїти харківський промисловий регіон. За цією цифрою — зважені підрахунки, вивірені можливості.

Зволікання — рівнозначне смерті. Треба негайно завойовувати ринок СНД. Росія поки що випереджає нас у цьому відношенні на 1,5 року. Але Україна може завоювати ринок якістю своїх товарів. Півтора року — це не розрив. Поки що. Якщо, звичайно, не сидіти склавши руки. Але, судячи з усього, харків'янам спокій тільки сниться. Ідея створити в Харкові центр виробництва видобувного нафтогазового устаткування вже оволоділа всіма — від представника Президента до оператора Шебелинського родовища і слюсаря «Турбоатому».

Матимемо устаткування, матимемо газ та нафту. Зможемо власними силами переобладнати українські теплові електростанції, взагалі «омолодити» енергетичну галузь.

Ідеї харків'ян знайшли підтримку як у Президента, так і в членів уряду, які супроводжували його в поїздці.

Л. Кравчук відвідав також виробниче об'єднання «Червоний Жовтень» корпорації «Укрбудмехмаш». Це найстаріше із вітчизняних підприємств по виготовленню пресів для виробництва цегли. Майже 90 відсотків усіх цегельних заводів на території колишнього СРСР працює на устаткуванні цього заводу.

Машинобудівники продемонстрували Президенту свою продукцію, зокрема «домашній» агрегат по виробництву цегли. Його можна розмістити навіть вдома у хліві. Сировина — звичайнісінька глина. Для будівельних організацій, колгоспів, радгоспів, МП, кооперативів — це знахідка.

І на нараді в УкрНДІгазу, і в корпорації «Укрбудмехмаш», і на будівництві третьої лінії харківської підземки, де також побував Л. Кравчук, — скрізь йшлося про економічні зв'язки з країнами СНД. Це ті артерії, які живлять економіку. Президенту робили закид: ми, мовляв, поспішили з виходом із рубльової зони. Відтак постала проблема взаєморозрахунків. Та не поспішили ми вийти! Нас змусили це зробити. Росія заборгувала з платежами навіть країнам СНД, які перебувають у рубльовій зоні. Так що причини такого становища криються значно глибше і сягають у політику певних впливових кіл нашого сусіда, підкреслив Президент.

Леонід БРОВЧЕНКО, Микола КОСИЙ.

На знімку: Л. Кравчук у цехах виробничого об'єднання «Червоний Жовтень».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Є два проекти закону. І обидва недосконалі

Ранкове засідання 17 грудня

Слова, винесені в заголовок, належать голові постійної Комісії Верховної Ради з питань гласності та засобів масової інформації М. Спису, який виступав із співдоповіддю при обговоренні проекту Закону про телебачення і радіомовлення.

Питання це хоч і слухалось на пленарному засіданні у досить спокійній діловій обстановці, викликало немало суперечок. І не стільки через певні прорахунки у тексті законопроекту, про які сказав Микола Михайлович (для того й збираються депутати на пленарні засідання, щоб виправити недоліки майбутніх законів), скільки через надто важливу роль телебачення і радіо в нашому житті, яка далеко не завжди позитивна.

Термін «телевізійний стрес» не раз звучав у доповіді президента державної телерадіокомпанії України М. Охмакевича. Але емоційний вибух залу викликала депутат С. Остроущенко. Вона з гнівом говорила, що останнім часом телеефір заполонили передачі, в яких повний розгул насильства, жорстокості, сексу. Цей брудний потік вкрай негативно впливає на молодь, на криміногенну ситуацію в Україні. На думку депутатів П. Мовчана, С. Пушика, В. Марченка та інших, «демократія» інформації перетворилася на нав'язування телеглядачам програм, які сіють жах і нездорові пристрасті.

Отож депутати схвально висловилися про статті проекту Закону, в яких передбачено серйозні санкції до тих, хто заради комерції завдає великих збитків людям, державі, здоровій моралі.

Позитивним явищем назвали депутати й ті статті, де йдеться про демонополізацію радіо і телебачення, ідею створення Національної ради з питань телебачення та радіомовлення, заснування Міністерства інформації. Наші засоби інформації повинні служити національним інтересам, інтересам молодої держави, стверджували промовці.

Проект Закону прийнято у першому читанні.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ, парламентський оглядач.

На сесії Верховної Ради Криму

16 грудня відкрилася десята сесія Верховної Ради Криму. Як показав початок роботи, сесія обіцяє бути бурхливою. Лише на формування порядку денного витрачено три години. Депутат Сергій Шувайников запропонував обговорити питання про подвійне громадянство, статус міста Севастополя, про зняття мораторію на всекримський референдум за незалежність Республіки Крим, а також прийняти закони «Про партії та громадські об'єднання», «Про вибори до Верховної Ради Криму». Депутат Лідія Коваленко виступила проти проставляння в паспортах українського герба.

Голова Союзу комуністів Криму депутат Леонід Грач запропонував ввести до порядку денного питання про відновлення Країни Рад, наголосивши, що під цим він, звичайно, розуміє СРСР. Позицію Л. Грача підтримав депутат Андрій Меняйлов. Він сказав: «Те, що сталося в Біловезькій пущі, — злочин. Ми повинні об'єднатися, в усякому разі три слов'янські республіки і Казахстан. Необхідно звернутися з цього приводу до наради глав держав СНД, яка 25 грудня відкривається в Мінську».

Однак у ході тривалої дискусії від мікрофонів і голосування більшість обговорюваних депутатами питань не набрала необхідної кількості голосів. Що ж до відновлення СРСР, то депутати вирішили підготувати і прийняти на сесії звернення до глав держав СНД про тісніше співробітництво. Оскільки в порядку денному, запропонованому Президією ВР, є питання «Про проект нової Конституції України», депутати погодилися розглянути в контексті обговорення і проблему подвійного громадянства.

Серед інших питань, які належить обговорити депутатам на нинішній сесії, — про передачу коштів, які раніше належали КПРС, компартії України і Кримському обкому компартії України, на потреби охорони здоров'я, «Про додаткові заходи по виконанню державної програми переселення до Криму кримських татар та інших депортованих народів», «Про робочу групу з підготовки рішень про розмежування майна між Україною та Республікою Крим», звіт тимчасової депутатської комісії, створеної на попередній сесії для проведення парламентського розслідування подій, які сталися 1 жовтня у селі Красний Рай (поблизу Алушти) і 5—6 жовтня в місті Сімферополі.

Після розгляду першого питання порядку денного — «Про проект нової Конституції України» ВР Криму прийняла постанову, в якій, зокрема, говориться: «Визнати винесений на всенародне обговорення проект нової Конституції України таким, який не відповідає вимогам його прийняття Верховною Радою України у першому читанні і який потребує істотного доопрацювання з урахуванням зауважень та пропозицій у ході всенародного обговорення».

Після цього сесія ВР автономної республіки приступила до розгляду другого питання — «Про заходи щодо стабілізації економіки Криму». З доповіддю виступив Голова Ради Міністрів Республіки Крим депутат Віталій Курашик.

17 грудня депутати заслухали доповідь голови постійної комісії ВР Криму з економічної політики Богдана Перестюка «Про проект Закону Республіки Крим «Про вільну економічну зону «Керч».

Олександр ПІЛАТ, власний кореспондент «Голосу України».

Декрети Кабінету міністрів України

ПРО ДЖЕРЕЛА ЗБІЛЬШЕННЯ ВЛАСНИХ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

З метою оздоровлення фінансового стану підприємств і організацій та забезпечення проведення своєчасних розрахунків за поставлену продукцію, виконані роботи (послуги) в умовах зростання оптових цін на товарно-матеріальні цінності Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Установити, що при оподаткуванні доходів підприємств і організацій оподатковуваний доход зменшується на суму доходу, яка спрямовується ними на приріст нормативу власних оборотних коштів, обумовлений зростанням цін.

2. Цей Декрет діє до прийняття Кабінетом міністрів України декрету про податок на прибуток підприємств і організацій.

3. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України
А. ЛОБОВ

м. Київ
2 грудня 1992 року

ПРО ПРИБУТКОВИЙ ПОДАТОК З ДОХОДІВ ГРОМАДЯН, ЩО ПЕРЕВИЩУЮТЬ 60000 КУПОНІВ

Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Установити, що з 1 листопада 1992 р. із сум заробітків, одержуваних громадянами за виконання ними трудових обов'язків, і прирівняних до них доходів, одержуваних за місцем основної роботи (стаття 8 Закону України «Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства»), які перевищують 60000 купонів на місяць, прибутковий податок стягується в розмірі 12091 купона плюс 50 процентів із суми, що перевищує 60000 купонів.

2. Цей Декрет діє до прийняття Кабінетом міністрів України декрету про прибутковий податок з громадян.

3. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України
А. ЛОБОВ

м. Київ
2 грудня 1992 року

ПРО РЕЖИМ ВАЛЮТНИХ РАХУНКІВ ГРОМАДЯН В УПОВНОВАЖЕНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ

З метою створення громадянам України, іноземним громадянам і особам без громадянства (надалі — громадяни) умов для зберігання коштів у іноземній валюті в уповноважених банках України Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Установити, що:

уповноважені банки України відкривають громадянам поточні (депозитні) рахунки у іноземній валюті без підтвердження джерел одержання валютних коштів;

видача громадянам коштів у іноземній валюті з поточних (депозитних) валютних рахунків здійснюється без обмежень за сумами і напрямами використання;

доходи громадян, одержані від розміщення коштів у іноземній валюті на поточних (депозитних) рахунках в уповноважених банках України, не оподатковуються.

2. Забороняється застосування режиму валютного оподаткування або обов'язкового продажу щодо коштів у іноземній валюті, які належать громадянам.

Зазначені кошти можуть бути продані уповноваженим банкам України лише за згодою їхніх власників.

3. Національному банку України встановити єдиний режим ведення поточних (депозитних) рахунків громадян виходячи з положень цього Декрету.

4. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування:

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України
А. ЛОБОВ

м. Київ
2 грудня 1992 року

ПРО ПРИПИНЕННЯ СПРАВЛЯННЯ ДЕРЖАВНОГО МИТА ПО ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗАХ, ЩО НАДХОДЯТЬ З-ЗА КОРДОНУ

З метою усунення перешкод для надходження іноземної валюти в Україну Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Припинити з 1 грудня 1992 р. справляння державного мита за виплату громадянам України сум по грошових переказах, що надходять з-за кордону.

У зв'язку з цим зупинити дію підпункту «ф» пункту 6 статті 4 Закону України «Про державне мито» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 12, ст. 170).

2. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України
А. ЛОБОВ

м. Київ
2 грудня 1992 року

Л. КРАВЧУК: «НАМ ТРЕБА СТВОРИТИ І ЗМІЦНИТИ СВОЇ ДЕРЖАВИ»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

— Я вважаю, що ми тоді правильно вирішили, створивши співдружність. Бо якщо б ми цього не зробили, то розпад СРСР міг бути обвальним і не знати, чим би це закінчилося. Але тоді поставало питання цивілізованого «розводу». А нині настали часи творення. Чи може СНД з його нинішнім становищем працювати на це? Ні, не може. І це об'єктивно... Наприклад, коли ми зустрічаємося з керівниками Білорусі чи Росії, то знаємо чого хочемо. Коли збирається СНД, тоді важко віднайти такі правила, за якими ми б спілкувалися як держава з державою. Ось запропоновано новий статут СНД. Як він працюватиме, чи буде співдружність виступати суб'єктом на міжнародній арені? Яке там буде асоційоване членство, коли воно діятиме? Є цілий ряд запитань. СНД має бути «м'якою» структурою доти, доки ми не створимо і зміцнимо свої держави. А допомагати цьому повинна співдружність. І не тільки допомагати і сприяти, але й приборкувати тих, хто «скаче дуже високо» і які вже застосовують санкції проти інших. У Мінську треба нарешті домовитися: або ми будемо допомагати один одному, або діятимемо знову за принципом — хто сильніший, той правий. Л. Кравчук і В. Кебич відповіли також на інші запитання журналістів.

У той же день відбулися переговори між Прем'єр-міністром України Л. Кучмою і Головою Ради Міністрів Республіки Білорусь В. Кебичем.

У Маріїнському палаці було підписано спільні україно-білоруські угоди.

Тарас ПЕТРІВ.

Ветеранам — підтримку, турботу!

ЩОБ СЛОВО ДІЛОМ ОБЕРНУЛОСЬ

Добру справу зробила Верховна Рада, опублікувавши звернення «Ветеранам — всебічну підтримку і турботу». Заборгувало наше суспільство людям, які захистили нашу землю від нападників, не шкодуючи сил і здоров'я відбудовували народне господарство. І, незважаючи на нинішню скруту, треба той борг віддавати. Тільки не ясно мені, яким чином збираються це робити. Адже без істотної державної підтримки, матеріальної в першу чергу, цей документ ризикує так і залишитися добрим побажанням. Бо ж не секрет, що за період своєї діяльності Верховна Рада прийняла чимало важливих і потрібних законів. Та тільки дистанція від їх прийняття до виконання дуже велика.

Якщо народні депутати України сподіваються, що виконання їхнього звернення під силу лише місцевим Радам, то вони дуже помиляються. Наш бюджет просто мізерний, щоб, як пишуть вони, «повернутися обличчям до найбільш незахищених верств населення нашого суспільства — ветеранів війни і праці, інвалідів, одиноких громадян похилого віку, учасників національно-визвольного руху». Ми, сільські депутати, ніколи від них і не відверталися. Навпаки, щодня опікуємося турботами наших 780 ветеранів війни і праці, що проживають в шести населених пунктах Дмитрівської сільради. Допомагаємо в забезпеченні паливом, свіжим хлібом, молочними продуктами. Та тільки ж чи цього досить? Людині ж, крім харчів, потрібно вдягнутися, підлікуватися, задовольнити інші потреби. А тут ситуація просто катастрофічна.

Цінна ідея закладена в зверненні про розгортання мережі продовольчих і промислових магазинів для пенсіонерів, де люди по божій ціні змогли б придбати товари першої необхідності. Та як це зробити, наприклад, у віддаленому селі Долина, де 43 мешканці, а немає ні магазину, ні фельдшерсько-акушерського пункту, ні школи, ні навіть дороги з твердим покриттям? Єдине, на що спромоглися, — це підвозити хліб гусеничним трактором. Майже таке ж саме становище і в Калинівці. Правда, там хоч була птахофабрика, де люди могли працювати. Та нині вона згортає роботу, бо продукція стала нерентабельною, і тепер треба ламати голову, де можна працевлаштувати вивільнених трудівників. І це в центрі нашої держави, за десяток кілометрів від великого залізничного вузла. А що вже говорити про інші райони області, в яких навіть залізниці немає? Як до них «повертатися обличчям»?

Звісно, ми не опускаємо безнадійно руки. Розробили графік доставки хліба, щоб хоч тричі на тиждень привозити його в села. Відповідно трохи збільшили норми його продажу в одні руки, щоб людям вистачило від привозу до привозу. Подбали й про забезпечення молокопродуктами. А ось із м'ясом просто біда. Привезуть ковбасу по 300 карбованців за кілограм, люди покрутяться біля прилавка та й ідуть: не по кишені. Те ж саме із простою, найпримітивнішою одяганкою. Не про шубу чи імпортні чобітки думає селянин. Йому б звичайнісіньку фуфайчину чи кирзові чоботи купити, щоб було в чому місити болото на фермі чи в домашньому господарстві. Та й ця мрія залишається нездійсненною. Мало того, що звичайні валянки коштують нині тисячу купонів, а чоботи — 2300. Немає їх у магазині, та й годі. То що з того, що повідкривали ми в магазинах куточки для інвалідів та ветеранів праці? Біді ними не зарадиш, адже полиці голі.

Не хотілося, щоб мої колеги з інших регіонів подумали, що ми тільки скаржимося на наші біди. Дещо й робимо. Не покладаючись на істотну допомогу уряду, намагаємося вибратися із складного становища власними силами. Для цього організували для ветеранів товариство спільного обробітку землі «Згода». У запасі сільської Ради була земля, то й вирішили віддати її ветеранам. По гектару на кожного. Домовилися з колгоспами (тепер асоціаціями землеробів), щоб вони за символічну оплату допомогли поля обробити, засіяти, виростити врожай. А як зберуть, то розподілять кожному із загального котла. Хто в змозі, хай сам розпоряджається своїм добром. А в кого не вистачить сил, на допомогу прийде правління «Згоди», яке й займеться переробкою сільгосппродукції. Хтозна, які ще будуть скрутні часи. А люди матимуть і своє борошно, і крупу, і олію. Думаємо й цукрові буряки посіяти, щоб ветерани мали цукор за пільговою ціною.

Ще раз хочу зазначити: все, що зможемо, зробимо на підтримку звернення Верховної Ради. Тільки й вона, сказавши «а», мусить вести діло далі. Що з того підвищення мінімальних пенсій у 2,5 раза з 1 листопада? Воно не наздожене цін, які зростають щомісяця. А ось якби розробити програму матеріальної підтримки мешканців села (не секрет, що й працюючі колгоспники, а не лише ветерани та інваліди, перебувають нині за межею бідності, бо заробітна плата в них набагато нижча середнього мінімуму), виділити під неї ресурси, взяти частину витрат на рахунок держави, тоді допомога й справді була б дійовою, і люди сказали б спасибі Верховній Раді.

Іван ШАПОВАЛ, голова Дмитрівської сільської Ради народних депутатів Знам'янського району Кіровоградської області.

Продиктовано в номер

БУНТАР ПОВЕРНУВСЯ

17 грудня до Севастополя з Одеси прибув сторожовий корабель СКР-112, який улітку нинішнього року підняв український прапор і під обстрілом переслідувачів перейшов від берегів Криму до Одеси. Очікується, що СКР-112 пришвартується поруч з флагманом і первістком ВМС України кораблем управління «Славутич». Базування сторожового корабля у Севастополі стало можливим лише після від'їзду до Москви екс-командуючого ЧФ адмірала Касатонова.

Олександр ПІЛАТ.

ПРОБЛЕМА СНІДу — НАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Вчора у Великому конференц-залі Академії наук України розпочала роботу конференція з наукових досліджень Національної програми «Профілактика СНІДу в Україні». Ініціював її проведення Національний комітет боротьби із захворюванням на СНІД при Президенті України. У підготовці та проведенні взяли участь Міністерство охорони здоров'я та Академія наук України.

Протягом двох днів буде заслухано майже 70 наукових повідомлень. У роботі конференції взяли участь науковці тринадцяти науково-дослідних інститутів, науково-виробничих підприємств та вузів України.

Основне завдання цього наукового форуму — оцінка проектів та ознайомлення виконавців з усім спектром робіт, що проводяться в даній галузі. Підсумком конференції стане визначення пріоритетів та відповідний розподіл сил і коштів на профілактичну та науково-дослідну роботу у боротьбі зі СНІДом.

СТОЛИЧНІ НОВИНИ

⊙ Хоч у грудні найкоротші дні й найдовші ночі, столичні будівельники віднедавна починають роботу не о 8-й, а о 7-й ранку — держадміністрація нарощує обсяги будівництва й не збирається знижувати темп.

⊙ Змінено ціни на послуги адресно-довідкового бюро столиці. Пошук однієї адреси у приймальні АДБ коштує тепер 3 карбованці, така ж послуга телефоном через «Міськдовідку» — 1 карбованець.

⊙ У зв'язку з недопостачанням масла голова держадміністрації І. Салій наказав відрядити до кількох областей України представників районних адміністрацій та районних комерційних фірм міста. Вони організовуватимуть відвантаження масла на місцях.

Прес-центр держадміністрації.

КОЖНОМУ СТРАЖУ ПО СТОРОЖУ

Очевидно, тому офіційно й не запросили до обласного УВС на прес-конференцію з нагоди нового Дня міліції жодного журналіста республіканських газет, щоб не виносити сміття з хати. Злочинність на Луганщині росте буквально по всіх напрямках і позиціях, хіба що окрім зґвалтувань і крадіжок зброї. Розтліває вона внутрішні органи і зсередини. На сьогодні під слідством знаходиться 52 міліціонери, 17 засуджено, 102 покарані за пиятику.

Для чистоти рядів і забезпечення від корупції серед особового складу створено спеціальний відділ внутрішньої безпеки.

Сергій СКИБА.

КОМУНІСТИ ВИКРИЛИ «ШПИГУНА»

«Шпигуном», «резидентом», «зрадником» обізвали на засіданні координаційного комітету Спілки комуністів-трудящих Чернігівщини «За соціальну справедливість» голову міського координаційного комітету цієї ж організації Миколу Лебединця після публікації в «Голосі України» замітки «Комуністи підтримують Рух», де інформувалося про ставлення Лебединця до дострокового переобрання Верховної Ради. Опоненти Лебединця проти такого переобрання, от і обізвали колегу шпигуном. Лебединець називає ці звинувачення образливими й безпідставними. І продовжує збір підписів за проведення референдуму.

Сергій ПАВЛЕНКО.

ПРОКУРАТУРА РАХУЄ ГРОШІ

Прокуратура Ковельського району Волині перевірила 14 підприємств та організацій на предмет перерахунку ними до бюджету сільрад прибуткового податку з доходів своїх працівників. Після цього сільради одразу отримали 558 тисяч карбованців. Що якби отакі перевірки провести в усіх районах області! А то й України! Дивись, у села й гроші завелись би!

Богдан БЕРЕКЕТА.

НА ЗАХИСТ ДЕМ'ЯНЮКА

У 1988 році в Ізраїлі був засуджений до страти колишній мешканець Вінниччини, громадянин США Іван Дем'янюк (1920 р. н.), звинувачений у нацистських злочинах. Згодом виявилось, що Дем'янюк — зовсім не той охоронець з концтабору Треблінка, якого шукало правосуддя. Суд Ізраїлю переглянув справу й відмінив попереднє рішення, але Дем'янюк і досі перебуває у в'язниці. Комітет по захисту Івана Дем'янюка в Україні звернувся до Президента України з проханням організувати розслідування цієї справи.

Власна інформація «ГУ».

ПОДЯКУВАЛИ...

Коли хірурги з французького міста Бордо провели у Черкаській обласній лікарні кілька успішних операцій і мова зайшла про створення спільної поліклініки — несподівано взяв слово рекет: вночі троє бандитів увірвалися до помешкання організатора поїздки Жоржа Крізеля. Пострілом його було поранено в плече й пограбовано. Французи негайно покинули місто. На батьківщині Жоржеві зробили складну операцію, він сповнений оптимізму й доброго гумору: спільна поліклініка таки буде!

Лідія ТИТАРЕНКО.

У партіях і рухах

ЩЕ ОДИН З'ЇЗД. АЛЕ МАЛЕНЬКИЙ

34 делегати з 8 регіональних організацій Ліберально-демократичної партії України на II з'їзді прийняли зміни до Статуту і ряд резолюцій. Головою партії обрано літературознавця Володимира Климчука.

З'їзд у резолюції **про ставлення до Верховної Ради України** заявляє, що обирався цей склад законодавців як парламент УРСР, нині не існуючої держави, має переважну комуністичну більшість, не працює на професійних засадах і передав законодавчі повноваження Кабінету міністрів. Отже, необхідність існування цієї Верховної Ради стала не зовсім зрозумілою.

У резолюції **про економічне становище в Україні** з'їзд висловився за негайне проведення ринкових реформ, за неприпустимість прийняття Конституції за існуючим проектом. Прийнята також резолюція **про загрозу фашизму в Україні** і **про відносини між державою і церквами**, де йдеться про неприпустимість створення привілейованого становища одній з існуючих церков.

Костянтин ПАРИШКУРА.

До уваги уряду

ЛОХИНА — ЯГОДА ЗДОРОВ'Я

Микола Никитюк — єдиний фермер на Волині, а може і в усій Україні, який вирішив займатися вирощуванням ягід. Хоче він, щоб на 16-ти гектарах землі, які має, росли і рясно родили журавлина, чорниця, брусниця, малина і лохина. Цими ягодами здавна були багаті ліси Полісся, навколишні місця села Дубечного Старовижівського району.

Правда, в останні роки, коли масова меліорація висушила луки, низини й болотяні місця в лісах, почали зникати цілющі ягоди. Особливо лохина — ягода, що виводить з організму радіонукліди. Микола Олександрович знає, що люди, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, часто приїжджають в села їхнього району, шукають лохину, платять за неї великі гроші, тож і захотів чоловік зробити щось корисне для них. Давненько думав про те, щоб вирощувати ягоди на присадибній ділянці. Із задуму його насміхалися, називали диваком. А минулого року допоміг випадок. Дізнався він від старшого наукового працівника Луцького опорного пункту Українського наукового об'єднання «Ліс» Дмитра Телішевського, що у Польщі, неподалік від Варшави, є господарство, в якому вирощують окультурені ягоди лохини.

— Вирішив я туди поїхати, — розповів при зустрічі Микола Никитюк. — Три дні гостював з Дмитром Телішевським у сім'ї Ганни і Яна Карвовських, які в селі Піскурка, що біля Варшави, на площі 10-ти гектарів вирощують лохину. Збирають по 7—8 тонн ягід з гектара й експортують у різні країни світу. При мені в спеціальних кошичках лохину відправляли в парламент Англії. Познайомився з професором сільськогосподарської Академії з Варшави Казимиром Плішкою, який з розумінням поставився до моїх планів, обіцяв допомогу. І дотримав слова. На честь того, що Україна стала самостійною державою, Плішка із сім'єю Карвовських подарували мені 70 кущів лохини, кілька ящиків саджанців окультурених журавлини і брусниці. Пізно я висадив їх у грунт. Журавлина вродила непогано, а з лохиною не вийшло...

Микола Олександрович ще раз їздив до Польщі. Радився, вивчав агротехніку висаджування, догляд за лохиною. Для надання практичної допомоги професор Плішка спеціально приїжджав на Волинь, побував на полі Миколи Никитюка, брав аналізи грунту, води.

— Професор зробив висновок, що земля в Старовижівському районі — своєрідна савана для вирощування лохини, — сказав Дмитро Телішевський, який супроводжував польського гостя. — На тому місці, де розташована ділянка Никитюка, більш як 500 гектарів можуть використовуватися для вирощування цінних ягід, які значно кращі, ніж у Польщі. Але сам Никитюк не дасть ради, йому потрібна допомога органів влади. Бо то якось дивно виходить: чужі люди йому допомагають, а свої стараються навіть не помічати.

У своєму районі молодий фермер не одержав підтримки. Їздив до Києва, зустрічався з депутатами, розповідав, переконував. І теж ніякої підтримки. Але оптимізму і надії не втрачає.

— Хочу організувати спільне україно-польське підприємство по вирощуванню лохини, — поділився планами Никитюк. — У Польщі я знайшов підтримку, а на рідній Україні мені навіть доброго слова ніхто ще не сказав. Знаєте, болить серце...

Гіркі, але правдиві слова. Такі ягоди нам сьогодні дуже потрібні, може, в багатьох випадках, більше, ніж заморські таблетки, за які платимо валютою. Але не помічаємо того, що в нас росте під ногами. За кожен саджанець лохини в Польщі платять 2 долари. Ягоди — ще цінніші. Тож невеликі кошти, затрачені на справу фермера Никитюка, через рік можуть окупитися сторицею. А найголовніше — наше здоров'я. Бо на Поліссі з давніх-давен ягоду лохину називають ягодою здоров'я.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент
«Голосу України».
Волинська область.

Факт і к

С
заарен
зл
звіл

Минулої п
безпеки Укр
області пере
му банку ре
тори тонни с
зько 63 міль
вилученого у
коментує зас
управління
полковник К

— Не
нального
придбання,
лізацію цін
тель с. Пер
ректор мал
«Снайпер»
лав договір
фірмою «М
захстан) на
рьох апарат
зі срібною
магав Никол
начальник в
го підприєм
Михальчук.
операції на
сервісу
понад
ців. А тим
із заводів
з хімапарат
лено у зли
яких вивезе
продано зо
асоціації «
залишилося
срібла,
цівникам
передані На
ку.

Щодо под
них» злодії
кажуть, цьо
ло — карну
інваліда II
ка, згідно
указу про
но. О. Мих
на поруки
тиву, бо він
тором цього

Всього ж
року у ході
ми кри
вникам
нечнини
державі пон
карбованців.

Ю
Донецьк.

Резонанс

Нам так потрібна крапля вашого те

У КИЄВІ В «УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ» ЗАВЕРШИЛИСЯ ДНІ ЛИТОВСЬКОЇ КУЛЬТУ

Кажуть, що найкоротша дорога та, яка пролягає через наші серця. Пригадуєте, як співається у популярній пісні: «Я до твого серця кладку прокладу».

Мистецтво — чи то живопису, чи то музики, чи то кіно — якраз і прокладає найміцнішу, найнадійнішу кладку взаєморозуміння між народами. Навіть у наш такий скрутний і нелегкий час, коли старе ще остаточно не вмерло, а нове ще тільки безсило сукає ніжками у пелюшках нашого відродження.

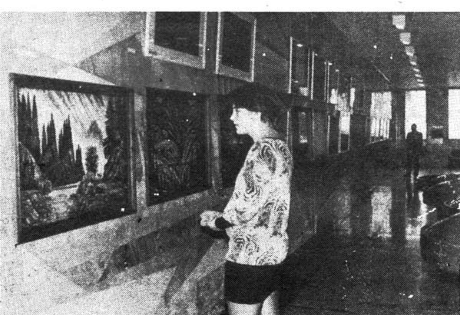
Але ми йдемо назустріч одні одним, ми є бажаними гостями одні в одних. Про це ще раз засвідчили Дні литовської культури, які проходили під дахом «Українського дому» в Києві. Усе, що привезли на береги Дніпра гості з бурштинової Балтії, викликало непідробний інтерес наши ки живопису та художньо-прикладного мисте мобутніх самодіяльних колективів, і нові кінематографістів...

Так, ми доволі різні. Але ми й однакові. до свободи і правди, своїм бажанням жити Як і належить двом сучасним європейським

Нам усім так потрібна бодай крапля тепла.

На знімках: ось така вона Литва — н лотнах і в танці.

Фото Сергія

...рухах

...ОДИН З'ЇЗД. ...МАЛЕНЬКИЙ

...8 регіональ-
...Ліберально-
...партії Укра-
...прийняли змі-
...і ряд резо-
...партії обра-
...авця Воло-
...ка.
...юції **про ста-
влення до Верховної Ради України** заявляє, що обирався цей склад законодавців як парламент УРСР, нині не існуючої держави, має переважну комуністичну більшість, не працює на професійних засадах і передав законодавчі повноваження Кабінету міністрів. Отже, необхідність існування цієї Верховної Ради стала не зовсім зрозумілою.

У резолюції **про економічне становище в Україні** з'їзд висловився за негайне проведення ринкових реформ, за неприпустимість прийняття Конституції за існуючим проектом. Прийнята також резолюція **про загрозу фашизму в Україні** і **про відносини між державою і церквами**, де йдеться про неприпустимість створення привілейованого становища одній з існуючих церков.

Костянтин ПАРИШКУРА.

До уваги уряду

ЛОХИНА — ЯГОДА ЗДОРОВ'Я

7—8 тонн ягід з гектара й експортують у різні країни світу. При мені в спеціальних кошичках лохину відправляли в парламент Англії. Познайомився з професором сільськогосподарської Академії з Варшави Казимиром Плішкою, який з розумінням поставився до моїх планів, обіцяв допомогу. І дотримав слова. На честь того, що Україна стала самостійною державою, Плішка із сім'єю Карвовських подарували мені 70 кущів лохини, кілька ящиків саджанців окультурених журавлини і брусниці. Пізно я висадив їх у грунт. Журавлина вродила непогано, а з лохиною не вийшло...

Микола Олександрович ще раз їздив до Польщі. Радився, вивчав агротехніку висаджування, догляд за лохиною. Для надання практичної допомоги професор Плішка спеціально приїжджав на Волинь, побував на полі Миколи Никитюка, брав аналізи грунту, води.

— Професор зробив висновок, що земля в Старовижівському районі — своєрідна савана для вирощування лохини, — сказав Дмитро Телішевський, який супроводжував польського гостя. — На тому місці, де розташована ділянка Никитюка, більш як 500 гектарів можуть використовуватися для вирощування цінних ягід, які значно кращі, ніж у Польщі. Але сам Никитюк не дасть ради, йому потрібна допомога органів влади. Бо то якось дивно виходить: чужі люди йому допомагають, а свої стараються навіть не помічати.

У своєму районі молодий фермер не одержав підтримки. Їздив до Києва, зустрічався з депутатами, розповідав, переконував. І теж ніякої підтримки. Але оптимізму і надії не втрачає.

— Хочу організувати спільне українсько-польське підприємство по вирощуванню лохини, — поділився планами Никитюк. — У Польщі я знайшов підтримку, а на рідній Україні мені навіть доброго слова ніхто ще не сказав. Знаєте, болить серце...

Гіркі, але правдиві слова. Такі ягоди нам сьогодні дуже потрібні, може, в багатьох випадках, більше, ніж заморські таблетки, за які платимо валютою. Але не помічаємо того, що в нас росте під ногами. За кожен саджанець лохини в Польщі платять 2 долари. Ягоди — ще цінніші. Тож невеликі кошти, затрачені на справу фермера Никитюка, через рік можуть окупитися сторицею. А найголовніше — наше здоров'я. Бо на Поліссі з давніх-давен ягоду лохину називають ягодою здоров'я.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

...тюк — єди-
...Волині, а
...Україні, який
...ся вирощу-
...е він, щоб на
...землі, які
...сно родили
...иця, брусни-
...хнна. Цим
...були багаті
...навколишні
...ечного Старо-
...ону.
...станні роки,
...еліорація ви-
...изини й бо-
...лісах, почали
...ягоди. Особ-
...ягода, що
...анізму радіо-
...ла Олександ-
...о люди, які
...наслідок ава-
...льській АЕС,
...ють в села
...шукають ло-
...за неї великі
...хотів чоловік
...корисне для
...думав про
...увати ягоди
...ділянці. Із
...сміхалися, на-
...А минулого
...випадок. Діз-
...старшого нау-
...ка Луцького
...у Українсь-
...об'єднання
...Телішевського,
...неподалік від
...сподарство, в
...ть окультуре-
...я.
...я туди поїха-
...при зустрічі
...— Три дні
...ом Телішев-
...Ганни і Яна
...і в селі Піс-
...Варшави, на
...ектарів виро-
...Збирають по

Факт і коментар

Срібло заарештували, злодіїв звільнили

Минулої п'ятниці Службою безпеки України по Донецькій області передано Національному банку республіки понад півтори тонни срібла вартістю близько 63 мільйонів карбованців, вилученого у злодіїв. Цю подію коментує заступник начальника управління СБУ по Донеччині, полковник Ю. ЗЕМЛЯНСЬКИЙ:

— Не[illegible]очи дозво[illegible] національного банку України на придбання, переробку і реалізацію цінних металів, житель с. Першотравневого, директор малого підприємства «Снайпер» М. Николенко уклав договір з Павлоградською фірмою «Маркетсервіс» (Казахстан) на придбання чотирьох апаратів хімустаткування зі срібною «начинкою». Допомагав Николенку у цій справі начальник виробництва малого підприємства «Снайпер» О. Михальчук. В результаті цієї операції на рахунок «Маркетсервісу» [illegible]ло пере[illegible]вано понад [illegible]мільйонів [illegible]ованців. А тим часом на одному із заводів Маріуполя срібло з хімапаратів було переплавлено у злитки, 602 кілограми яких вивезено до Москви і продано зовнішньоекономічній асоціації «Лумм». На Україні залишилося 1643 кілограми срібла, я[illegible] були вил[illegible]і працівниками служби безпеки та передані Національному банку.

Щодо подальшої долі «срібних» злодіїв, то їм, як то кажуть, цього разу поталанило — карну справу стосовно інваліда II групи М. Николенка, згідно президентського указу про амністію, припинено. О. Михальчука передано на поруки трудовому колективу, бо він не був організатором цього злочину.

Всього ж протягом цього року у ході розслідування семи кри[illegible]альних с[illegible]праці[illegible]вниками [illegible]жби без[illegible] Донеччини вилучено і повернуто державі понад 150 мільйонів карбованців.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Актуальне інтерв'ю

Для нас свят... врятоване людське жи...

Через кілька днів українська міліція відзначатиме свою першу річницю. Разом з усіма святкуватимуть і співробітники Державної автомобільної інспекції — однієї з небагатьох міліцейських служб, робота якої завжди на видноті. З якими ж успіхами прийшли вони до свого професійного свята. Саме з такого запитання розпочали ми свою розмову з начальником Головного управління ДАІ МВС України генерал-майором міліції Б. Масловським.

— Про якісь серйозні успіхи говорити поки що рано. Хоча, певні зрушення є. Напрацьована нормотворча база. Ми зміцнилися не тільки чисельно, але і якісно. У цьому році, у порівнянні з минулим, дещо зменшилася в Україні як кількість дорожньо-транспортних пригод, так і потерпілих від них. І хоча це всього 2,5 і 5,0 відсотків від загальної кількості, але за цим сотні людських життів, тисячі доль. Судіть самі, лише цього року на наших дорогах скоєно 44 392 автопригоди, у яких 8 063 чоловіки загинуло і 46 775 отримали поранення. Скільки сліз і горя. Скільки дітей вже ніколи не дочекаються батька чи матері, скільки батьків втратили дітей, скільки людей на все життя залишаться калі-

△ 4 грудня на Червоноармійській співробітниками ДАІ міськУВС Києва при перевірці автомобіля ВАЗ-2105 під управлінням В. Ростокяна у багажнику виявлено 2,5 мільйона купонів.

△ 3 грудня 1992 року на КПП «Катеринівка» затримані жителі Львова Гоменюк і Бабелашвілі. В автомобілі знаходилося 6,5 мільйона купонів. При затриманні В. Бабелашвілі пропонував інспектору хабара у 100 тисяч купонів.

Для порівняння: середня зарплата інспектора ДПС ДАІ — 5—6 тисяч купонів. Днями її підвищено у 2,5 раза.

ками. І ми робимо все залежне від нас, щоб подібних трагедій було менше. Ось чому сьогодні я хотів би сказати своє велике спасибі саме тим, хто вдень і вночі, у жару і холод стоїть на сторожі людських доль, нерідко розплачуючись за це ціною власного життя. Тільки за 11 місяців ц. р. при виконанні службових обов'язків загинуло 6 і поранено 38 працівників Державтоінспекції. Майже немає дня, щоб наші працівники не вдавалися до зброї. І у кожному другому випадку — для примусового зупинення транспортного засобу.

— **Чим це ...
що не секрет?**
— Ніякого ...
немає. Прос...
світ пересів «...
не сумно, але...
діти, у них ...
найсучасніши...
порт, і зброя. ...
окрім одвічно...
нічого нового. ...
ники ДАІ бул...
відсотків так ...
нащені — р...
чинцями була...
шою. Ми вже...
того, що інко...
одягнути чи в...
спекторів. І ...
на сьогодні м...
чи не єдиною...
стоїть на стор...
безпеки. Сам ...
сучасного ...
ного монстра.
— **Борисе ...
дні свят всі ...
щось світле, ...
ша найзаповіт...**
— Щоб ус...
свідомо, не ...
совість дотри...
вил дорожньо...
ми, працівни...
інспекції, бул...
радниками і ...
Для цього й ...
— **Успіхів ...
легкій, але т...
людям роботі.**
— Дякую.

І...
Васил...

Резонанс

...м так потрібна крапля вашого тепла

...ЄВІ В «УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ» ЗАВЕРШИЛИСЯ ДНІ ЛИТОВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

...йкоротша дорога та, яка пролягає через наші ...те, як співається у популярній пісні: «Я до тво... прокладу».
...чи то живопису, чи то музики, чи то кіно — ...ає найміцнішу, найнадійнішу кладку взаєморозу... ...дами. Навіть у наш такий скрутний і нелегкий ... ще остаточно не вмерло, а нове ще тільки ...ніжками у пелюшках нашого відродження.
...о назустріч одні одним, ми є бажаними гостя... ...Про це ще раз засвідчили Дні литовської ку... ...ходили під дахом «Українського дому» в Киє... ...везли на береги Дніпра гості з бурштинової Балтії, викликало непідробний інтерес наших краян. І виставки живопису та художньо-прикладного мистецтва, і виступи самобутніх самодіяльних колективів, і нові роботи литовських кінематографістів...

Так, ми доволі різні. Але ми й однакові. Своїм прагненням до свободи і правди, своїм бажанням жити у добрі і злагоді. Як і належить двом сучасним європейським народам.

Нам усім так потрібна бодай крапля тепла.

Станіслав ГУК.

На знімках: ось така вона Литва — на живописних полотнах і в танці.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Проблеми

ДОЛАР В УКРАЇ... ПОДОРОЖЧАЄ...

ОТЖЕ, ЙОГО ЛЕГШЕ ПОДІЛИТИ МІЖ БАГАТЬМА ЛЮД... ТА ЧИ ЗАВЖДИ ТРЕБА ДІЯТИ ТАКИМ ЧИНОМ!

Міжнародний фонд «Відродження» в Україні ще до нинішнього дня ділив і в такий спосіб фінансував багато невеликих проектів. А загалом за період його діяльності, з вересня 1990 року, переглянуто майже півтисячі проектів, 127 з яких одержали фінансову підтримку. Правда, 78 відсотків реалізованих проектів припадає на Київ, а решта — на відділення в Харкові, Львові й Донецьку.

Фонд, зокрема, підтримав створення Українсько-американського коледжу бізнесу, що розгорнув свою діяльність на базі Київського технікуму готельного господарства, Незалежної мовної школи, де викладають з допомогою новітніх методик британські педагоги. Очевидно, вже наступного року філії цієї школи з'являться у Донецьку, Львові й Харкові.

А вже тепер там розгорнута мережа консультативних пунктів «Освіта», центр якої успішно діє в Київському університеті. Саме він, цей центр, поки що єдиний в Україні — першим одержав сертифікат на самостійне проведення тестів з англійської мови й офіційних тестів. До речі, у вузи Америки чи Європи наші земляки можуть вступити тільки з результатами цих тестів.

Отже, сьогодні завдяки підтримці фонду «Відродження» Україна має студентів у Лондонській школі економіки, Гарварді, Оксфорді, Кембриджі, Манчестері та інших найпрестижніших університетах світу. Так, їх, студентів, могло б бути й більше. Але низький рівень знань іноземних мов стає на заваді нашим землякам у конкуренції зі своїми колегами з європейських країн. Хоч маємо й надії на зрушення. Зокрема, з України для навчання в Центрально-Європейському університеті (у Празі й Будапешті) відібрано 24 студенти. Кращий показник мають лише росіяни й угорці.

Тепер, як зауважив на прес-конференції голова Наглядової ради Фонду Богдан Гаврилишин, більший наголос буде зроблено на підтримку великих проектів, які допомагатимуть розбудовувати незалежну Україну. Так, уже цього року Фонд р...
тетною міжнар...
зацією «Джу...
яка дає дітям ...
ємництва, за...
українських шк...
за спеціальн...
прикладної ек...
родження» має...
підтримати й ...
єво-Могилянсь...
для чого вже ...
цього великог...
безпечить фіна...
льйон доларів.
А найперш...
дворічної робо...
мабуть, найбіл...
ним — є те, ...
лектив, який п...
можний сьо...
практично бу...
який не знає с...
можливо». Пр...
жає секретарі...
ної організації...
Що ж, нам ...
льки сподіва...
просто крас...
саний у звіт ...
Фонд і надал...
безпечуватиме...
телектуального...
потенціалу на...

Ром...

Коротко

ПАРТІЙНІ КОШТИ — НА ЗДОРОВ'Я

В інтерв'ю голови Союзу комуністів Криму Леоніда Грача, опублікованому в газеті «Крымская правда», стверджується, що Верховна Рада Криму користується коштами Кримського Рескому КПУ. Прес-центр ВР Криму спростував таку заяву. Всі кошти Рескому, говориться у повідомленні прес-центру ВР, знаходяться на спеціальному рахунку. У відповідності з дорученням Верховної Ради на десяту сесію постійна комі... питань винесла... використання ... охорону здо... Криму.

Олек...
Республіка...

…нтар

…бло …ували, …іїв …нили

…ці Службою …по Донецькій …Національно-…іки понад пів-…вартістю бли-…карбованців, …іїв. Цю подію …ик начальника …по Донеччині, …МЛЯНСЬКИЙ:

…озво…аціо- …Укр…и на …робку і реа-…металів, жи-…авневого, ди-…підприємства …Николенко ук-…влоградською …сервіс» (Ка-…бання чоти-…мустаткування …нкою». Допо-…у цій справі …ництва мало-…«Снайпер» О. …зультаті цієї …нок «Маркет-…пере…вано …ів …ван-…м на одному …уполя срібло …ло переплав-…602 кілограми …о Москви і …ьоекономічній …. На Україні … кілограми …вил… і пра-…бе…ки та …льному бан-

…ої долі «сріб-…ім, як то …азу поталани-…ву стосовно …М. Николен-…езидентського …тію, припине-…передано …вому колек-…був організа-…чину. …тягом цього …слідування се-…раці-…До-…і повернуто …50 мільйонів

…ОЦЕНКО.

…а

…ян. І вистав-…виступи са-…литовських …прагненням …брі і злагоді. …дам.

…слав ГУК. …описних по-

…АЛЬЧУКА.

Актуальне інтерв'ю

Для нас свято — врятоване людське життя

Через кілька днів українська міліція відзначатиме свою першу річницю. Разом з усіма святкуватимуть і співробітники Державної автомобільної інспекції — однієї з небагатьох міліцейських служб, робота якої завжди на видноті. З якими ж успіхами прийшли вони до свого професійного свята. Саме з такого запитання розпочали ми свою розмову з начальником Головного управління ДАІ МВС України генерал-майором міліції Б. Масловським.

— Про якісь серйозні успіхи говорити поки що рано. Хоча, певні зрушення є. Напрацьована нормотворча база. Ми зміцнилися не тільки чисельно, але і якісно. У цьому році, у порівнянні з минулим, дещо зменшилася в Україні як кількість дорожньо-транспортних пригод, так і потерпілих від них. І хоча це всього 2,5 і 5,0 відсотків від загальної кількості, але за цим сотні людських життів, тисячі доль. Судіть самі, лише цього року на наших дорогах скоєно 44 392 автопригоди, у яких 8 063 чоловіки загинуло і 46 775 отримали поранення. Скільки сліз і горя. Скільки дітей вже ніколи не дочекаються батька чи матері, скільки батьків втратили дітей, скільки людей на все життя залишаться каліками. І ми робимо все залежне від нас, щоб подібних трагедій було менше. Ось чому сьогодні я хотів би сказати своє велике спасибі саме тим, хто вдень і вночі, у жару і холод стоїть на сторожі людських доль, нерідко розплачуючись за це ціною власного життя. Тільки за 11 місяців ц. р. при виконанні службових обов'язків загинуло 6 і поранено 38 працівників Державтоінспекції. Майже немає дня, щоб наші працівники не вдавалися до зброї. І у кожному другому випадку — для примусового зупинення транспортного засобу.

△ 4 грудня на Червоноармійській співробітниками ДАІ міськУВС Києва при перевірці автомобіля ВАЗ-2105 під управлінням В. Ростокяна у багажнику виявлено 2,5 мільйона купонів.

△ 3 грудня 1992 року на КПП «Катеринівка» затримані жителі Львова Гоменюк і Бабелашвілі. В автомобілі знаходилося 6,5 мільйона купонів. При затриманні В. Бабелашвілі пропонував інспектору хабара у 100 тисяч купонів.

Для порівняння: середня зарплата інспектора ДПС ДАІ — 5—6 тисяч купонів. Днями її підвищено у 2,5 раза.

— Чим це викликано, якщо не секрет?

— Ніякого тут секрету немає. Просто злочинний світ пересів «на колеса». Як не сумно, але правди ніде діти, у них є і бензин, і найсучасніший автотранспорт, і зброя. У нас же — окрім одвічного жезла — нічого нового. Якби працівники ДАІ були хоча б на 50 відсотків так технічно оснащені — розмова зі злочинцями була б зовсім іншою. Ми вже дожилися до того, що іноді немає в що одягнути чи взути наших інспекторів. І що це сумно, на сьогодні ми залишилися чи не єдиною службою, яка стоїть на сторожі дорожньої безпеки. Сам на сам проти сучасного автомоторизованого монстра.

— Борисе Петровичу, у дні свят всі хочуть вірити у щось світле, добре. Яка Ваша найзаповітніша мрія?

— Щоб усі на дорогах свідомо, не за страх, а за совість дотримувалися правил дорожнього руху. Щоб ми, працівники Державтоінспекції, були тільки їх порадниками і помічниками. Для цього й працюємо.

— Успіхів Вам у цій нелегкій, але так необхідній людям роботі.

— Дякую.

Інтерв'ю взяв Василь ГЕЛЕТКО.

Футбол

У ЄДНОСТІ НАША СИЛА!

Ці прекрасні слова належать відомому українському арбітрові, судді ФІФА, іванофранківцеві Мирославові Ступару. І сказав він їх на нараді президентів ФК, яка відбулася в Києві.

Головуючим на нараді був президент ФК «Динамо» (Київ) Віктор Безверхий. Він і надав слово президентові Федерації футболу України Вікторові Банникову. Той детально розповів про досвід організації роботи професіонального футболу в Англії, Німеччині, Нідерландах.

— Не боїмося, що, ніби, від себе щось відпускаємо, — сказав пан Банников. — Ми не тримаємося за клуби, за ваші гроші. Це не так. Он ті десять мільйонів, які були внесені ФК до федерації, лежать недоторкані. Нещодавно ми налагодили зв'язки з фірмами ІСС (Франція) та «Спортконтакт» (Німеччина), які займаються рекламою, контактами з телебаченням, випуском інвентаря та екіпіровки. Виживатимемо разом. Тому «познайомимо» ті клуби, які бажають, з названими фірмами.

Торкнувся президент федерації і справ суддівських. Він навів цікаві цифри: протягом першого кола інспектори матчів поставили 90 «п'ятірок», 50 «четвірок», жодної «трійки» і одну «двійку» за суддівство. «Що ж, виходить, у нас ніхто не судить посередньо і лише один поганий?» — здивовано запитав В. Банников. І сам же відповів: «Нам необхідно рішуче порушити ті «кумівські» зв'язки «судді — інспектори».

Від першої посадової особи федерації присутні дізналися, що футбольний штаб отримав під офіс великий чотириповерховий будинок у Московському районі столиці. Це — 25 кімнат, актовий зал, складські приміщення. На думку Віктора Максимовича, той особняк має стати Будинком футболу України.

Нарешті він сказав:

— Час примусить нас перейти на професіональні рейки. І дай нам, Боже, дійти до цього природно і безболісно...

Про утворення професіональної ліги говорили Володимир Ковальов (Черкаси), Віталій Новиков (Охтирка), президент ФК «Прикарпаття» Анатолій Ревуцький.

Відзначу, що червоною ниткою через велику і серйозну розмову пройшла думка: Федерація футболу України і професіональна футбольна ліга, яка має ще народитись, повинні робити спільну справу і ніяких протистоянь і бути не може. То загибель.

На пропозицію колишнього голови Федерації Миколи Фоміних нарада затвердила ініціативну групу, до якої увійшли президенти клубів: «Динамо» (Київ), «Карпати», «Дніпро» (Дніпропетровськ), «Шахтар» (Донецьк), «Прикарпаття», «Нива» (Вінниця), «Нафтовик» (Охтирка), «Дніпро» (Черкаси), «Динамо» (Луганськ). Очолив її В. Безверхий. Його заступник — А. Ревуцький. Цій групі доручено до 10 лютого 1993 року підготувати пакет необхідних документів для утворення професіональної футбольної ліги України. Того ж дня має пройти нарада представників ФК усіх ліг.

Було повідомлено, що відтепер кожного року 3 липня відзначатиметься День незалежності українського футболу. Під час найближчого такого свята планується провести або товариський матч національних збірних України та Франції, або поєдинок за Суперкубок між чемпіоном країни і володарем Кубка.

І останнє: відбулося жеребкування 1/4 фіналу розіграшу Кубка. Ці зустрічі пройдуть у квітні: «Динамо» (Київ) — «Волинь», «Металіст» — «Нива» (Тернопіль), «Металург» (Запоріжжя) — «Карпати», «Хімік» (Сєвєродонецьк) — «Торпедо» (Запоріжжя).

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Проблеми

ДОЛАР В УКРАЇНІ ПОДОРОЖЧАВ

ОТЖЕ, ЙОГО ЛЕГШЕ ПОДІЛИТИ МІЖ БАГАТЬМА ЛЮДЬМИ. ТА ЧИ ЗАВЖДИ ТРЕБА ДІЯТИ ТАКИМ ЧИНОМ!

Міжнародний фонд «Відродження» в Україні ще до нинішнього дня діяв і в такий спосіб фінансував багато невеликих проектів. А загалом за період його діяльності, з вересня 1990 року, переглянуто майже півтисячі проектів, 127 з яких одержали фінансову підтримку. Правда, 78 відсотків реалізованих проектів припадає на Київ, а решта — на відділення в Харкові, Львові й Донецьку.

Фонд, зокрема, підтримав створення Українсько-американського коледжу бізнесу, що розгорнув свою діяльність на базі Київського технікуму готельного господарства, Незалежної мовної школи, де викладають з допомогою новітніх методик британські педагоги. Очевидно, вже наступного року філії цієї школи з'являться у Донецьку, Львові й Харкові.

А вже тепер там розгорнута мережа консультативних пунктів «Освіта», центр якої успішно діє в Київському університеті. Саме він, цей центр, поки що єдиний в Україні — першим одержав сертифікат на самостійне проведення тестів з англійської мови й офіційних тестів. До речі, у вузи Америки чи Європи наші земляки можуть вступити тільки з результатами цих тестів.

Отже, сьогодні завдяки підтримці фонду «Відродження» Україна має студентів у Лондонській школі економіки, Гарварді, Оксфорді, Кембріджі, Манчестері та інших найпрестижніших університетах світу. Так, їх, студентів, могло б бути й більше. Але низький рівень знань іноземних мов стає на заваді нашим землякам у конкуренції зі своїми колегами з європейських країн. Хоч маємо й надії на зрушення. Зокрема, з України для навчання в Центрально-Європейському університеті (у Празі й Будапешті) відібрано 24 студенти. Кращий показник мають лише росіяни й угорці.

Тепер, як зауважив на пресконференції голова Наглядової ради Фонду Богдан Гаврилишин, більший наголос буде зроблено на підтримку великих проектів, які допомагатимуть розбудовувати незалежну Україну. Так, уже цього року Фонд разом з авторитетною міжнародною організацією «Джуніор ечівмент», яка дає дітям основи підприємництва, започаткує у 25 українських школах навчання за спеціальною програмою прикладної економіки. «Відродження» має намір солідно підтримати й університет «Києво-Могилянська академія», для чого вже на першій фазі цього великого проекту забезпечить фінансування на мільйон доларів.

А найпершим підсумком дворічної роботи Фонду — і, мабуть, найбільш багатозначним — є те, що створено колектив, який професійно спроможний сьогодні виконати практично будь-яке завдання, який не знає слів «ні» або «неможливо». Принаймні так вважає секретаріат цієї популярної організації.

Що ж, нам залишається тільки сподіватися, що то не просто красивий пасаж, вписаний у звіт секретаріату, що Фонд і надалі фінансово забезпечуватиме розвиток інтелектуального й культурного потенціалу нашої країни.

Роман ВАТРИЧ.

Коротко

ПАРТІЙНІ КОШТИ — НА ЗДОРОВ'Я

В інтерв'ю голови Союзу комуністів Криму Леоніда Грача, опублікованому в газеті «Крымская правда», стверджується, що Верховна Рада Криму користується коштами Кримського Рескому КПУ. Прес-центр ВР Криму спростував таку заяву. Всі кошти Рескому, говориться у повідомленні прес-центру ВР, знаходяться на спеціальному рахунку. У відповідності з дорученням Верховної Ради на десяту сесію постійна комісія з соціальних питань винесла пропозицію про використання цих грошей на охорону здоров'я громадян Криму.

Олександр ПІЛАТ.

Республіка Крим.

ПОГОДА

18—19 грудня в Україні утримається погода без опадів, подекуди туман, паморозь. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура вдень від 3 градусів морозу до 3 градусів тепла, на крайньому заході і півдні України 2—8 градусів тепла, вночі на північному сході 10—15, на решті території України 4—10 градусів морозу.

По Київській області сьогодні вдень опадів не передбачається, подекуди туман, паморозь. Вітер слабкий. Температура від 3 градусів морозу до 3 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

МИ, МОЖЕ, НАЙДЕРЖАВНІШИЙ НАРОД У СВІТІ,

— ПЕРЕКОНАНИЙ НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ ВОЛОДИМИР ЯВОРІВСЬКИЙ У БЕСІДІ З ОГЛЯДАЧЕМ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

— Володимире Олександровичу! Нині немало розмов і суперечок про достроковий розпуск Верховної Ради, про те, що вона себе вичерпала, не відповідає вимогам дня. Як ви особисто оцінюєте нинішню роль Верховної Ради, що в ній, на вашу думку, позитивного, а від чого вам хотілося б відмовитися?

— Ми — суспільство закомплексоване. Закомплексовані в нас і свідомість і підсвідомість, живуть старі штампи, старі стереотипи. Ми не хочемо ніяк змиритися з тим, що сьогоднішня історія, її один день може цілковито дорівнювати рокам нашого попереднього життя, застійного, рівного зовні, без якихось перевалів і перемог. Це життя під кригою.

Так, раніше депутатів обирали на п'ять років. Якщо хто добре поводився, то того включали у списки ще на один період. Тепер час інший. Звичайно, образливо чути, що Верховна Рада себе вичерпала, що себе вичерпав той чи інший депутат. Важко в цьому зізнатися. Через те я б не казав, що Верховна Рада себе вичерпала. Але сьогоднішній Україні, яка вже переступила за бар'єр своєї незалежності, творить свою державу зовсім нетрадиційно і в найкоротший строк, потрібен інший, оновлений колективний орган.

Тепер ми пропонуємо прийняти постанову про вибори в місцеві Ради і разом з тим у березні провести референдум про довіру чи недовіру Верховній Раді.

— Ви говорили, що інколи своїми діями Верховна Рада викликає до себе недовіру народу. Мабуть, люди, крім усього іншого, дивлячись по телевізору трансляцію сесій, відчувають себе незручно, коли бачать, м'яко кажучи, невисоку культуру поведінки окремих депутатів і їхні дії зв'язують з авторитетом усієї Верховної Ради. Але ось я пильно стежу за діяльністю в парламенті депутата Яворівського. Бачу, як йому буває тяжко, прикро, особливо в хвилини, коли здається, що ось-ось щось станеться непоправиме. Тоді виходить до трибуни Яворівський і раптом спокійно, делікатно просить усіх заспокоїтися, отямитися, подумати. А я ж знаю, що за характером ви людина дуже гаряча й темпераментна...

— Набув деякого досвіду на мітингах і під час трьох виборчих кампаній, які пройшов. Але головне не в цьому. Коли бачиш, як люди, засліплені політичними шорами, не слухають одне одного, кидаються «в бій» ледь не з кулаками, так боляче стає, так хочеться зупинити їх, покликати до праці заради високого і святого — творення своєї держави. Мій принцип — не чубитись, не демонструвати свою злість, гасити пристрасті, адже в них істини не знайдеш.

Для мене що найголовніше? Може, якісь мої виборці скажуть, що ось бувають періоди, коли Яворівський дуже активний, а буває й таке, коли його ніби й не видно. Для мене важливо сьогодні не просто піднятися на трибуну, і, скажімо, виголосити там якийсь короткий спіч, а головне, щоб виграти ситуацію. Для діла, для спільної справи.

Думаю, що в парламенті повинен усе-таки витати дух доброти, конструктивізму, суперечки мають бути принциповими, дотики й зіткнення сил — цивілізованими. Інакше ми істини не знайдемо. Ми повинні надто трепетно ставитися до ідеї нашої державності, тягнутися до неї, і з висоти цієї ідеї викидати все сміття і дрібничкові образи.

— Те, що ви кажете «чубитися», те, що ми не можемо знайти згоди між собою заради доброго майбутнього, завжди було гіркою іронією нашої історії. Чи вистачить сьогодні сил у нашого українського народу, щоб відійти від того «чублення», стати розумнішими, толерантнішими? Чи вистачить у нашої Верховної Ради, народу мудрості, щоб заспокоїти людей, щоб ми в черговий раз не стали жертвою третьої сили, яка прийде нас розбороняти, а потім підкорювати?

— Гірко про це говорити, але ми, з одного боку, народ не державний, бо хоч вічно мріяли про те, що буде держава, але ніколи не бачили її в усьому велетенському комплексі. Ми всього брали по трішки. Велику ідею ми роздрібнювали, бо кожен відвойовував якусь свою малесеньку стежечку, і ці стежки дуже часто воєдино не сходилися і не могли зійтися.

Але, з другого боку, ми народ державний. Через те, що за стільки років не втратили надії мати свою державу. Тобто, на практиці ми народ не державний, але за духовною своєю структурою, за національною свідомістю, за ностальгією по державності, ми народ, може, найдержавніший у світі.

Чи вистачить терпіння в нашого народу? Терпіння — це унікальна річ, про яку я дедалі частіше думаю. Розумієте, і ми, політики, і урядовці, і наш Президент, і кожен депутат парламенту повинні зрозуміти, що ми маємо унікальний народ. Більш терплячого, ніж українці, мабуть, немає ніде.

Я мав розмову з Леонідом Кучмою. Не хочу перебільшувати, але мені здається, і я дуже хочу в це вірити, що він має сильний характер, що, нарешті, цей Кабінет запрацює, нарешті, люди відчують, що зміни настануть.

Ми використали зворотний бік демократії, яка перетворилася у вседозволеність. Все розкрадається. В колгоспі щоночі украдуть то коня, то машину. Такого не було ще. Якщо сьогодні запрацює уряд, якщо ми справді підемо на реформи, наслідки не забаряться. Нас сьогодні може врятувати двоповерхова економіка. Тобто, якщо це сильний колгосп, якщо він рентабельний, якщо може годувати Україну, треба його забезпечити, чим потрібно, і дати можливість працювати на державу. Точно так само й заводи. Те, що валиться, чому ми вже не можемо дати ради і воно висить на шиї України, треба віддати на приватизацію. Я розумію, що ця приватизація не дасть завтра золотих плодів, але й у державній системі те господарство, той напівпорожній колгосп нічого не дадуть.

Отже, треба мати дві паралельні структури: держава підтримуватиме життєдіяльність України, поки підніметься фермерство, підприємництво. Правда, не те, що є сьогодні. Сьогодні ми маємо злочинне підприємництво. Тут є, звичайно, вина й нашого парламенту. Ми зачавили сьогодні виробника податками. Уряд хотів узяти якомога більше відрахувань і думав, що залатає державну дірку. Нічого не вийшло. Бізнесмени сьогодні обходять ці закони. І сталося так, що нині казна порожня. Сьогодні всі гроші переводяться в готівку, так би мовити, в ручні гроші. Вони переходять з однієї кишені в іншу, а держава не може взяти з них ні копійки, бо вони не прокручуються через державні системи. Сьогодні можна за рік стати мільярдером, нічого не виробляючи.

Ми повинні прийняти закон, який би «працював» на виробника. Виготовляй продукцію, заробляй гроші, плати помірний податок. Але якщо випускатиметься багато продукції, в загальній сумі цей податок буде набагато більший ніж той, що нині.

Сьогодні, наскільки я розумію, складається нормальна команда в Кучми. Якщо парламентові вистачить розуму не втручатися в діяльність уряду і не тягнути ковдру на себе, тобто віддати всі карти Прем'єр-міністрові, можна зрушити з місця нашу економіку. І коли ми побачимо, що цей уряд працює, пішла приватизація, земельна реформа, парламент працює в унісон з урядом, виправляє ті помилки, яких ми чимало наробили, тоді, думаю, Президент зможе ще до кінця цього року вийти на народ і сказати: давайте потерпимо ще до січня чи березня, а потім нам стане трохи легше. Люди повинні побачити світло в кінці тунелю. Казочками про комунізм вже їх годували.

Хоч ми й маємо зневірене суспільство, але все-таки я переконаний: наш народ витримає все. Якщо, звичайно, не буде зроблено якихось страшних політичних дурниць.

— Володимире Олександровичу, ми говорили про першу небезпеку для нашої української державності — дивовижне наше вміння боротися самі із собою, а не з ворогами. Друга, на мою думку, — це анархія, це слов'янська, козацька вольниця, коли ніхто нікого не бажає слухатись. Роблю, що хочу, — і край. Нащо мені держава, коли я сам собі козак...

— Звичайно, це ще одна болюча точка. Ми повинні сьогодні зізнатися собі в тому, що політикою всі ми ситі до нудоти. Тож, можливо, коли ми приступили до будівництва держави, потрібно накласти певний мораторій на політичні пристрасті? Цю думку я вже висловлював. Гірко признатися, але ідея незалежності України сьогодні дуже підупала. Людям пообіцяли золоті гори в запалі боротьби перед референдумом, а в результаті поки що одні збитки. Сьогодні найлівіші змикаються з найправішими. Наш Президент, власне кажучи, опинився у вакуумі. Ліві не підтримують його, бо він для них «вчорашній комуняка», праві вважають, що він зрадив їхнім ідеалам. А центр наш дуже кволий, не може стати притягальним ядром. От і виходить, що в нас панує вольниця, про яку ви кажете. В усякому разі, я не бачу такої платформи, на яку міг би сьогодні Кравчук реально опиратись. Ви подивіться, що відбулося в демократичних силах. Рух, який тільки-но здобув авторитет, і на який Кравчук вирішив серйозно спертися, невдовзі розколовся. Це дуже тривожно, бо старий апарат, який оточує нині Президента, мислити по-новому не може. А нові сили вливаються в нього надто повільно.

— І третя, на мою думку, небезпека для молодої України — це боротьба за владу, яка роздирає демократичні сили.

— І страшна роздрібненість політичних сил, відсутність єдності в демократичному таборі.

— Так от, говорячи про боротьбу за владу, хочу запитати: чому депутат Яворівський не захотів собі якогось великого портфеля, коли зробити це було для нього нічого не варто?

— Тут запитання впирається в принцип. Коли проходив першу виборчу кампанію, а за нею — другу, сказав людям: «Я йду в парламент. Як зможу, захищатиму ваші інтереси».

Звичайно, були мені пропозиції перейти в уряд. Але вважаю, що коли люди обрали мене парламентарієм, я тут повинен бути до того дня, доки існуватиме Верховна Рада. Правда, якщо складеться така драматична ситуація, що вже іншого виходу не буде, я готовий навіть покласти свій мандат, але тільки не заради портфеля... Мені його дали люди, і служитиму їм до кінця. Я повинен і славу цього парламенту ділити, і ганьбу його брати на себе. Я відмовився від будь-яких привілеїв, відмовився навіть від четвертого управління, щоб боротися з чистими руками і чистою совістю за інтереси людей.

— Ну, на четверте управління ви маєте право як чорнобилець. А ще були балачки, що Яворівський не тільки себе, а й дружину тут же прикріпив до 4-ї поліклініки. А ще й з діаспорою затіяв якісь темні справи. Хто роздуває всі ці розмови?

— Ну, ви розумієте, що коли людина на видноті, все їй ліплять. Я до цього дуже спокійно ставлюся. Бо коли в тебе є (я б не хотів вживати слово «вороги»), — тому, скажімо, коли є політичні опоненти, вони придумають про тебе будь-що. Єдиного, чого не вигадала в ті часи «Правда Украины» та інші газети, так це того, що я когось згвалтував. Решта було все. Що я вже й необандерівець, і гроші вкрав з Чорнобильського фонду. Потім це було спростовано дуже легко і швидко, але головне зробили — камінь кинули.

Розповісти вам, що останнє почув про себе? Я, виявляється, вже приватизував три заводи. На свою скромну парламентську зарплату. Вона становить аж 11 тисяч карбованців. Це при тому, що моя дружина — актриса і заробляє копійки, дочка підростає. А ще ж у мене через день бувають люди: чи з округу, чи з-за кордону — робота така вже в мене, мушу ж їх приймати. От і підрахуйте, що залишиться на приватизацію заводів. Звичайно, я міг би заснувати якийсь кооператив спільне підприємство, можливості в мене великі, бо й до міністра можу зайти, коли треба. Але я дотримуюсь одного принципу: йдеш у політику — займайся політикою, хочеш займатися бізнесом — не йди в цей парламент. Ось щойно прочитав про себе в «Новой газете», що відпочивав у Ялті в привілейованому санаторії. Це при тому, що я понад десять років не їжджу в санаторії, проводжу відпустку в своєму селі.

— Володимире Олександровичу, розмова наша була б неповноцінною, якби не запитав вас про чорнобильські проблеми, про ситуацію, що склалась там нині.

— Якщо про ситуацію, то вона в Чорнобилі неймовірно складна. Я б навіть сказав, що вона не простіша від тієї, що була на час створювання парламентської комісії з цих питань. Ми почали працювати тоді, коли вже, власне кажучи, майже все було провалено. Як відомо, Україна взяла під свій протекторат усе, що діється в Чорнобилі. Ми призначили там представника, адміністратора зони, який, сподіваюсь, наведе там лад, оголосили світовий конкурс по приборкуванню атомного монстра. Але нині з'ясовується, що значну частину інформації забрали в нас, і вона потекла до Росії. А щоб дати західним фірмам нормальне інформативне завдання, вони повинні працювати, знаючи чітко ситуацію. Ми ж ту інформацію, що в нас лишилася, не завжди можемо навіть скласти докупи. Далі. Найголовніше, за що сьогодні можна критикувати і мене, і уряд, і парламент: ми повністю провалили програму переселення людей з небезпечної зони. Сьомий рік живуть вони на тих територіях, з яких треба було їх вивозити в найближчі дні після аварії. Нам треба негайно брати уроки з учорашніх прорахунків. Сьогодні міністрові Готовчицю потрібно випростатися і не відчувати над собою ніяких начальників, узяти всю відповідальність на себе, а наша комісія його підтримає. Треба залучити всі будівельні кооперативи, які є, всі будівельні організації, корпо-

(Закінчення на 7-й стор.).

МИ, МОЖЕ, НАЙДЕРЖАВНІШИЙ НАРОД У СВІТІ

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

рації, всі виділені гроші залучити до діла під найсуворішим контролем. Є тут страшні зловживання. Чорнобильські гроші, наприклад, використовують голови тих колгоспів, у яких живе два-три чорнобильці, а вони забирають на дороги, на латання господарських дірок. Скоро на Верховній Раді ми затвердимо генеральні напрями ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи. Це буде державна програма: що робити, які етапи, які пріоритети визначити. Одразу весь Чорнобиль не можемо потягнути, але поетапно це треба робити.

— І саркофаг?

— А тепер про саркофаг. Абсолютно певний, що в кінці цього року ми вже будемо мати добрі ідеї, і не доморощені, а світові. Ось недавно представників нашої комісії запросили до Франції подивитися ядерну енергетику, побувати на заводах, які переробляють ядерні відходи. Це те, чого в нас немає. До речі, ні копійки з державного бюджету не брали.

Кілька слів про саму ідею. Не вдаючись у технічні деталі, вона зводиться до того, щоб зробити над саркофагом саркофаг-2 з вмонтованою апаратурою, датчиками і т. д. Він буде не просто щільний — у ньому діятимуть спеціальні вентиляційні системи. А потім, коли буде готовий саркофаг-2, можна буде розібрати перший. Автори передбачили й систему захисту ґрунтових вод. Я приїхав дуже втішений з того, що все буде зроблено солідно, на основі новітніх досягнень науки. Фірма «БУІГ», до речі, це та, яка будує тунель під Ла-Маншем. Тільки тоді, коли знешкодимо четвертий реактор, ми зможемо перевести дух. Але якщо ми й далі експлуатуватимемо два блоки Чорнобильської АЕС, то від нас може відвернутися світ, припиниться допомога, яку одержуємо.

— А енергетика України?

— Я розумію, що це питання існує. Але зробив дуже педантичні розрахунки академік Юхновський і довів, що можна обійтися без двох чорнобильських блоків. У всякому разі, нам треба чорнобильського звіра ізолювати. Це була мілітарна станція, і тепер вона збиткова. Це була станція, яка виробляла плутоній для атомних бомб, і це не потрібно говорити відверто. Французи в себе подібні об'єкти позакривали, хоч вони в них були набагато досконаліші. Якщо парламент проголосував закрити станцію в 1993 році, це треба виконати.

Кілька слів про заміну посвідчень чорнобильців. Знаю, що багатьом це не сподобається, особливо тим, кому доведеться покласти своє посвідчення, як незаконно одержане. Але, люди добрі, подумайте ж про людей. Адже це ті гроші, які ми забираємо в одних і віддаємо іншим. Якби так продовжувалося й далі, то скоро сталося б так, що одна половина України має чорнобильські посвідчення, а друга утримує перших. Ми просто розкоцали народ. Раніше зробили помилку. Посвідчення видавали через відомства. Всі, хто працював у міністерстві — аж до прибиральниць, мали ці документи, бо вони насипом лежали на столах начальника відділу кадрів. Ми хочемо вичистити все це, щоб залишилися справжні чорнобильці. Хто пройшов через чорнобильське пекло, хто там справді був, усі одержать посвідчення.

— І останнє запитання. Що написав Яворівський за час своєї депутатської роботи?

— Майже нічого закінченого, хоч сняться іноді епізоди незавершених романів про останні роки життя, останню любов Шевченка, а також епізоди другої частини чорнобильського роману «Пора вовків». Таке життя, що ніколи й нарікати на нього...

Взяв інтерв'ю
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ

Національним банком України 17 грудня 1992 року встановлено такий курс українського карбованця до валют країн рублевої зони

Код рубля	курс купівлі	курс продажу
834 (Білорусь)	1.1500	1.1615
835 (Казахстан)	1.5100	1.5251
836 (Узбекистан)	1.5100	1.5251
837 (Таджикистан)	1.2000	1.2120
838 (Туркменистан)	1.4500	1.4645
839 (Киргизія)	1.1500	1.1615
843 (Молдова)	1.3000	1.3130
844 (Вірменія)	1.2000	1.2120
848 (Азербайджан)	1.0000	1.0100
849 (Грузія)	0.9000	0.9090
853 (Латвія)	1.0000	1.0100
854 (Литва)	1.3000	1.3130
858 (Росія)	1.5102	1.5300

ГОЛОВНЕ ВАЛЮТНО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ.

З радіаційно забрудненими територіями пов'язано безліч проблем. Будівництво житла для переселенців і його заселення, охорона відселених сіл, забезпечення населення промисловими і продовольчими товарами, паливом, ліками... А як поєднати проживання в сільській місцевості із забороною сільськогосподарського виробництва?

держадміністрації чимало залежить.

Та присутні в залі, зокрема представники Президента з районних держадміністрацій, з'ясувалося, сподівалися на розв'язання проблем саме парламентською Комісією. І, здається, з більшим задоволенням заслухали б її звіт. А зокрема —

що за рахунок інших областей. Він також порушив питання медичного обслуговування населення. Новітній діагностичний центр перевантажений, тому треба залучати інші медичні установи.

До речі, Коростень — це найбільше місто, яке опинилося на забрудненій терито-

У постійних комісіях Верховної Ради

НЕ ЛИШЕ «ДОГАНИ РОЗДАВАТИ»

На Житомирщині подекуди радіоактивність молока така велика, що, споживаючи його протягом року, ви можете одержати дозу, яка дорівнюватиме обмеженню, встановленому для операторів АЕС — здорових дорослих людей. А в зоні обов'язкового відселення, що в Житомирській області, проживають понад тисячу дітей. Зростає захворюваність людей, навіть якщо врахувати, що 14 тисяч хворих уже відселено. На 15 відсотків збільшилася смертність. Втім, на кожного переселенця вже витрачено близько... чотирьох мільйонів карбованців!

За виконання чорнобильських програм на місцях відповідає державна адміністрація. Тож на виїзному засіданні постійної Комісії Верховної Ради з питань чорнобильської катастрофи, що відбулося в Народичах, про виконання робіт звітував голова Житомирської обласної держадміністрації А. Малиновський. Проте у звіті йшлося не стільки про успіхи у роботі, скільки про проблеми, що їй заважають. А серед причин — загальне зниження дисципліни та відповідальності й послаблення уваги до чорнобильських турбот з боку уряду.

Народний депутат України І. Заєць, присутній на засіданні, зауважив, що поблизу сіл, які будують, виросли іншi, певне, з крадених будматеріалів. В області розкрадають ліки, є випадки корупції. Чи порушено з цього приводу хоч одну кримінальну справу? Отже, і від народного депутата України з Народичів В. Будька.

Свого часу він пробивав стіну замовчування навколо забруднених територій. Тож тепер з нього більше й питають. Втім, Комісія приїхала не звітувати й не шукати крайнього, а, за словами головуючого на засіданні В. Яворівського, спробувати на місці з'ясувати й розв'язати деякі питання. Адже чимало з них виникли через непорозуміння, а разом з Комісією в Народичі приїхали керівники Мінчорнобиля, Мінсільгоспу, Мінприроди, Мінлісгоспу, представники МВС, Міністерства охорони здоров'я, Мінбуду тощо.

Народний депутат України В. Яценко у своїй доповіді зазначив, що програму переселення із забруднених місць «провалили» і в минулому, і в цьому році, і не тільки на Житомирщині, а й у всій Україні. В. Будько у співдоповіді підкреслив, що коли й надалі так продовжуватиметься, то Комісія змушена буде звернутися до прокуратури з позовом до Мінчорнобиля.

Міністр охорони навколишнього природного середовища Ю. Костенко сказав, що переселення на чисті території буде марним, коли не припинити осушення земель. Адже курява, яка неминуче здійматиметься з сухих ґрунтів, перенесе радіацію і до нових сіл. Треба також подбати, на думку міністра, і про нову концепцію проживання в забруднених районах.

Заступник міністра охорони здоров'я В. Пономаренко зазначив: сьогодні збільшити постачання ліків на Житомирщину можна хіба рії. З 70 тисяч його жителів 25 уже виїхали. Причому виїхала саме працездатна частина населення. Місто переживає немало проблем, зокрема немає палива для котелень. Про це розповіли представники місцевої влади Коростеня.

Щодо соціального захисту потерпілих, то з 69 статей «чорнобильського закону» в області виконують лише 41. Щоправда, дехто з промовців висловлював думку, що деякі з цих статей недосконалі.

Міністр у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС Г. Готовчиць наполягав на тому, що для області сьогодні найголовніше — розробити регіональну програму...

Голова Комісії В. Яворівський наголосив, що треба звернути увагу й на тих людей, які вже переселилися. Тому наступне виїзне засідання комісія проведе в Брусилові Житомирської області.

Щодо вирішення за допомогою Комісії деяких питань на місці, то було знайдено шляхи розв'язання проблем з постачання пального, прокладення газопроводів та декотрих інших.

Після засідання депутати провели прийом громадян.

Цікаву оцінку роботи Комісії дав міністр сільського господарства Ю. Карасик. «Це чи не єдина Комісія, — сказав він, — яка не лише «роздає догани» за нехтування «своїх» законів, а й шукає шляхи їх виконання».

Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Коростень
Житомирської області.

«Cito!»

НЕХАЙ НАС «РОЗЗУЮТЬ» ІНОЗЕМЦІ, НІЖ ВЗУЄ «ОРТОПРОТ»?

Все дуже просто. Ставите ногу на гумову торбинку з піском, викачуєте з неї повітря — і зліпок вашої стопи готовий. Тепер можна приступати до виготовлення форми для індивідуальної устілки, ціну якій може скласти лише людина, яка страждає на захворювання стоп. Але ж хіба не однаково, коли зліпок роблять з гіпсу? Зовсім ні. Гіпс застиг — і якщо щось не так, треба починати спочатку. Вакуумна ліпка дозволяє коригувати форму. Давить шип? Хотілося б розсунути пальці? Немає проблем: підпускаючи у торбинку повітря, пом'якшуємо форму, коригуємо її і знову доводимо до затвердіння. Потрібно пересвідчитися? Представник науково-виробничого медико-технічного центру «Ортопрот», який демонстрував на виставці «Медіалаб-92» комплекс обладнання для ортопедичного виробництва, готовий роззутися і показати переваги продукції центру.

Мене не важко загітувати, а ось як спеціалісти дивляться на дитя «ОРТОПРОТУ»?

У Росії, кажуть, такі комплекси діють в усіх ортопедичних центрах. Україна ж поглядає на них скоса. Чому?

— Ми закуповуємо зарубіжні технології, — сказав заступник генерального директора «Укрпротезпрому» Володимир Тетерук, — а на цьому обладнанні нічого путнього не зробиш.

Чим запропонована харків'янами технологія гірша за імпортні, Володимир Васильович розповісти відмовився. Але сказав, що для десяти підприємств України воно таки закуповується. Навіщо, коли не відповідає вимогам! А щоб було. Але ж воно коштує немалі гроші!..

Наведений приклад, на жаль, демонструє ставлення багатьох наших фахівців до продукції вітчизняної медичної промисловості. Ось про зарубіжні фірми вони чули. А зі своїми тільки знайомляться. З одного боку, з ними ніби краще мати справу: не потрібна валюта. З другого, — як не намагаються тягнутися за фірмами із світовим ім'ям, а все-таки поступаються їм.

А пропозиції вітчизняної наукової думки стають дедалі цікавішими. Це ще раз довела згадувана виставка. З понад 40 експонатів 19 були нашими. Увагу привернули комп'ютерна система цифрової флюроскопії Науково-дослідного проектно-конструкторського інституту «Молния» (Харків), ультразвуковий автоматизований медичний діагностичний комплекс. Підприємства з виробництва складного медичного електрообладнання Бакмед ГмбХ (Київ), хіміко-аналітичний комплекс МП «ЕКО-СПЕКТР» (Харків), та багато інших експонатів. Зрозуміло, що виробники прагнуть якнайліпше представити свою продукцію. Але ж і «Політехмед» підтверджує: деякі пропозиції промисловості України вже можуть складати конкуренцію зарубіжним фірмам. Що ж, нехай їм щастить на вітчизняному ринку.

Марина ДЯТЛОВА.

Фото
Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Україна привселюдно заявила про те, що в'язнів сумління у ній немає... Та раптом на світовому зібранні юристів українського походження виголошується заява з-за грат в'язня, який вважає, що справу проти нього сфабриковано з політичних мотивів, і безуспішно просить її судового перегляду.

«НА ВСЕЛЮДСЬКІМ ГОРЮ Я МАЙДАНІ, ДМУХА В ПЛОМІНЬ СВЯТА ПРОСТОТА»

Ця сенсаційна для багатьох закордонних правників новина нещодавно пролунала на Світовому конгресі українських юристів. Серед інших фактів порушень прав і свобод громадян України було названо і такий: в Україні продовжує відбувати покарання в'язень сумління, споряджений за грати під виглядом хабарника.

На той час уже помилуваний Президентом України в'язень Леонід Сапа, в минулому журналіст, педагог, лауреат республіканського конкурсу поетів, написав на адресу наших судочинної і прокурорської систем понад 500 заяв з вимогами переглянути його справу. І стоїть на тому, що її сфабриковано з допомогою КДБ, який, не напрацювавши політичного компромату проти нього, вдався до такої інсинуації. А Президентові України замість подяки за милостивий жест написав: «Вам підсунули на підпис Указ, яким кинули мені чергову «кістку» — скоротили ще на рік строк покарання. Я ж вимагаю перегляду справи і реабілітації».

У листопаді 1985-го до Ворошиловградського кооперативного технікуму приїхала комісія Республіканської інспекції середніх спеціальних навчальних закладів, щоб надати методичну допомогу з підготовки ідейних та високоморальних спеціалістів галузі. В процесі роботи з'ясувалося, що у 34 письмових екзаменаційних роботах з російської мови замість «2» стояло «3» або «4», а в роботі ще однієї абітурієнтки взагалі відсутня оцінка, хоча в екзаменаційному листі стояла «4». Крім того, Л. Сапа, як він стверджував у суді і в усіх своїх заявах, виявив, що директор О. Майданников зараховував невдах-абітурієнтів, які не пройшли за конкурсом, до такого собі «резерву», а потім, в ході навчального процесу, протизаконно робив їх учнями технікуму...

28 листопада о 14-й годині Л. Сапа мав доповідати про результати зробленого на педраді викладачів технікуму, а потім у Ворошиловградському обкомі партії. Однак того дня об 11-й годині 30 хвилин його заарештували за усною (а не письмовою, як передбачено законом) заявою директора технікуму депутата райради О. Майданникова про те, що Л. Сапа вимагав хабара на суму 10 000 карбованців... Працівники ОБХСС, до яких, порадившись зі своїми підлеглими А. Дмитренко і Л. Цукерманом, звернувся директор технікуму О. Майданников, спорядили останнього для викриття Л. Сапи. Вони зробили помітки на двох тисячах карбованців, надали портативний магнітофон для таємного запису розмови під час передачі і одержання хабара. Близько сьомої години ранку директор поніс у готельний номер Л. Сапи дві тисячі карбованців і просто вмовляв (якщо вірити записові на магнітокасеті) взяти хабара і скласти позитивну довідку. Але інспектор не взяв.

Тоді працівники ОБХСС, не прослуховуючи плівки, (чи справді був факт вимагання хабара — а суд пізніше з'ясує, що вимагання хабара не було), «позичають» О. Майданникову вісім тисяч уже немічених карбованців. Всі ці гроші О. Майданников, як він сам стверджує, бо цього ніхто не бачив, через кілька годин вручив Л. Сапі в кабінеті партбюро. Проте з кабінету інспектор вийшов без грошей. Як пояснює директор О. Майданников, Л. Сапа сказав йому покласти гроші в білу картонну папку й винести у двір технікуму до автомашини військового керівника цього ж навчального закладу підполковника І. Івасенка, щоб під'їхати з ним до готелю за зразками документів.

Коли Л. Сапа сів у машину, директор О. Майданников відчинив дверцята і подав папку білого кольору, котру Л. Сапа кинув до скла за спинку заднього сидіння, де лежали журнали. Дорогою зупинялися, Л. Сапа тричі відлучався загалом на 25 хвилин. Не доїжджаючи безпосередньо до входу в готель метрів за сто, водій І. Івасенко зупинив автомобіля і сказав, що зачекає тут. Л. Сапа взяв свою папку, залишивши в салоні ту, що подав йому директор, і пішов до готелю. При вході його й «узяв» оперпрацівник, підвів до автомобіля Івасенка, де чекали ще два оперативники. Запитали в Л. Сапи, що в білій папці, яка залишилася в салоні. Він відповів, що там документи. Розкривши папку, працівники ОБХСС виявили в ній гроші.

Така версія вчинку Л. Сапи з подачі О. Майданникова і ворошиловградських правоохоронних органів. Інспекторові інкримінували статтю 168, частину 2 КК УРСР — одержання хабара, вчинене особою, яка займає відповідальну посаду (від восьми до п'ятнадцяти років позбавлення волі з конфіскацією майна або розстріл).

Але звинувачуваний у злочині з самого початку заявив, що це — провокація. Мовляв, директор технікуму О. Майданников і викладач Т. Уварова, яка допускала найбільше помилок під час перевірки вступних робіт, неодноразово пропонували йому хабара за замовчування виявлених «гріхів». Разом з М. Касьяновим, заступником голови облспоживспілки, котрій підлягав технікум, директор О. Майданников возив бригаду на екскурсію до Краснодону, пропонував там Л. Сапі «баню с бабой», шубу для дружини... Л. Сапа не піддавався. Навпаки, він мав намір повідомити про це в прокуратуру, але його випередили. Директор, на думку підсудного, змовившись зі своїми підлеглими завучем А. Дмитренко та завідуючим заочним відділенням Л. Цукерманом, запобігаючи власному викриттю, заявляє у міліцію про вимагання хабара...

Багато з тих, хто знав Л. Сапу близько, могли передбачати його арешт, але ж... не за хабарництво. Бо мав іншу «ваду» — не вмів мовчати там, де мовчала більшість. Наприклад, на передостанньому місці роботи в Українському науково-методичному центрі народної творчості Л. Сапа не побоявся стати проти директора та його оточення, і за упущення в роботі директора було звільнено, вказано тодішньому міністрові культури, справа набрала розголосу аж до повідомлення в газеті «Правда». Після того Л. Сапа вже вкотре змушений був звільнятися «за власним бажанням», довго не міг знайти роботи за фахом, за написання «антирадянських» віршів його неодноразово викликали до КДБ... Невже, дивувалися знайомі, після цього всього, отримавши перше самостійне завдання, людина зі здоровим глуздом могла зважитись узяти хабара, та ще й від капітана запасу КДБ — директора технікуму О. Майданникова?

Однак ворошиловградські правоохоронці, зокрема слідча прокуратури Сироватська, продовжували розробляти лише свою версію. Хоча тут, як кажуть, кінці з кінцями не сходилися. Навіть у непосвяченої в тонкощі юриспруденції людини одразу ж виникають логічні запитання, на які, насамперед, мав би відповісти суд. Л. Сапа не заперечував, що директор подав йому папку, але з контрольними роботами — він збирався, начебто, їхати з ним, і попросив покласти її за сидіння. Звідки ж появилися гроші? Врешті, чи не могли вони з'явитися у папці за відсутності Л. Сапи, коли він у дорозі залишав машину і папку?

Нарешті, якщо в тій папці справді були гроші, а не контрольні роботи, то чому ж оперативники, контролюючи ситуацію, «взяли» підозрюваного аж біля готелю без основних доказів — папки і грошей, а не «на гарячому» біля технікуму? Більше того, дозволяли відлучатися Л. Сапі в дорозі, а потім затримали без понятих — свідків (вони з'явилися аж біля управління внутрішніх справ), не оглянули автомобіль на місці затримання і не склали відповідного протоколу?

Серйозним підтвердженням вини Л. Сапи могла б бути таємно записана О. Майданниковим на магнітофон його розмова з Л. Сапою під час передачі-взяття хабара. Але, прослуховуючи плівку в суді, Л. Сапа, як колишній радіожурналіст, звернув увагу на шуми, перепади фону і заявив про необхідність її фоноскопічної експертизи. Експерти дійшли висновку, що на плівці є сліди електронного монтажу (!!!).

Ситуація складалася сумно інтригуюча. Як вийде із неї суд? Усі сумніви щодо вини підсудного мали працювати на користь підсудного. Такий закон цивілізованого правосуддя.

Розв'язка виявилася банальною. Ворошиловградський обласний суд після кількох засідань у цій справі зробив паузу і зібрався востаннє майже через рік після арешту й «перевиховання» підсудного в місцевому слідчому ізоляторі. З протоколу засідання виходить, що лишень воно розпочалося, як Л. Сапа одразу ж заявив, що ніяких адвокатів йому не потрібно, що відмовляється від усіх подань-вимог і... з охотою зізнається у скоєному злочині.

Де логіка? Підсудний ні під час попереднього слідства, ні в усіх інших судових засіданнях не визнавав (і не безпідставно) себе винним, й аж раптом, дочекавшись висновку експертизи про те, що на плівці є сліди електронного монтажу (ще одна обставина на його користь!) «чистосердно» визнає себе винним? А може, логіка в тому, що суд, перед тим, як вислухати «зізнання й покаяння» підсудного, пропустив повз вуха кволі його клопотання, де Л. Сапа вказував, що під виглядом експертизи «на вменяемость» над ним в СІЗО чинили, крім іншого, і психотропне насилля — впродовж трьох тижнів двічі на день у шість точок тіла насильно кололи невідомі уколи, забивали в рот якісь таблетки, після чого тіло розпухало, робилося нерухомим, голова чманіла...

Цього збивчастого, часто алогічного зізнання («цариця доказів» ще з сумнозвісних берієвських часів!) народному судді О. Молчанову і його помічникам виявилось досить, щоб розставити «всі крапки над «і». Вони зазначають, що в діях Л. Сапи відсутня така кваліфікаційна ознака, як вимагання хабара (!), але визнають його службовою особою, що займає відповідальну посаду... і засуджують до 9 років позбавлення волі у колонії суворого режиму з конфіскацією особистого майна. А білу папку і магнітофонну плівку... знищують...

Колегія з кримінальних справ Верховного Суду УРСР залишила цей вирок чинним, а Пленум цього ж суду незабаром зняв з Л. Сапи «корону» службової особи, що займає відповідальну посаду, але при цьому визнав його просто службовою особою, і скоротив строк покарання на рік. Хоча інші юристи, вивчивши справу, вважають, що посада Л. Сапи не наділяла його ніякими владними повноваженнями — тобто його не можна було вважати службовою особою, а лише службовцем. А якщо так, то навіть якби О. Майданников і справді дав йому тих 10 тисяч карбованців, то їх потрібно було розцінювати як презент, а не хабар. Тож чи був Л. Сапа суб'єктом злочину? Очевидно, саме з яснення цього питання мали починати розслідування цієї справи попереднє слідство і суд. І чи не могли бути цими суб'єктами директор О. Майданников та викладач Т. Уварова, з «легких рук» яких до технікуму незаконно прийнято цілу академічну групу (понад 30 майбутніх торговельників)?

Про доцільність об'єктивного перегляду справи Л. Сапи правоохоронним органам України в різні часи вказували відомі правознавці народні депутати України О. Ємець, С. Головатий, а також М. Горинь, О. Шевченко, В. Яворівський, знані правозахисники Ю. Айвазян, В. Ніказаков... Тим часом Система «пропустила» неслухняного в'язня через ще одну психлікарню, 9 тюрем, 9 колоній, 35 штрафізоляторів, зробила інвалідом II групи...

Очевидно у нього це загострене почуття справедливості — від Бога. Як і вірші, які за будь-яких умов Л. Сапі диктує Всевишній. В одному з останніх поет, людина, котра дужче від багатьох з нас жадала незалежності України і ще не встигла побути її вільним громадянином, пише:

«І знову народ продали
демократи
І суне він чохом
В червоні загради —
Це вже самостійник
Рубає калину
О, Господи Боже,
Я гину... я гину...

(1992 рік, с. Буча, Табір 45/85 штрафізолятор)».

То хто ж він, Леонід Сапа? Жертва — це точно. Але жертва чого? Запитання, насамперед, до Генеральної прокуратури та Верховного Суду України.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України» з прав людини.

P. S. Коли матеріал уже було підготовлено до друку, стало відомо, що Л. Сапа вийшов на волю. Тут його чекали сигнальні номери першої поетичної збірки «Любов перемагає все» (Сто поезій з-за грат) та... дільничний інспектор міліції, адже, звільняючи Л. Сапу, Система позначила його документи тавром «Підпадає під нагляд».

Принципиально новый вид офисной техники

НАСТОЛЬНАЯ ОФИСНАЯ СИСТЕМА «НАВИГАТОР» ПРОИЗВОДСТВА ФИРМЫ «Canon»

отлично зарекомендовал себя на нашем рынке

В "НАВИГАТОРЕ" как единый комплекс работают:

- **телефакс;**
- **телефон с автоответчиком;**
- **IBM-совместимый компьютер со струйным принтером и сенсорным экраном;**
- **сканер.**

Поставка и весь комплекс услуг
в представительствах СП "Сипма"в Киеве и Москве.
Телефоны: (044) 276-74-03, 271-71-29.

Представник італійських фабрик, які випускають меблі для офісів, шукає серйозних дилерів на території України.

Пропозиції з інформацією про діяльність фірми направляти за адресою:

м. КИЇВ, ГОЛОВПОШТАМТ;
ДО ЗАПИТАННЯ, НЕЛЕНЬ НАТАЛІЇ ОЛЕКСАНДРІВНІ.

®FINCO®

Финансовая компания «Финко»
(Российская Федерация, Москва)
оказывает помощь украинским фирмам и предприятиям в быстром переводе платежей из Украины в Россию за пять банковских дней по курсу *1,75* крб. : *1,00* руб.
Минимальная сумма 1 000 000 карбованцов.
Телефон представителя в Киеве:
(044) 432-84-83

ОРГАНИЗАЦИЯ РЕАЛИЗУЕТ:
— линолеум на теплой основе;
— плитку облицовочную;
— молотки строительные пневматические (возможно применение для обрубки металла).

Заказы по телефону в Харькове (0572) 20-58-86, 64-22-96.

ПОКУПАЙТЕ СЕГОДНЯ! ЗАВТРА БУДЕТ ДОРОЖЕ!

ФІРМА «ГЕКАТА»

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ДО НОВОГО РОКУ ДЛЯ ВАШИХ КЛІЄНТІВ

Автовідповідачі; калькулятори; телефакси; шкіряні куртки; пуховики; жіночі пальта; спортивні костюми; взуття; білизна; джинси; чоловічі костюми.

Оптова торгівля. Оплата в купонах.

Телефони у Києві: 274-39-88; 221-77-80; 221-77-84.

КООПЕРАТИВ ЛОРЕВ
Асоц. кооп. з О.В.
ІТАЛІЯ 60044, провінція Анкона,
м.ФАБРІАНО,
Страда Провінчале Арчевь зе, а/с 192
Тел. (0732)71323 Факс (0732)71326 Телекс 560691

LOREV

Представництво в Україні:
252601, м.Київ-1, МСП, вул.Б.Грінченка, 7
Тел. (044)229-87-96 Факс (044)228-13-11

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ БЕТОННИХ ВИРОБІВ

- Установки для виготовлення бетонних будвиробів
- Пересувні установки для виготовлення блоків
- Ротаційні компресорні установки для вироблення труб
- Бетономішалки
- Складування і виробництво будівельних конструкцій

ДО ВІДОМА КЕРІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ!!!

— Вам не платять російські партнери за поставлену продукцію?

— Тому у вас виникли фінансові труднощі?

— Ваша продукція перестала мати попит у російських споживачів через ціну, що зросла?

Якщо ви відповіли хоча б на одне із запитань ствердно, звертайтеся до нас і ваші проблеми стануть нашими проблемами.

Телефони диспетчерської служби: (044) 228-52-18 з 10-ї до 15-ї і з 17-ї до 20-ї.

СП «сипма»

широкий выбор
копировальных аппаратов
ведущих фирм мира

со склада в г. Киеве

Тел. (044) 276-7403
271-7129

Підприємство пропонує поставку алмазного інструменту для заточки одно-, багатолезового інструменту, шліфування каменю і кераміки, скла і кришталю, а також хонінгування і суперфінішування деталей з чавуну і загартованої сталі.

Наша адреса: 290051 м. Львів, вул. Б. Хмельницького, 116 ВО «Алмазінструмент», тел.: 52-82-49, 59-43-78, 52-20-93.

Експрес-інформація

ТРИВАЄ ВІЗИТ

Президента Росії Б. Єльцина до Китаю. Одразу після прибуття до пекінського аеропорту Б. Єльцин заявив про намір встановити нову еру у відносинах з КНР. За словами Президента, сьогодні Росія здійснює другий після його візиту до Південної Кореї прорив в Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Учора Б. Єльцин зустрівся з Головою КНР Ян Шанкунем.

ЄВРОПА— ЗА ВІЙСЬКОВЕ ВТРУЧАННЯ

Серйозні сутички тривають між сербами і мусульманами у Східній Боснії. Через ці бої може припинитися рух автоколон ООН з гуманітарною допомогою жителям республіки.

Тим часом у Брюсселі зібралися міністри закордонних справ країн НАТО, щоб обговорити ситуацію в колишній Югославії. А напередодні Європейський парламент уперше висловився за використання військової сили для врегулювання югославського конфлікту.

НАСТУПАЮТЬ І ТІ, Й ДРУГІ

Надзвичайний стан на території Зангеланського району Азербайджану оголосив Президент країни А. Ельчибей. За даними азербайджанського Міністерства оборони, вірменські загони захопили там кілька селищ. А загалом, як повідомляє МО, війна охопила вже 16 районів Азербайджану, 4 з яких повністю окупував противник. Ведуться бойові дії по звільненню цих районів.

Водночас з Єревана надходять повідомлення про те, що вірменські загони територіального захисту відбили наступ азербайджанської армії в Капанському районі республіки. Тривають обстріли вірменських прикордонних населених пунктів з території Азербайджану.

БУТИ МИРОТВОРЦЕМ НЕБЕЗПЕЧНО

Не припиняються обстріли постів миротворчого контингенту Росії у Північній Осетії. Поки що жертв серед солдатів і міліціонерів немає. У зоні надзвичайного стану триває роззброєння населення. А у Владикавказі Голова Верховної Ради Північної Осетії А. Галазов провів засідання Ради безпеки республіки. Її члени обговорили завдання щодо відновлення зруйнованих об'єктів народного господарства, поліпшення взаємодії з тимчасовою адміністрацією, проблеми пошуку тих, хто пропав безвісти, та обміну заложниками.

НОВУ КОНСТИТУЦІЮ ЧЕХІЇ

схвалив парламент республіки. Це сталося за два тижні до поділу чесько-словацької федерації. Новий Основний Закон визначає Чехію як унітарну і суверенну демократичну державу, що складається з областей Чехія і Моравія.

У ДУШАНБЕ — «ЧЕРВОНІ»

Шістдесят чоловік загинуло в Душанбе за тиждень після того, як до міста увійшли загони Народного фронту республіки. За повідомленням агентства НЕГА, невідомі з червоними пов'язками обшукують у столиці будинки й транспорт. Багато членів політичних партій, рухів, вчених, журналістів та інших, хто співробітничав з колишнім керівництвом, покинули Душанбе або переховуються. Нове керівництво Таджикистану заявило про свою непричетність до цих дій.

НА МИР І МІЛЬЙОНІВ НЕ ШКОДА

За проведення операцій з підтримання миру в Мозамбіку одностайно проголосувала Рада Безпеки ООН. Згідно з її рішенням до цієї країни буде надіслано близько 8 тисяч військовослужбовців і цивільних працівників Організації Об'єднаних Націй. Вони спостерігатимуть за дотриманням умов мирної угоди, укладеної в жовтні, і за проведенням виборів наступного року. За деякими даними, миротворчі операції в Мозамбіку коштуватимуть понад 300 мільйонів доларів.

НАЛАГОДЖУЮТЬ ВІДНОСИНИ

З візитом до Польщі прибув голова латвійського парламенту А. Горбунов. У програмі його перебування — зустрічі з Президентом Л. Валенсою, членами уряду й сейму Польщі. Передбачається укладення низки двосторонніх угод.

А. Горбунова супроводжують міністри закордонних справ, зовнішньої торгівлі, внутрішніх справ і транспорту.

ТО СКІЛЬКИ В ЕСТОНІЇ БЕЗРОБІТНИХ!

14 тисяч офіційно зареєстрованих безробітних налічуватиметься в Естонії до кінця року. Ця цифра відповідатиме одному відсотку від загальної чисельності населення країни. Такий прогноз видало естонське Міністерство соціальних проблем. Але він не враховує людей, які перебувають у вимушених довгострокових відпустках або зайняті неповний робочий день чи тиждень. Тобто рівень прихованого безробіття набагато вищий за офіційний.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

У парламентах світу

ПРИ ВСЬОМУ ЗОВНІШНЬОМУ СПОКОЇ

Для спостерігача зі сторони досить безконфліктними показалися останні два тижні в роботі сесії Верховної Ради Республіки Білорусь. Відкинувши ідею проведення референдуму про розпуск Верховної Ради, парламентська більшість без зволікань приймала або відкидала ті чи інші положення не найголовніших, та все ж необхідних для суверенної держави законів.

Пристрасті розгорялися лише коли той чи інший законопроект пропонувався комісією з науки, а нею керує один із лідерів Білоруського народного фронту Володимир Заболоцький. Емоції вихлюпувались і при обговоренні закону про контрольну палату. Багатьох колишніх партноменклатурників не влаштовує діяльність цього нещодавно створеного державного органу. Та і як інакше, коли контрольна палата може вийти на «діяльність» колишніх у нових, ринкових умовах.

Не дивно і те, що схвилював парламентську більшість хід з'їзду народних депутатів Росії. Адже відомо, що багато білоруських парламентаріїв ждуть не діждуться повороту демократичних перетворень назад. І пов'язано це перш за все з Росією. Тільки-но у «старшого брата» намітиться крен в інший бік, білоруський парламент голосуванням тут же скоригує себе. При всьому оманливому спокої в Верховній Раді Білорусі все ж іде тиха, але жорстка боротьба. Почасти тому депутати не розглядають комплексу законів про власність. У протиборствуючих більшості та опозиції з цього приводу є принципові розбіжності. Та ж більшість збиралася розв'язати їх після російського з'їзду. Тепер, коли в Росії ситуація прояснилася, палкі сутички перенесено на січень. Адже крім законів про власність доведеться розглядати і питання про скасування постанови про заборону компартії Білорусі.

Віктор ХОРОШКО.

Мінськ.

Фотофакт

У НОВОМУ АМПЛУА

Відома італійська актриса Софі Лорен, нещодавно призначена послом доброї волі управління Верховного комісара ООН у справах біженців, прибула до Сомалі.

За останніми даними, в цій багатостраждальній країні на Африканському Розі за півтора року від голоду померло близько 300 тисяч чоловік. Ще близько двох мільйонів перебувають на межі загибелі од виснаження.

На знімку: Софі Лорен роздає продукти харчування виснаженим від голоду дітям села, розташованого неподалік від кордону з Кенією.

Фото Рейтер — ІТАР — ТАРС.

Вістки з діаспори

«ПЕРЕМИСЬКІ ДЗВОНИ»

Під такою назвою виходить у Польщі щомісячний регіональний універсальний журнал, який висвітлює релігійне, суспільно-культурне і громадсько-політичне життя українців Перемищини.

На сторінках цього видання — українська спадщина древнього, колись неприступного форпосту на західнім кордоні України — Перемишля, всього мальовничого Надсяння, актуальні теми, ювілеї, рецензії, літературні твори, огляди, коментарі, листи до редакції, оголошення, бібліографія...

Журнал почав виходити цього року тисячним тиражем. Ціна примірника — 10 тисяч злотих.

Член редколегії Микола Новосад розповів, що цей журнал видає Кафедральна греко-католицька парафія св. Івана Хрестителя у Перемишлі, редагують видання отець Богдан Степан, Михайло Козак та Андрій Степан. Благодійну допомогу подає видавництво «VIB» із Гданська.

На сторінках журналу вміщено цікаві матеріали на честь 110-х роковин з дня народження вченого, мовознавця, автора багатьох книг і статей з питань релігії Івана Огієнка, про Берестейську унію, окремий номер присвячено січовим стрільцям.

Тут же — правдиві розповіді про трагедію українців Перемищини під час ганебної акції «Вісла» та про її наслідки з перспективи нинішніх днів, про каральний табір Явожно, де в післявоєнні роки загинуло багато українських священиків, патріотів, цілих українських родин...

Українці, які живуть у Польщі, у багатьох країнах Західної Європи, Америки, наші читачі на сторінках цього видання ознайомляться з досі невідомими фактами голодомору в Україні, довідаються про цікаві події і факти з життя митрополита Андрія Шептицького (друкуватимуться його листи до матері), про діяльність вояків УПА... Чимало сторінок присвячено Західно-Українській Народній Республіці, проблемам національно-визвольних змагань, діяльності Об'єднання українців у Польщі, зокрема, в Перемишлі.

Василь КОБЕЦЬ, письменник.

Перемишль.

Власкори повідомляють

Тбілісі

А ЗЛОЧИНЦІВ РОЗСТРІЛЯЮТЬ НА МІСЦІ

Активізували свої дії в Західній Грузії прибічники експрезидента Гамсахурдіа. За минулі дві доби вони висадили в повітря два залізничних мости.

Диверсії було вчинено в районі міст Сенакі й Самтредіа. Залізничне сполучення перервано, і поки що не ясно, скільки часу знадобиться для відновлення мостів. Зважаючи на ситуацію, що склалася, на залізничних магістралях у Грузії буде створено єдину систему правоохоронних органів, до якої увійдуть наряди транспортної поліції та охорони. Загальна кількість цього формування становить від двох до двох з половиною тисяч чоловік, керуватиме якими заступник міністра оборони генерал Гія Гулуа. Крім того, поліцейським буде надано право розстрілювати злочинців на місці.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Ташкент

ВАЖЛИВО ВИЗНАННЯ

Повноправним членом Міжнародної організації журналістів стала Спілка журналістів Узбекистану.

Про це зробив офіційне повідомлення президент МОЖ А. Ролленберг і генеральний секретар цієї організації Ж. Гатіно. Голова правління Спілки журналістів Узбекистану М. Кадиров підкреслив: «Важливе саме визнання нашої спілки авторитетною міжнародною організацією, яка об'єднує близько 250 тисяч журналістів із 103 країн світу. Це дає, в першу чергу, можливість брати участь у її міжнародних програмах». Віднині узбекистанські журналісти користуватимуться захистом і підтримкою МОЖу у всіх країнах.

Зульфія РАСУЛІ.

Київ і світ

ПРО ДИПЛОМАТІВ НЕ ЗАБУВАЮТЬ

Про проблеми розміщення іноземних представництв, налагодження відносин київських підприємств із зарубіжними партнерами розповів на брифінгу, який відбувся в Київській міській державній адміністрації, голова департаменту міжнародних зв'язків Олександр Тараненко.

Зокрема, він повідомив, що в українській столиці відкрито 35 посольств, 19 з них уже забезпечені постійними приміщеннями. Підшукують відповідні будівлі й іншим дипломатичним представництвам. Проте цей процес потребує тривалого часу. Планується, що квартири в будинку по вулиці Староноводницькій, які зводилися за спеціальним проектом, теж буде надано дипломатам. Нині тривають переговори з однією з іноземних компаній про можливість будівництва в межах Києва так званого містечка для дипломатів на 200 котеджів.

За словами голови департаменту, міська адміністрація прагне залучити західних інвесторів до експлуатації (на взаємовигідній основі) готелей, які належать місту. Зарубіжним бізнесменам також запропоновано налагодити випуск у Києві годинників та телевізорів. За ініціативою міської адміністрації в Нью-Йорку, Відні й Москві з часом відкриються бізнес-центри «Київ», а в українській столиці працюватимуть представництва зазначених міст. Відповідаючи на запитання кореспондента «Голосу України», як вирішується питання про надання нового приміщення українському зовнішньополітичному відомству, пан Тараненко заявив, що Міністерству закордонних справ запропоновано будівлю по вулиці Хрещатик, 36 і він особисто готовий сприяти якомога швидшому розв'язанню цієї проблеми.

Тарас ПЕТРІВ.

ПОРТРЕТИ ТІТО В МАКЕДОНІЇ...

Актуальне інтерв'ю

Нещодавно двоє болгарських журналістів Бойко Пангелов і Володя Стратієв повернулися з Македонії. З першим з них, головним редактором софійської популярної газети «Континент», зустрівся наш кореспондент

— Пане Пангелов, яке ваше враження від Македонії?

— Відверто скажу, невеселе. Почну з того, що македонські митники не хотіли нас пропустити через КПП, бо ми везли з собою кілька примірників... нашої газети «Континент».

— Як це зрозуміти?

— Дається взнаки тоталітарне мислення. У Югославії серед македонців десятиліттями насаджувалися антиболгарські настрої. В країні панує, на мій погляд, якийсь страх перед сербами. Скажімо, двоє македонців розмовляють на вулиці. Між собою вони спілкуються по-македонськи, тобто на болгарському діалекті. Варто до них підійти сербові, як вони негайно переходять на сербо-хорватську мову.

— Тобто, ніби сидять двоє українців, балакають собі рідною мовою, і коли до них підходить росіянин, вони тут же починають говорити по-російськи. І не з увічливості, а тому, що бояться його. Я правильно зрозумів?

— Саме так. У багатьох державних закладах Македонії можна побачити портрет Тіто. Влада там нині в руках колишніх комуністів, багато з них поклоняється Бєлграду. В країні є опозиція, зокрема Демократична партія за македонську національну єдність, депутати якої складають третю частину парламенту. Це найбільша опозиційна сила. Вона як може бореться за підвищення національної свідомості македонців. Але можливості її обмежені. Вона не має своєї преси. В Македонії виходять лише дві газети — «Нова Македонія» і «Вечір», це державні друковані органи. Розповсюджується бєлградська «Борба», яку ніяк не можна запідозрити в любові до македонців. І все. Немає приватних видань. Телебачення і радіо також державні.

— А парламент постійно діючий?

— Ні. Пам'ятаєте, як у нас і у вас за тоталітарних часів парламент за командою «зверху» час від часу збирався на свої сесії — так тепер і в Македонії. На превеликий жаль, доводиться констатувати, що це відстала, «затуркана» республіка. Вона й раніше в екс-Югославії, була провінцією, а нині тим паче. Хто працює — отримує зарплату, утричі меншу ніж було торік, і яка відповідає рівневі 1962 року. Виробництво впало на 30 відсотків, безробітних — майже 200 тисяч чоловік. Люди там живуть дедалі гірше й гірше. В магазинах все настільки дороге, що македонці приїжджають до Болгарії й тут запасаються харчами.

— Наскільки я знаю, ви покинули Скоп'є за день до тамтешніх заворушень, коли в сутичці між поліцією і албанцями загинуло кілька людей.

— Я і мій колега як журналісти дуже шкодуємо, що втратили шанс бути свідками тих подій у столиці Македонії. Але напередодні нашого від'їзду нішо не віщувало біди. Відомо, що міжнаціональні відносини — це проблема колишньої Югославії, включно й Македонії. Як мені сказав Любчо Георгієвський — лідер Демократичної партії за македонську єдність — агресивність албанської меншини досягла свого апогею. Саме тому комуністична номенклатура, щоб утримати владу в своїх руках, прагне вступити в коаліцію з албанцями. Втім, на думку пана Георгієвського, це небезпечно, адже останні вимагають федералізації країни.

Інтерв'ю провів Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

У наших колег

ДОБРЕ Б І УКРАЇНСЬКОЮ

Парламентська комісія з засобів масової інформації Молдовської Верховної Ради звинуватила редактора республіканської парламентської газети «Независимая Молдова» в крадіжках. За матеріалами комісії справа про махінації з грошима редакції та з майном передана до суду.

Захищаючи себе, редактор «Независимой Молдовы», в свою чергу, звинуватив голову комісії Н. Матей у спробах проведення в газеті не парламентської, а своєї власної лінії, що більше відповідає інтересам Народного фронту Молдови, членом виконкому якого він є.

Парламентська комісія з мас-медіа, вважають редактор і деякі депутати парламенту, багато в чому нагадує колишню знайому всім газетникам партійну цензуру. Словом, навколо питання про «Независимую Молдову» та про її редактора розгорівся скандал. Як компроміс пролунала пропозиція про відмову парламенту від цієї газети, яка може цілком існувати незалежно. Цікаво, що такої самої думки дотримуються і багато російськомовних депутатів парламенту республіки.

І все ж доля газети вирішилась молдовською більшістю депутатів, які підтвердили її парламентський статус, (хоча судове розбирання не відмінили). Чималу роль в прийнятті такого рішення зіграла й позиція «Независимой Молдовы» під час придністровського конфлікту. На той час журналісти газети засуджували своїх співгромадян за Дністром за сепаратизм.

Під час галасливого обговорення заслуг та недоліків російськомовної газети депутати висловилися про необхідність видання в Молдові офіційного видання українською мовою враховуючи, що українці — найбільша національна меншина в республіці.

Світлана ЧАЛА.
Кишинів.

Отакої!

ОСЬ ВАМ І ПРАВА ЛЮДИНИ

Несподіваним фіналом завершилася міжнародна конференція «Права людини і долі націй», що проходила днями в Бішкеку. Наступного дня після її закінчення в центрі міста групою співробітників правоохоронних органів сусіднього Узбекистану було затримано й вивезено до Ташкента відомого узбецького правозахисника А. Пулатова.

До речі, одного з головних учасників підготовки й проведення конференції — А. Пулатова на ній було обрано головою щойно заснованого регіонального інформаційного центру з прав людини.

Як з'ясувалося згодом, ще влітку прокурор Ташкента видав санкцію на арешт А. Пулатова по звинуваченню його в організації та участі в масових безпорядках у січні нинішнього року, що призвели до людських жертв.

Зібравшись на прес-конференцію, голова правозахисного руху Киргизстану Т. Акунов повідомив, що за день до арешту гостя з Узбекистану в МВС Киргизстану побували співробітники узбецьких правоохоронних органів і повідомили про майбутню операцію. Інформацію, як то кажуть, було взято до відома.

Саме тому на адресу заступника глави правоохоронних органів Киргизстану В. Баликіна пролунали з вуст тих учасників конференції, що ще лишилися в Бішкеку, основні претензії, зокрема з приводу того, що заступник міністра не запобіг арештові і не сповістив заздалегідь про можливість його громаду, керівництво Киргизстану.

Позиція самого В. Баликіна така: юридичного обгрунтування забороні дій співробітників правоохоронних органів Узбекистану, які мали на руках офіційний документ — санкцію на арешт,— не було. «В своєму рішенні,— сказав В. Баликін,— я керувався підписаною у квітні в Алма-Аті міністрами внутрішніх справ 10-ти республік колишнього Союзу, в тому числі Киргизстану та Узбекистану, угодою про взаємодію в сфері боротьби зі злочинністю. Після розпаду Союзу це єдиний документ, що регламентує співробітництво з правоохоронною сферою».

Тим часом представники правозахисного руху Киргизстану вже провели біля будинку Верховної Ради, де нині проходить чергова сесія, акцію протесту в зв'язку з арештом А. Пулатова, який, на їхню думку, переслідується з політичних мотивів. Вони вимагають створити парламентську комісію для розслідування цієї справи і висловили тверду рішучість боротися за права затриманого правозахисника.

Євген ДЕНИСЕНКО.
Бішкек.

Небайдужі

«ЖІНКИ У ЧОРНОМУ»

Вони стояли перед собором на центральному майдані Бремена. «Чорний колір означає сум, жах і гнів», — говорили учасниці своєрідної акції протесту проти війни і насилля. 80 відсотків біженців у всьому світі — це жінки і діти. За їхню долю і турбуються бременські «Жінки у чорному» як представниці досить відомої у Європі антивоєнної організації.

Вони вимагають, зокрема, зупинити кровопролиття у Югославії, захистити честь і гідність жертв цієї бездумної війни. Учасниці акції протесту закликали своїх співгромадян підтримати вимоги численних організацій і рухів про розширення прав «азюлянтів» (ті, хто шукає притулку) і водночас дати рішучу відсіч різного роду екстремістам. «Жінки у чорному» зібрали досить велику кількість підписів людей, які готові особисто надавати допомогу іноземцям у разі нещасного випадку, супроводжувати їх до державних установ або лікаря. Серед інших висувається також вимога юридичного обгрунтування обов'язкового надання жінкам-біженцям окремого притулку, оскільки утримання матерів з дітьми у загальних малопристосованих для життя гуртожитках веде до масових захворювань. Безправність і беззахисність жінок у районах конфліктів позбавляють їх батьківщини і надії на спокійне життя як у себе вдома, так і за кордоном.

Тому і виступають сьогодні у різних європейських містах «Жінки у чорному» за припинення кровопролиття, де б воно не відбувалося, звертаються до Організації Об'єднаних Націй, до Міжнародного суду з настійною вимогою поставити міцний кордон війні і притягти до відповідальності тих, хто намагається роздмухати полум'я ворожнечі. Усі ці вимоги прозвучать ще раз 19 грудня у Бонні під час загальнонімецької демонстрації «Жінок у чорному».

Анатолій ФЕДОРІВ.
Бремен.

Речі

ЧАСИ ЗМІНЮЮТЬСЯ

Фото дещо нагадує старі традиції, чи не так! Процвітаюче підприємство. Робітники з щасливою усмішкою демонструють продукцію свого заводу...

Та часи змінюються і... на нас дивиться тепер один з керівників підприємства, яке випускає шпалери нового зразка. А саме — спільної казахсько-шведської фірми «Інтерпульс».

Незвичайний, шовковистий на дотик матеріал для опорядження офісів, безперечно, приваблює покупців, а фірмі принесе неабиякий прибуток.

Оригінальною є технологія виробництва нових шпалер. На цупкий папір наносяться до півтисячі кручених ниток з натурального або синтетичного матеріалу різного кольору. За рік підприємство планує випустити майже 1,5 мільйона погонних метрів такої продукції.

На фото: нові шпалери демонструє заступник генерального директора «Інтерпульсу» К. Карімов.

Фото КАЗТАГ — ІТАР — ТАРС.

На перехрестях культури

СВАВІЛЛЯ... В ЗАКОНІ?

або Сумна розповідь про те, як видавництво «Либідь» при Київському університеті може опинитися на вулиці

Чи думаємо, що творимо? Чи усвідомлюємо сьогодні трагічність наслідків того факту, що в Українській незалежній державі на очах гине не просто українське друковане слово, українська книга — гине наша духовність? Чи не зчерствіли, не збайдужіли вкінець наші душі, коли в гонитві за тимчасовим оманливим матеріальним благополуччям безжально розтоптуємо молоді пагінці вистражданого в муках національного відродження, глумимося, не даємо розгорітися отому одвічному невгасимому потягу народу до рідного слова?

Такі невтішні думки виникали в голові вже не раз останній час, відколи українське книговидання було кинуте напризволяще в ринкову стихію. А сьогодні — поготів. Адже саме сьогодні постало питання про насильницьке припинення існування ще одного українського державного видавництва — «Либідь» при Київському університеті, видавництва, що має більш як 150-літню історію. Днями ми отримали судовий позов міської державної адміністрації в особі представника Президента у м. Києві п. І. Салія до арбітражного суду про виселення нас із приміщення по Хрещатику, 10, яке на законних підставах видавництво займає близько 20 років.

Тільки свавіллям міської державної адміністрації, безсоромним нехтуванням законів можна пояснити ситуацію, пов'язану із цим очікуваним виселенням. Виселенням на початку зими, без надання іншого відповідного приміщення. Де, в якій цивілізованій державі таке взагалі можливе?

Красномовна деталь: судовий позов ми отримали буквально через кілька днів після пленуму Спілки письменників України й об'єднаного пленуму творчих Спілок України, де розроблялися запропоновані Президентові України надзвичайні заходи щодо порятунку української книги, взяття під державний захист книговидавничої справи в Україні, зокрема й залишення за українськими видавництвами приміщень. Та й у виступі Президента України Л. Кравчука приємно було чути стільки обнадійливих слів з цього приводу.

Однак, виявляється, що сподівання марні. Гірко і прикро це говорити. Адже видавництво «Либідь» при Київському університеті — одне з небагатьох, яке не спокусилося на шалені заробітки шляхом видання низькопробної, спустошуючої людські душі еротично-детективної літератури, що лавиною посунулася на український книжковий ринок із близького зарубіжжя та й завдяки доморощеним комерційним видавництвам. В основу своєї діяльності ми поклали видання, окрім підручників для потреб Міносвіти, літературу, яка б сприяла національному духовному відродженню нашого народу, формуванню нового покоління українського читача з його високими художньо-естетичними орієнтаціями, уподобаннями. Видавництво одним з перших кілька років тому дало змогу широкому читацькому загалу познайомитися з цілим масивом творів з історії України, народознавства, красного письменства, на які ідеологами тоталітарного режиму колишнього Союзу було навішено тавро «націоналістичних», «антинаукових», «шкідливих». Видавництво було ініціатором заснування міжвидавничих серій «Пам'ятки історичної думки України», «Літературні пам'ятки України», у яких з маркою «Либеді» вже побачили світ твори М. Костомарова, М. Грушевського, М. Драгоманова і ще цілий ряд раритетів, що дістали схвальну оцінку громадськості.

Годі говорити вже про великий масив українських підручників для забезпечення нових навчальних програм вищої школи. Лише на наступний рік видавництво на замовлення Міносвіти України мало б видати близько сотні таких украй потрібних сьогодні підручників.

І що ж — може, все це не потрібно нашій молодій державі? Виходить, що так, судячи з того свавілля, яке чинить над видавництвом служба представника Президента у м. Києві.

Двічі адміністрація видавництва письмово зверталася до шановного І. Салія, аргументувала свою позицію. Врешті-решт, ми не проти звільнення будинку по Хрещатику, якщо вже вкрай так потрібно саме Хрещатик передавати для потреб ринкових структур і якщо взагалі припустимо виходити з міркувань про чиюсь більшу потрібність — національного видавництва чи банку, який претендує на приміщення. Ми тільки за цивілізоване розв'язання питання, за своє законне право отримати взамін рівноцінні площі, а не опинитися просто неба. Двічі до представника Президента зверталася з цього приводу й постійна Комісія Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження в особі її голови Л. Танюка. Але відповіді ні видавництво, ні Комісія так і не отримали.

Тому й збагнути важко, кому ж адресувати розпачливе: врятуймо українську книжку, врятуймо наші душі!

За дорученням колективу — Микола ТИМОШИК, головний редактор видавництва «Либідь» при Київському університеті, кандидат філологічних наук.

Військо

Товариство сприяння — в козацькі руки

Мабуть, не буде перебільшенням твердження, що з усіх структур збройних сил колишнього Союзу найбільш анемічною було Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту (ДТСААФ). Створене як навчальна база для підготовки юнацтва до служби у війську, воно з часом перетворилося у ситну годівничку для відставних генералів. На жаль, і після здобуття Україною незалежності трухлява структура залишилася на плаву, змінивши лише вивіску. ТСОУ (товариство сприяння обороні України) перебрало всі ганджі одіозного ДТСААФ і навряд чи зможе в майбутньому стати кузнею кадрів для війська України, бо в самому підмурку товариства не закладено багатющих військових традицій нашої держави.

Цю місію зможуть виконувати осередки Запорозького козацтва — справді української за духом і традицією військової організації.

Нині в Запоріжжі створена і активно діє канцелярія Запорозького козацтва. Генеральний осавула, начальник управління військових формувань та підготовки Запорозького козацтва Олександр Панченко мріє, щоб козацькі осередки підготовки юні до служби в Збройних Силах України було створено по всій країні.

Структура, військові звання, традиції, дух побратимства й відданості Україні — все як у легендарній Запорозькій Січі. Ось де гартувалися б майбутні військовики України! То чи не настала пора передати кошти, приміщення, матеріально-технічну базу колишнього ДТСААФ кошам Запорозького козацтва?

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

На знімку: козацька старшина під час вручення посвідчень запорозьких козаків.

Ось вона перед нами — ця програма. Щоправда, поки що — і це майже через три роки після введення Закону про мови у дію — лише як проект, основні положення якого тільки наприкінці червня нинішнього року схвалила вчена рада інституту. Отже, документ цей ще й тепер не обов'язковий для виконання. Більше того, з'явився він, сміємо припустити, не з доброї волі керівництва вузу, а під тиском обставин. Річ у тому, що ряд громадських організацій Миколаєва — обласне товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, обласна організація Демократичної партії України, крайова організація НРУ, а за ними й обласна держадміністрація, побачивши, що в МКБІ відверто зволікають із впровадженням української мови у навчально-виховний процес, вдарили на сполох. Після цього й з'явився нарешті отой проект, який невідомо коли ще стане справжнім документом.

— А в такій справі, — повчально говорив під час зустрічі ректор вузу Михайло Александров, — поспішність неприпустима. Не випадково й Постанова Верховної Ради про введення в дію Закону «Про мови» передбачає, що статті про перехід на українську мову викладання у навчальних закладах впроваджуватимуться протягом п'яти-десяти років з моменту набрання Законом чинності. Так що час ще маємо...

Що ж, такі терміни справді визначено. Та, переконані, не для того, щоб за оту надзвичайно складну справу спішно хапатися аж наприкінці визначеного строку. Навпаки: терміни розтягли отак у часі, щоб робити все неквапливо й послідовно, поступово наближаючись до визначеної мети. А в МКБІ ж досі, по суті, нічого не робили.

Не будемо сьогодні детально аналізувати отой проект програми, народжений, повторюємо, під тиском об'єктивних обставин. Є в ньому такі положення, що заслуговують на увагу, є й сумнівні, розпливчасті. Та врешті-решт не в тому суть, щоб вузівська програма реалізації Закону «Про мови» була непогрішною, ідеальною. Суть в іншому: чи ж ректорат справді настроєний виконувати Закон у тій його частині, яка передбачає поступовий перехід у навчальній та виховній роботі до української мови? Саме в цьому, відверто кажучи, є немалі сумніви.

Читаємо в проекті: «Організувати формування в школі гардемаринів та на підготовчих курсах груп з навчанням українською мовою». Як завдання на майбутнє. Але ж, даруйте, шановні автори проекту! Ще навесні минулого року доцент вашого інституту Віктор Бандура, спираючись на підтримку П. Таланчука, тодішнього ректора Київської політехніки (згодом — міністра освіти України), і забезпечивши цільове фінансування з боку міністерства, уже прагнув набрати бодай одну україномовну групу гардемаринів (за наявності чотирьох російськомовних), випускники якої, в разі успішного складання іспитів, стали б студентами вузу. Скільки підніжок, проте, поставили тоді надто ініціативному доцентові. Не без сприяння ректора, за його прямою участю, як стверджують очевидці, ідею В. Бандури так і поховали.

Та наполегливий доцент не заспокоюється. Організовує факультатив для завчасної підготовки абітурієнтів до вступу у вуз, маючи на увазі, що ті, кому поталанить у конкурсі, навчатимуться в україномовній групі з найпрестижнішої спеціалізації. А саме: «Підприємництво, біржова діяльність і маркетинг». Ідею підтримали ті, хто зобов'язаний сприяти реалізації Закону «Про мови»: представник Президента в Миколаївській області А. Кінах, перший заступник міністра освіти України А. Погрібний. Офіційно, своїми листами на ім'я ректора МКБІ М. Александрова. Однак оті 40 юнаків і дівчат, які відвідували факультатив, були, по суті, обдурені. Ні, не В. Бандурою, як дехто прагне тепер подати. Просто в оголошеннях про умови вступу до вузу залишилася тільки російськомовна група, а україномовна, що мислилася як паралельна їй, «випала». Й вступники змушені були спішно обирати для себе іншу спеціалізацію. Багато хто з них одержав найвищий бал, став студентом, тепер успішно навчається. І навіть... українською мовою. Але одна істотна деталь: стануть вони після випуску не економістами-підприємцями, а інженерами - суднобудівниками. До того ж дуже сумнівно, що «випустяться» саме як україномовні фахівці. Бо вже після другого курсу, опанувавши загальнонаукові дисципліни, увіллються — по одному-два чоловіки — до спеціалізованих груп, де викладання ведеться тільки російською мовою.

— А ми дамо їм можливість навчатися за індивідуальними планами рідною мовою,— каже ректор М. Александров.— Для цього у нас на всіх кафедрах є викладачі, які вільно володіють українською. Саме ці студенти, розраховуємо, допоможуть нам опрацювати методику викладання різних предметів українською мовою, перекласти навчальні посібники.

Не знаємо, чого більше у такому твердженні: лукавства чи розрахунку на журналістську необізнаність? Бо коли під час розмови з професорами й доцентами інституту, які відстоюють ідею послідовного впровадження у навчально-виховний процес української мови, з диктофонного запису пролунали оті слова ректора, то посипалося безліч запитань. Де знайти викладачам час, щоб додатково, після читання лекцій і проведення практичних занять мовою російською, займатися ще й окремими україномовними студентами? Та й чи захочуть цього самі студенти, чи не простіше буде їм опановувати спеціальність разом з усією групою? Де візьмуться кошти на додаткову оплату праці викладачів? Чи ж не смішно сподіватися, що студент пе-

рекладе на
сібник, чи
охотити до
І коли гов
нальне ви
викладачів,
створити та
раїномовні
опрацьовув
на методик
ме там, д
мали б ре
марні, мож
навчатися
вою, а й ф
хіві-інтелі
жави, які
українське
колективи
Такі ось су
на нас, біл
твердження

Слог

П

розр

Своє
М. Алекс
ту, що у в
рено украї
найпрестиж
ності —
біржова ді
тинг».

Таку сп
здобути в
зах Украї
робити це
шому інсти
казав, вип
номовних
дівників, я
готують

Вла
позиції й р
лії між ре
виступає за
ємництва
ською, а й
вою. Бо, з
є можливіс
спеціальніс
то чому то
ськомовна
україномов
це не диск
ної мови й
нею навча
будь-який
мець здатн
суднобудів
же своя сп

Ситуацію, яка виникла в Миколаї
першого заступни

— Те, що відбувається у Миколаєві,
чайно прикрий і водночас показовий, —
Григорович. — І я його пов'язую не тіль
ним інститутом — це проблема багато ши
ся вона до одного принципового питання
винно проходити навчання у вузах Україн

Здавалося б, у даному разі немає б
приводу для дискусії, бо ж якою мовою
у Франції, Німеччині, Росії, Польщі, —
ній країні?

Те, що мовою навчання у вузах Ук
мова, зазначено, до речі, і в Законі «Про
му ще в умовах існування радянської і
там процес остаточного переходу вузів Укр
ку мову навчання розтягнено на далеку пе
ректор Миколаївського кораблебудівного і
сандров, як і деякі інші ректори, вважає
надійде 1996 чи 1998 рік, то тоді вони
справжньому розкручуватися. Але навіть
недосконалий Закон, щоб вкластися у ви
ки, то вже сьогодні (а точніше — вчора
роботу в цьому важливому напрямі й по
ти її. Причому роботу поетапну, що запо
з першого курсу.

А позиція вичікування справді йде в

ПРО ЛЮДСЬКЕ ОКО

розробили в Миколаївському кораблебудівному інституті програму реалізації Закону «Про мови», бо ж насправді будь-яка ініціатива у цьому напрямі глушиться

Ось вона перед нами — ця програма. Щоправда, поки що — і це майже через три роки після введення Закону про мови у дію — лише як проект, основні положення якого тільки наприкінці червня нинішнього року схвалила вчена рада інституту. Отже, документ цей ще й тепер не обов'язковий для виконання. Більше того, з'явився він, сміємо припустити, не з доброї волі керівництва вузу, а під тиском обставин. Річ у тому, що ряд громадських організацій Миколаєва — обласне товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, облрада Демократичної партії України, крайова організація НРУ, а за ними й обласна держадміністрація, побачивши, що в МКБІ відверто зволікають із впровадженням української мови у навчально-виховний процес, вдарили на сполох. Після цього й з'явився нарешті отой проект, який невідомо коли ще стане справжнім документом.

—А в такій справі, — повчально говорив під час зустрічі ректор вузу Михайло Александров, — поспішність неприпустима. Не випадково й Постанова Верховної Ради про введення в дію Закону «Про мови» передбачає, що статті про перехід на українську мову викладання у навчальних закладах впроваджуватимуться протягом п'яти-десяти років з моменту набрання Законом чинності. Так що час ще маємо...

Що ж, такі терміни справді визначено. Та, переконані, не для того, щоб за оту надзвичайно складну справу спішно хапатися аж наприкінці визначеного строку. Навпаки: терміни розтягли отак у часі, щоб робити все неквапливо й послідовно, поступово наближаючись до визначеної мети. А в МКБІ ж досі, по суті, нічого не робили.

Не будемо сьогодні детально аналізувати отой проект програми, народжений, повторюємо, під тиском об'єктивних обставин. Є в ньому такі положення, що заслуговують на увагу, є й сумнівні, розпливчасті. Та врешті-решт не в тому суть, щоб вузівська програма реалізації Закону «Про мови» була непогрішною, ідеальною. Суть в іншому: чи ж ректорат справді настроєний виконувати Закон у тій його частині, яка передбачає поступовий перехід у навчальній та виховній роботі до української мови? Саме в цьому, відверто кажучи, є немалі сумніви.

Читаємо в проекті: «Організувати формування в школі гардемаринів та на підготовчих курсах груп з навчанням українською мовою». Як завдання на майбутнє. Але ж, даруйте, шановні автори проекту! Ще навесні минулого року доцент вашого інституту Віктор Бандура, спираючись на підтримку П. Таланчука, тодішнього ректора Київської політехніки (згодом — міністра освіти України), і забезпечивши цільове фінансування з боку міністерства, уже прагнув набрати бодай одну україномовну групу гардемаринів (за наявності чотирьох російськомовних), випускники якої, в разі успішного складання іспитів, стали б студентами вузу. Скільки підніжок, проте, поставили тоді надто ініціативному доцентові. Не без сприяння ректора, за його прямою участю, як стверджують очевидці, ідею В. Бандури так і поховали.

Та наполегливий доцент не заспокоюється. Організовує факультатив для завчасної підготовки абітурієнтів до вступу у вуз, маючи на увазі, що ті, кому поталанить у конкурсі, навчатимуться в україномовній групі з найпрестижнішої спеціалізації. А саме: «Підприємництво, біржова діяльність і маркетинг». Ідею підтримали ті, хто зобов'язаний сприяти реалізації Закону «Про мови»: представник Президента в Миколаївській області А. Кінах, перший заступник міністра освіти України А. Погрібний. Офіційно, своїми листами на ім'я ректора МКБІ М. Александрова. Однак оті 40 юнаків і дівчат, які відвідували факультатив, були, по суті, обдурені. Ні, не В. Бандурою, як дехто прагне тепер подати. Просто в оголошеннях про умови вступу до вузу залишилася тільки російськомовна група, а україномовна, що мислилася як паралельна їй, «випала». Й вступники змушені були спішно обирати для себе іншу спеціалізацію. Багато хто з них одержав найвищий бал, став студентом, тепер успішно навчається. І навіть... українською мовою. Але одна істотна деталь: стануть вони після випуску не економістами-підприємцями, а інженерами - суднобудівниками. До того ж дуже сумнівно, що «випустяться» саме як україномовні фахівці. Бо вже після другого курсу, опанувавши загальнонаукові дисципліни, увіллються — по одному-два чоловіки — до спеціалізованих груп, де викладання ведеться тільки російською мовою.

— А ми дамо їм можливість навчатися за індивідуальними планами рідною мовою, — каже ректор М. Александров. — Для цього у нас на всіх кафедрах є викладачі, які вільно володіють українською. Саме ці студенти, розраховуємо, допоможуть нам опрацювати методику викладання різних предметів українською мовою, перекласти навчальні посібники.

Не знаємо, чого більше у такому твердженні: лукавства чи розрахунку на журналістську необізнаність? Бо коли під час розмови з професорами й доцентами інституту, які відстоюють ідею послідовного впровадження у навчально-виховний процес української мови, з диктофонного запису пролунали оті слова ректора, то посипалося безліч запитань. Де знайти викладачам час, щоб додатково, після читання лекцій і проведення практичних занять мовою російською, займатися ще й окремими україномовними студентами? Та й чи захочуть цього самі студенти, чи не простіше буде їм опановувати спеціальність разом з усією групою? Де візьмуться кошти на додаткову оплату праці викладачів? Чи ж не смішно сподіватися, що студент перекладе нам навчальний посібник, чи не розумніше заохотити до цього викладачів? І коли говорити про раціональне використання таких викладачів, то чи не краще створити таки повноцінні україномовні групи, де реально опрацьовувалася б і відповідна методика викладання? Саме там, до речі, студенти мали б реальні, а не примарні, можливості не тільки навчатися українською мовою, а й формуватися як фахівці-інтелігенти своєї держави, які згодом понесли б українське слово у трудові колективи суднобудівників... Такі ось судження. І тут, як на нас, більше резону, ніж у твердженнях ректора.

Слово рідне

Своє[illegible]ім є [illegible]ктування М. Александровим того факту, що у вузі так і не створено україномовної групи з найпрестижнішої спеціальності — «Підприємництво, біржова діяльність і маркетинг».

Таку спеціальність можна здобути в багатьох інших вузах України, не обов'язково робити це в Миколаєві, у нашому інституті. А ми, я вже казав, випускатимемо україномовних інженерів-суднобудівників, яких більше ніде не готують.

Вла[illegible] саме на[illegible]ло цієї позиції й розгорнулися баталії між ректором і тими, хто виступає за навчання підприємництва не тільки російською, а й українською мовою. Бо, з одного боку, коли є можливість здобути оту спеціальність в інших вузах, то чому тоді в МКБІ російськомовна група з неї є, а україномовної немає? Хіба це не дискримінація державної мови й тих, хто хотів би нею навчатися? Та й хіба будь-який економіст-підприємець здатний працювати в суднобудівній галузі — тут же своя специфіка? А з другого боку, громадські організації й адміністрація області дивляться на речі глибше й далі. Саме економісти-підприємці можуть стати насамперед управлінцями (тоді як інженери-суднобудівники здебільшого зосередяться на розробці проектів, на спорудженні суден), отже вони зможуть активніше й реальніше впливати на впровадження державної мови в трудових колективах. Бо ж досі, відомо, тут і діловодство, і спілкування — тільки мовою російською. Причини? Не в тому, як твердить дехто, що південь України — то суцільне російськомовне населення. Ось статистика по тій же Миколаївщині: з 1,3 мільйона чоловік, які тут живуть, мільйон — українці. Так, багато хто з них на роботі розмовляє російською мовою, бо до цього спонукає багаторічний тиск. А вдома? Немає сумніву, що коли українська мова лунатиме з вуст керівника-управлінця, то нею «раптом» заговорять й інші працівники тих самих суднобудівних заводів, науково-дослідних галузевих інститутів, бо ж працює там немало вихідців із села та й міських жителів, які своєю рідною мовою вважають українську і володіють нею.

Ось саме тому, зазнавши кількох поразок, не покладають рук, борються за послідовну реалізацію у вузі положень Закону «Про мови» не тільки громадські організації міста, області, тутешня держадміністрація, а й ряд викладачів МКБІ. Нині вони, скажімо, пропонують і ректорові, і Міносвіти таку ідею: зберегти хоч оту єдину існуючу вже україномовну групу аж до випуску, не розпорошити її по інших більш як тридцяти російськомовних групах. Це стане, сподіваються, доброю прикметою для абітурієнтів наступних років. Бо ж за нинішнього стану справ небагато хто наважиться заявити, що хоче навчатися мовою держави, громадянином якої є. Причому пропонується, щоб тим, хто бажає й успішно навчається, таки надати можливість здобути фах саме з підприємництва. Ректор, аби відмахнутися від логічної пропозиції, твердить: це буде несправедливо. Адже вступники брали участь у конкурсі на менш престижні спеціальності. Гаразд, кажуть прихильники ідеї, хай то буде не весь склад україномовної групи, а лише ті, хто одержав найвищий бал під час вступу, хай та група буде з 10—15 чоловік. Однак і таке відкидається...

Більше того, особливо наполегливі викладачі — прихильники впровадження у навчально-виховний процес української мови — потрапили у немилість ректорату. Не інакше як екстремістом-націоналістом називають тепер доцента В. Бандуру. Створений ним координаційно-методичний центр з формування та підготовки абітурієнтів і студентів для україномовних груп ліквідовано. А проректора Г. Романовського, який був «хрещеним батьком» отого центру, підтримував інші заходи щодо виконання Закону «Про мови», усунуто з посади за отаким ось «надважливим» мотивом: «у зв'язку з обранням завідуючим кафедрою». На місце порівняно молодого професора, талановитого доктора наук призначено більш «керованого» кандидата наук, доцента.

...Один із студентів-першокурсників, який бажав опанувати спеціальність в МКБІ українською мовою, про перспективи її впровадження тут висловився досить чітко: «Як рак свисне...». І він, безумовно, має рацію, адже на сьогодні, коли налічується майже 800 першокурсників (вже не кажемо про старші курси), тут спромоглися створити, як уже сказано, лиш одну україномовну групу, де два з лишком десятки чоловік.

Ситуацію, яка виникла в Миколаївському кораблебудівному інституті, ми попросили прокоментувати першого заступника міністра освіти України А. ПОГРІБНОГО.

— Те, що відбувається у Миколаєві, — факт надзвичайно прикрий і водночас показовий, — говорить Анатолій Григорович. — І я його пов'язую не тільки з кораблебудівним інститутом — це проблема багато ширша. Але зводиться вона до одного принципового питання: якою мовою повинно проходити навчання у вузах Української держави?

Здавалося б, у даному разі немає бодай найменшого приводу для дискусії, бо ж якою мовою вчаться студенти у Франції, Німеччині, Росії, Польщі, — зрештою, у кожній країні?

Те, що мовою навчання у вузах України є державна мова, зазначено, до речі, і в Законі «Про мови», прийнятому ще в умовах існування радянської імперії. Щоправда, там процес остаточного переходу вузів України на українську мову навчання розтягнено на далеку перспективу. Ось і ректор Миколаївського кораблебудівного інституту М. Александров, як і деякі інші ректори, вважає, певне, що коли надійде 1996 чи 1998 рік, то тоді вони й почнуть по-справжньому розкручуватися. Але навіть щоб виконати цей недосконалий Закон, щоб вкластися у визначені ним строки, то вже сьогодні (а точніше — вчора) треба починати роботу в цьому важливому напрямі й поступово нарощувати її. Причому роботу поетапну, що започатковується саме з першого курсу.

А позиція вичікування справді йде від звичайного лукавства. Не пов'язуватиму своє твердження саме з М. Александровим, але то не є секрет, що деякі керівники навчальних закладів, особливо на Півдні і Сході України, ще сподіваються... І на реставрацію розваленого Союзу, і на прихід інших політичних сил до влади. Хіба ж не чуємо на всіх перехрестях майже розпачливі крики про «захист» російської мови? Хоч їй ніхто і ніщо в Україні не загрожують.

Проблему повернення української мови в школи України треба розглядати, як на мене, у двох площинах.

Перша — це навчання у загальноосвітній школі. Тут Міносвіти виступає за вільний вибір. Тобто за те, щоб батьки посилали своїх дітей до тої школи, яка їм найбільше імпонує й підходить: чи то до української, чи то до російської, чи то до єврейської, польської, кримськотатарської тощо. Але для цього мережу загальноосвітніх шкіл треба привести в оптимальну відповідність з національним складом населення у кожному місті чи мікрорайоні, що ми і плануємо зробити до першого вересня наступного року. У такий спосіб і буде забезпечено вільний вибір.

Але якщо загальноосвітня школа — обов'язкова, то вища — добровільна. Отже, мусить тут діяти воля — і логіка — держави. Живемо ж ми в Українській державі, а не в польській, угорській чи російській. Держава Україна повинна мати своє військо, кордони, амбасади і, звісно, свою національну вищу школу. Це аксіома, проти якої безглуздо

ГОЛОС України

...навчальний по... розумніше за... ...ого викладачів? ...ити про раціо... ...истання таких ...о чи не краще ... повноцінні ук... ...упи, де реально ...ся б і відповід... ...викладання? Са... ...речі, студенти ...ьні, а не при... ...вості не тільки ...країнською мо... ...ґуватися як фа... ...ти своєї дер... ...дом понесли б ...лово у трудові ...днобудівників... ...ення. І тут, як ...е резону, ніж у ...ректора.

...не

...гого боку, громадські організації й адміністрація області дивляться на речі глибше й далі. Саме економісти-підприємці можуть стати насамперед управлінцями (тоді як інженери-суднобудівники здебільшого зосередяться на розробці проектів, на спорудженні суден), отже вони зможуть активніше й реальніше впливати на впровадження державної мови в трудових колективах. Бо ж досі, відомо, тут і діловодство, і спілкування — тільки мовою російською. Причини? Не в тому, як твердить дехто, що південь України — то суцільне російськомовне населення. Ось статистика по тій же Миколаївщині: з 1,3 мільйона чоловік, які тут живуть, мільйон — українці. Так, багато хто з них на роботі розмовляє російською мовою, бо до цього спонукав багато-

громадянином якої є. Причому пропонується, щоб тим, хто бажає й успішно навчається, таки надати можливість здобути фах саме з підприємництва. Ректор, аби відмахнутися від логічної пропозиції, твердить: це буде несправедливо. Адже вступники брали участь у конкурсі на менш престижні спеціальності. Гаразд, кажуть прихильники ідеї, хай то буде не весь склад україномовної групи, а лише ті, хто одержав найвищий бал під час вступу, хай та група буде з 10—15 чоловік. Однак і таке відкидається...

Більше того, особливо наполегливі викладачі — прихильники впровадження у навчально-виховний процес української мови — потрапили у немилість ректорату. Не інакше як екстремістом-націоналістом називають те-

...О ЛЮДСЬКЕ ОКО

...били в Миколаївському кораблебудівному інституті програму реалізації Закону «Про мови», бо ж насправді будь-яка ініціатива у цьому напрямі глушиться

...є...ктування ...вим того факту, так і не створ... ...овної групи з ...ої спеціаль... ...ідприємництво, ...ність і марке...

...льність можна ...тьох інших ву... ...не обов'язково ...иколаєві, у на... ...і. А ми, я вже ...тимемо украї... ...енерів-суднобу... ...більше ніде не

...е на...ло цієї ...орнулися батаром і тими, хто ...вчання підпри... ...тільки росій... ...країнською мо... ...ого боку, коли ... здобути оту ...інших вузах, ...МКБІ росій... ...па з неї є, а ...немає? Хіба ...нація держав... ...хто хотів би ...? Та й хіба ...оміст-підприє... ...працювати в ...галузі — тут ...іка? А з дру-

річний тиск. А вдома? Немає сумніву, що коли українська мова лунатиме з вуст керівника-управлінця, то нею «раптом» заговорять й інші працівники тих самих суднобудівних заводів, науково-дослідних галузевих інститутів, бо ж працює там немало вихідців із села та й міських жителів, які своєю рідною мовою вважають українську і володіють нею.

Ось саме тому, зазнавши кількох поразок, не покладають рук, борються за послідовну реалізацію у вузі положень Закону «Про мови» не тільки громадські організації міста, області, тутешня держадміністрація, а й ряд викладачів МКБІ. Нині вони, скажімо, пропонують і ректорові, і Міносвіти таку ідею: зберегти хоч оту єдину існуючу вже україномовну групу аж до випуску, не розпорошити її по інших більш як тридцяти російськомовних групах. Це стане, сподіваються, доброю прикметою для абітурієнтів наступних років. Бо ж за нинішнього стану справ небагато хто наважиться заявити, що хоче навчатися мовою держави,

пер доцента В. Бандуру. Створений ним координаційно-методичний центр з формування та підготовки абітурієнтів і студентів для україномовних груп ліквідовано. А проректора Г. Романовського, який був «хрещеним батьком» отого центру, підтримував інші заходи щодо виконання Закону «Про мови», усунуто з посади за отаким ось «надважливим» мотивом: «у зв'язку з обранням завідуючим кафедрою». На місце порівняно молодого професора, талановитого доктора наук призначено більш «керованого» кандидата наук, доцента.

...Один із студентів-першокурсників, який бажав опанувати спеціальність в МКБІ українською мовою, про перспективи її впровадження тут висловився досить чітко: «Як рак свисне...». І він, безумовно, має рацію, адже на сьогодні, коли налічується майже 800 першокурсників (вже не кажемо про старші курси), тут спромоглися створити, як уже сказано, лиш одну україномовну групу, де два з лишком десятки чоловік.

...кому кораблебудівному інституті, ми попросили прокоментувати ...міністра освіти України А. ПОГРІБНОГО.

...факт надзви... ...ить Анатолій ...кораблебудів... ...Але зводить... ...ою мовою по... ...держави? ...найменшого ...ться студенти ...штою, у кож...

...и є державна ...и», прийнято... ...ії. Щоправда, ...на українсь... ...ктиву. Ось і ...туту М. Алек... ...вне, що коли ...почнуть по... ...виконати цей ...ені ним стро... ...еба починати ...во нарощува... ...вується саме

...вичайного лу-

кавства. Не пов'язуватиму своє твердження саме з М. Александровим, але то не є секрет, що деякі керівники навчальних закладів, особливо на Півдні і Сході України, ще сподіваються... І на реставрацію розваленого Союзу, і на прихід інших політичних сил до влади. Хіба ж не чуємо на всіх перехрестях майже розпачливі крики про «захист» російської мови? Хоч їй ніхто і ніщо в Україні не загрожують.

Проблему повернення української мови в школи України треба розглядати, як на мене, у двох площинах.

Перша — це навчання у загальноосвітній школі. Тут Міносвіти виступає за вільний вибір. Тобто за те, щоб батьки посилали своїх дітей до тої школи, яка їм найбільше імпонує й підходить: чи то до української, чи то до російської, чи то до єврейської, польської, кримськотатарської тощо. Але для цього мережу загальноосвітніх шкіл треба привести в оптимальну відповідність з національним складом населення у кожному місті чи мікрорайоні, що ми і плануємо зробити до першого вересня наступного року. У такий спосіб і буде забезпечено вільний вибір.

Але якщо загальноосвітня школа — обов'язкова, то вища — добровільна. Отже, мусить тут діяти воля — і логіка — держави. Живемо ж ми в Українській державі, а не в польській, угорській чи російській. Держава Україна повинна мати своє військо, кордони, амбасади і, звісно, свою національну вищу школу. Це аксіома, проти якої безглуздо заперечувати. І якщо наша держава хоче бути справді незалежною, а не якоюсь там банановою, маріонетковою, то шлях перед її вищою школою один — вона повинна функціонувати державною мовою. Як це, повторюю, властиве для будь-якої повноцінної держави.

Так, ми прекрасно розуміємо, що на цьому шляху нас очікує немало труднощів. Отож для того, щоб стимулювати цей складний процес, уже з наступного навчального року запроваджуємо у вузах перевірку знань державної мови всіма абітурієнтами, які атестовані з української у загальноосвітніх школах. Виняток буде зроблено лише для тих, які не вивчали української мови взагалі або протягом останніх п'яти років. І всі про це знають — педагоги, батьки, абітурієнти — ще у вересні цього року Міносвіти розіслало відповідний наказ по всій Україні. Провели ми з цього приводу і селекторну нараду з ректорами вузів.

Ще одна серйозна проблема — підручники. Отож розробляємо спеціальну програму «Навчальна книга». Причому особливу увагу звертаємо на випуск підручників для першого курсу. Деякі вже запущено у виробництво, деякі — на підході.

Одне слово, робота йде, отже, є надія, що наступного року новонабраний перший курс вищої школи перейде на українську мову навчання. І так поступово, через кілька років ,вузи України стануть україномовними, якими їм і належить бути. І всі оці побоювання-відмовки, мовляв, немає кому читати лекції українською мовою, немає підручників тощо, то небажання рахуватися з нинішніми реаліями. То, якщо хочете, бойкот інтересів і потреб Української держави. Так, підручників, яких потребує нинішня вища школа, обмаль. Але хіба незрозуміло, що викладач може читати лекції українською мовою, а студент — готуватися і за українським підручником, і за російським, і за німецьким чи англійським. Отже, справа не стільки у підручниках, скільки у позиції тих, хто навчає.

І ще скажу: за такий час — а про перехід на українську мову навчання ведеться мова вже не перший рік — можна вивчити не те що українську, а й хінді.

Більше того, враховуючи строкатість етнічного населення, яке живе на Півдні і Сході України, ми вирішили застосувати до мовної проблеми регіональний підхід. Тобто пропонуємо, щоб уже під час оголошення набору, вступу формувалися українські й російські групи паралельно із врахуванням національного складу населення цих регіонів. І, як на мене, це доволі зважена позиція, яка повинна задовольнити усіх. І тоді не буде протистояння, як це сталося в Миколаєві, у кораблебудівному інституті. До речі, ми добре знали про цю прикру ситуацію ще до вступних іспитів. Нам було відомо, що є чимала група викладачів, які готові читати лекції українською мовою. І є немало студентів, які хочуть їх слухати, вчитися рідною мовою. Але з боку керівництва вузу все робилося для того, щоб не допустити українську мову в стіни вузу. Тобто ми зіткнулися з позицією, яку Міносвіти ніколи не підтримає. А щоб таке не повторилося, з наступного року думаємо у Миколаєві, та й в інших містах Сходу і Півдня України, формувати паралельно російські й українські групи. Гадаю, на перехідний період такий варіант є прийнятний.

І ще одне сказати мушу. Про ті різні спекуляції, які чиняться довкола мовної проблеми як в окремих вузах, так і в партіях. Ось така собі газетка з претензійною назвою «Товарищ» поряд з іншими матеріалами І Всеукраїнської конференції соцпартії видрукувала й заяву під назвою «Про реформу народної освіти на Україні», де наше міністерство звинувачують заледве не в усіх смертних гріхах. Зокрема, товариші-соціалісти бідкаються: «Відкидаються кращі традиції радянської школи, яка увібрала в себе багатовікові традиції світової педагогічної науки. Є небезпека зробити освіту недоступною абсолютній більшості народу через оплату не лише за професійну вищу освіту, а й за навчання у 10—11 класах загальноосвітньої школи. І сама програма, на думку нових реформаторів, має бути «впорядкована», тобто примітизована до рівня дореволюційної початкової освіти. У такий спосіб вони готують трудовому народові України долю бидла новоявлених панів». Просто гидко такі нісенітниці читати!

Про такі інсинуації у нас, в Україні, влучно кажуть: «Чули десь дзвін, та не знають де він?» Бо про що, власне, йде мова? Ми хочемо встановити державний стандарт освіти, отой обов'язковий мінімум знань, який повинен мати випускник загальноосвітньої школи. Як це, до речі, і заведено в цивілізованому світі. І цей мінімум держава гарантує кожному учневі безплатно. А все, що виходить за межі цього стандарту, може бути й платним. Тобто йдеться про додаткові заняття, про якісь понаднормативні консультації, власне, про додаткові освітні послуги. І то все це лише в стадії обговорення. А тут уже такі безапеляційні заяви, де все поставлено з ніг на голову.

Або такий приклад. Наприкінці минулого місяця на прес-конференції, яку проводило Міносвіти, мене запитали: якою мовою читатимуть російську літературу в українських школах? А також світову літературу, до якої входить російська як складова частина? Я відповів, що в російських школах, звісно, російською, а в українських — українською. Але тексти з «російської частини» (а для неї, до речі, відведено найбільше часу) рекомендовано читати мовою оригіналу, з приводу чого ми розіслали окремий інструктивний лист.

Незважаючи на це роз'яснення, газета «Независимость» за 27 листопада ц. р. пише, нібито Міносвіти зобов'язує педагогів читати Льва Толстого й інших російських письменників в українських школах тільки українською мовою та що нібито керівники міністерства думають з цього приводу по-різному. Тобто йде звичайна фальсифікація, сфабрикована, закрадається здогад, за чиїмось спеціальним замовленням.

Отже, певним силам, які хочуть посіяти вітер в Україні, вигідно викривляти нашу позицію, розпускати плітки, зрештою, нагнітати міжнаціональні пристрасті.

А ми в міністерстві хочемо одного: щоби вища освіта була підпорядкована запитам розбудови Української держави. Щоб у нашому суспільстві панувало цивілізоване, гуманне, взаємошанобливе співжиття різних мов.

Георгій ВОРОТНЮК,
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Миколаїв — Київ.

Відродження

КОМЕНДАНТІВСЬКА «ПІРАМІДА»

Ці фотографії приніс до редакції ветеран війни та праці Андрій Кочубей. У його рідній Комендантівці, що на Полтавщині, ще донедавна стояло це диво — гранітно-цегляна Софіївська церква. Ця культова споруда рідкісної пірамідальної будови була вивершена коштом місцевого поміщика Білевича ще в 1864 році.

У 30-х роках червоні безбожники сплюндрували церкву. Зірвали заглавний хрест і дзвони, зруйнували дерев'яні сходи, пограбували церковне майно. Десятиріччями зберігали в комендантівській Софії мінеральні добрива.

У 1980 році А. Кочубей разом з жителями Комендантівки вирішили відродити церкву-«піраміду». Одержавши висновки експертів про те, що церква є пам'яткою архітектури, ентузіасти почали «вибивати» кошти на реставрацію. Куди тільки не зверталися краєзнавці: і до Полтавського облвиконкому, і до Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, і до Держбуду України. У високих кабінетах приймали листи-прохання сільчан і відфутболювали їх до районної влади в Кобеляки. Розгніваний наполегливістю комендантівців, тодішній голова Кобеляцького райвиконкому М. Гречуха 3 травня 1984 року дав наказ «реставрувати» церкву... бульдозером. Новітні варвари за якусь годину знищили те, що предки наші будували на віки.

Відтоді поневіряються по інстанціях комендантівці в пошуках правди і справедливості. Сільчани хочуть одного — відродити зруйновану Софію. Але скрізь, як і за тих застійних часів, чують: «Немає коштів».

Може, прочитавши цю замітку, відгукнуться багаті спонсори. Щоб знову постала серед полтавського степу оригінальна Комендантівська «піраміда».

Гнат ВОЙОВНИЧИЙ.

На знімках: такою була Софіївська церква в Комендантівці.

«HELAS»

ПРО ВИПУСК ОБЛІГАЦІЙНОЇ ПОЗИКИ ФІРМИ «HELAS»

Проспект підготовлено АТ «Українські цінні папери». Зареєстровано Мінфіном України 24 листопада 1992 р. Реєстраційне свідоцтво № 1(2)92.

I. ДАНІ ПРО ЕМІТЕНТА

1. Фірма «Helas» (надалі — Фірма) створена в 1991 р., 26 серпня 1991 року зареєстрована рішенням виконкому Павлоградської міської Ради народних депутатів за № 747.

Юридична та поштова адреса: 323000, м. Павлоград Дніпропетровської області, вул. Харківська, 116; тел. 6-24-31, 6-40-64.

Фірма здійснює такі види діяльності:

інтелектуальні та фінансові інвестиції в організацію і розвиток підприємництва, приватизацію держпідприємств;

брокерство: посередницькі послуги у придбанні та збуті товарів за заявками громадян і підприємств (у тому числі кредитів та інвестицій);

оптова, оптово-роздрібна та роздрібна торгівля;

науково-дослідницька діяльність: розробка і впровадження програм переорієнтації підприємств та регіонів з найновіших ринкових відносин, маркетингу тощо.

2. Статутний фонд Фірми повністю сплачений і становить 2.514.800 карбованців.

Цінні папери раніше Фірма не випускала.

3. Керівництво діяльністю Фірми здійснює генеральний директор.

Загальні відомості про керівництво Фірми:

— генеральний директор — Важа Нодарович Хелашвілі: загальний стаж роботи 8 років, з 17 квітня 1992 р. працює ген. директором Фірми, попереднє місце роботи — комерційний директор виробничо-комерційного центру «Павлоград»;

— головний бухгалтер — Ніна Андріївна Ткаченко: загальний стаж роботи 33 роки, з 22 жовтня 1991 р. працює гол. бухгалтером Фірми, попереднє місце роботи — заст. гол. бухгалтера Павлоградської геологорозвідувальної експедиції

II. ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ ЕМІТЕНТА

1. Розрахунок фінансових результатів за 9 місяців 1992 р. (у тис. крб.):

Назва показника	Код стр.	Прибуток	Збитки
Виручка (валовий доход) від реалізації продукції (робіт, послуг)	010	49610,0	
Податок на добавлену вартість	020		2723,0
Витрати на виробництво реалізованої продукції (робіт, послуг)	040		37686,2
Результат від реалізації	050	9200,8	
Доходи і витрати від позареалізаційних операцій	070	546,0	462,5
в тому числі за цінними паперами та від пайової участі в СП	071	505,8	450,7
Усього прибутків та збитків	080	50156,0	40871,7
Балансований прибуток або збитки (тотожно до стр. 080, 510 балансу)	090	9284,3	

2. На момент прийняття рішення про випуск облігаційної позики основні кошти Фірми становлять: 2.052.600 карбованців, довгострокові фінансові вкладення в статутні фонди інших підприємств — 936.000 карбованців.

Фірма виступає засновником АТ «Українські цінні папери», АТ «Укрсибінкор», страхового товариства «Донбас-Прогрес», страхового товариства «Славутич-Прогрес», акціонером МАТ «Російські сплави».

Розміри інвестицій Фірми:

— АТ «Українські цінні папери» — 690 тис. крб. (69% статутного фонду);

— АТ «Укрсибінкор» — 100 тис. крб.;

СТ «Славутич-Прогрес» — 97 тис. крб. (24,5% статутного фонду);

— СТ «Донбас-Прогрес» — 49 тис. крб. (24,5% статутного фонду);

— МАТ «Російські сплави» — 27 тис. крб.

За перші 8 місяців 1992 р. Фірма досягла обсягу реалізації в 43.545.800 карбованців, у тому числі за липень-серпень — 31.080.500 карбованців, що у 2,5 раза перевищує обсяги реалізації за перше півріччя 1992 р.

Прибуток Фірми в першому півріччі 1992 р. становив 2.267.700 карбованців, або 492 проценти відносно до статутного фонду (на 1 липня 1992 р. статутний фонд Фірми становив 921.900 карбованців).

III. ДАНІ ПРО МАЙБУТНІЙ ВИПУСК ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1. Випуск облігацій здійснюється відповідно до закону України «Про цінні папери та фондову біржу».

Метою випуску є залучення додаткових коштів для задоволення потреб ринку України в товарах (у першу чергу в товарах народного споживання), а також інвестування цих коштів у будівництві нерухомості й розвиток підприємництва в Україні.

Облігаційна позика випускається Фірмою на суму 25.000.000 (двадцять п'ять мільйонів) карбованців строком на 3 (три) роки.

Строк випуску облігацій з 30 листопада 1992 року до 30 листопада 1993 року. Облігації випускаються в обіг серіями кожного 15 та 30 числа місяця, що входить у строк випуску. Кількість облігацій у кожній конкретній серії — 1000 шт. Серії облігацій нумеруються від 1 до 25 залежно від строку випуску цієї серії в обіг.

Облігаційна позика становить 25000 (двадцять п'ять тисяч) іменних облігацій номінальною вартістю 1000 (одна тисяча) карбованців порядкові номери яких — від 00001 до 25000. Облігації різних серій мають однакові права.

2. Виплата процентів за облігаціями здійснюється Фірмою окремо за кожною серією протягом 10 банківських днів з моменту завершення повного року обігу облігацій даної серії.

Нарахування та виплата процентів за поточний рік за кожною конкретною серією здійснюється відповідно до книги реєстрації облігацій за станом на день завершення повного року обігу даної серії.

Доход за облігацією сплачується власникові з розрахунку 35 процентів від номінальної вартості за перший рік обігу і в наступні роки на 5 процентних пунктів перевищує ставку Ощадного банку України за річними строковими вкладами.

3. Фірма здійснює погашення позики окремо за кожною серією не пізніше 30 банківських днів із дня завершення повного строку обігу даної серії.

4. Власники облігацій мають право:

— одержувати згідно з зобов'язаннями Фірми щорічний доход;

— одержати при погашенні облігаційної позики повну номінальну вартість придбаних облігацій;

— подарувати або заповісти належні їм облігації, продати їх у будь-який момент за ринковою ціною, використати їх як платіж або заставу під кредит.

6. Фактори ризику в діловій діяльності:

— можливість розриву економічних зв'язків між Україною та державами СНД. Розрив негативно вплине на економіку України в цілому, в тому числі на торговельну діяльність Фірми;

— можливість більш жорсткого оподаткування.

7. Розміщення облігацій здійснюється самою Фірмою, а також АТ «Українські цінні папери».

Продаж облігацій починається 30 листопада 1992 року і закінчується 30 листопада 1993 року.

У процесі початкового розміщення облігації продаються Фірмою за номінальною вартістю 1000 (одна тисяча) карбованців.

Придбати облігації Фірми або укласти посередницький договір на їх розміщення можна в АТ «Українські цінні папери» за адресою: 323000, м. Павлоград Дніпропетровської області, вул. Харківська, 116. Тел. (05672) 6-35-85; факс — 6-27-61

Підприємство

виконує проектно-дослідні, будівельно-монтажні і пусконалагоджувальні роботи теплогосподарств.

Реалізує зі складів у м. Києві:

труби різних діаметрів: водогазопровідні і ціліснотягнуті;

котли водогрійні чавунні секційні КВМ— 0,63, продуктивністю 0,63 Гкал/год. для будь-якого виду палива;

зварювальні трансформатори ручного електродугового зварювання і у середовищі аргону;

фільтри осушування стисненого повітря;

виступить як діловий партнер і представить інтереси МП, СП, інофірм у столиці України.

Надасть телефонізований офіс у центрі Києва.

Тел. (факс — цілодобово) (044) 213-00-47.

КРИВОРІЗЬКИЙ СУРИКОВИЙ ЗАВОД ВИГОТОВЛЯЄ І ВІДВАНТАЖУЄ ТАЛЬК

Застосовується при виробництві:

лінолеуму;

лакофарбних матеріалів;

електродів;

будівельних матеріалів;

гумо-технічних виробів;

кераміки;

продукції металургії.

Маємо можливість переробити будь-які руди, поклади і відходи виробництва на пігменти (порошок) з упаковкою в контейнери з метою використання при виробництві лакофарбної, будівельної та іншої продукції.

Адреса: 324055, Кривий Ріг. Телетайп: 106104 СУРИК.

Телефони: 71-73-22, 71-23-18, 71-23-04.

Новомосковський ремонтно-механічний завод виготовляє таку продукцію:

кузови (салони) на пересувний диспетчерський пункт на базі автомобіля УАЗ-452 (3303) і на автобуси АСЧ-03 «Чернігів» на базі ГАЗ-53-12, які раніше виготовлялися на нашому заводі;

причіпні трейлери ПТУ-20 в/п 20 тонн;

котли сталеві водогрійні КС-ТГ-12,5 на твердому і газоподібному паливі;

гідрант-колонки (замінює водорозбірну колонку і пожежний гідрант).

Наша адреса: смт Меліоративний Новомосковського району Дніпропетровської області.

Телефони: 2-46-71, 2-45-84.

Державна Українська хімічна виробничо-збутова фірма реактивів та препаратів «Укрреахім»

1. Володіючи повним банком даних, надає інформацію про наявність, надходження та вартість реактивів і препаратів.

2. Приймає на свою залізничну вітку вантажі та бере їх на відповідальне зберігання в критих складських приміщеннях згідно з вимогами нормативно-технічної документації.

3. Приймає разові замовлення на поставку, виробництво, реалізацію хімічних реактивів, технічної сировини та іншої хімічної продукції.

4. Здійснює аналітичний контроль реактивів і препаратів на відповідність технічним умовам з видачею паспортів якості Держстандарту, паспортизацію реактивів з простроченими термінами зберігання.

5. Розфасовує й комплектує набори хімічних реактивів згідно із замовленнями.

6. Дає технічні консультації щодо кон'юнктури попиту хімічних реактивів, техніки безпеки під час роботи з реактивами; виготовляє ксерокопії технічних умов і ГОСТів.

Фірма чекає на ваші пропозиції!

Дзвоніть! Телефон: 559-21-77.

Пишіть! Адреса: 253094, м. Київ, Карельський пров., 3.

КЕРІВНИКАМ ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ, ПОЛОГОВИХ БУДИНКІВ ТА БУДИНКІВ ДИТИНИ!

Відомо, що гуманітарна допомога, яка надходить з країн Заходу, не завжди потрапляє за призначенням. Тому західні фірми та організації зацікавлені у прямій допомозі конкретним лікарням, пологовим будинкам та будинкам дитини.

Фонд народної дипломатії та співробітництва звернувся до федерації профспілок України «Солідарність» з проханням сприяти виявленню тих, хто дійсно перебуває в скруті.

З цією метою просимо керівників названих закладів направляти на адресу профспілки «Солідарність» листи-прохання з описом свого тяжкого становища і конкретним переліком своїх потреб.

Наша адреса: Донецьк, вул. Артема, 74 (для пошти: 340000, Донецьк, Головпоштамт, абонентна скринька № 29). Факс: 35-01-25. Телефони: (0622) 93-13-03, 90-12-13. Координаційна рада федерації профспілок України «Солідарність».

ПОНЕДІЛОК

21 грудня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Кінопрограма «Дивовижний світ природи».
8.50 І знову разом. Молоді виконавці.
9.40 Циркова програма.
10.25 Худ. фільм «Наречена підземного принца».
11.40 Вербиця.
12.10 УТН.
12.25 Ельзара.
16.00 УТН.
16.05 Сонячне коло.
16.50 Наук.-поп. фільм «Київ».
17.30 Я знов з тобою, Україно. Муз. програма.
18.00 Бізнес-кейс.
18.30 Хорові твори Веделя, Леонтовича.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Як лиси з курями подружилися».
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик.
20.30 Вечірній концерт.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Акценти.
21.55 Телеспортарена.
22.40 Худ. телефільм «Час збирати каміння». 1 серія.
23.50 УТН.
0.05 Турнір зірок дзюдо.
0.35 Фортепіанні твори В. Клина.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Подивись, послухай.
8.40 Що? Де? Коли?
9.45 Нове покоління вибирає.
10.35 Мультфільми «Голубий м'яч», «Я малюю червоний ліс».
11.00 Новини (з сурдоперекладом)..
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Телемікст.
15.05 Блокнот.
15.10 «Чарівник Смарагдового міста». Мультфільм. 1—2 серії.
15.50 Асоціація дитячого телебачення.
16.15 Зоряний час.
17.00 Новини.
17.25 Хокей. Міжнародний турнір на приз газети «Известия». Фінал. У перерві — Футбольний огляд і Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра худ. телесеріалу «Дрібниці життя». 12 серія.
«Нова студія» представляє:
21.10 Бомонд.
21.25 Однак.
21.40 «Борис Мойсеєв і його леді». Естрадне шоу.
23.20 Джем-сейшн. (У перерві — Новини).
0.00 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 4 серія.

ІІ ПРОГРАМА УТ,

ІІІ ПРОГРАМА УТ,

КАНАЛ «РОСІЯ»

16.00 Там-там-новини.
16.15 Відображення.
17.00 Бесіди в «Метрополі».
17.20 Давайте з'ясуємо.
17.35 Ностальгічні посиденьки.
18.05 Антракт. Співає Віка Циганова.
18.15 Презентація тижня Сі-Бі-Ес на Російському телебаченні.
18.25 Класична музика.
18.40 Київська панорама.

ІІІ ПРОГРАМА УТ

19.00 Візитка. Катерина Вороненко.
19.05 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 Бізнес-менеджмент (Уорлднет, США).
20.10 Фортуна. Комерційний огляд.
20.20 Які ми?
20.25 Худ. фільм «Кукарача».
21.55 Візитка.
22.00 Кока-кола з МТБ.
22.30 СІТ-3.
22.40 Візитка.
22.45 Американська етика (Уорлднет. США).

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35 Худ. фільм «Вусатий нянь».
14.45 Мультфільми.
15.00 Худ. фільм «Каффс».
16.40 Відеомузика.
18.30 Мультфільми.
18.50 Худ. фільм «Друг».
20.10 Відеомузика.
20.25 Худ. фільм «Фанні і Олександр».

ВІВТОРОК

22 грудня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої.
9.00 Доброго вам здоров'я.
9.30 Муз. фільм «Дума».
10.10 Ю. Чеповецький. «Казка перевертом». Лялькова вистава.
10.55 Мультфільм «Надзвичайні пригоди мушкетерів».
12.10 УТН.
12.25 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 29 серія.
12.50 Наше коло. Державні діти.
16.00 УТН.
16.05 Кукурік і компанія представляють.
17.00 Хто допоможе Чорному морю.
17.30 Канал «Д».
18.00 Док. фільм «Все можуть королі».
18.20 Концерт артистів української естради.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Фунтик». 1 і 2 серії.
19.30 Студія «1 грудня».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Україна і світ. Міжнародна програма.
22.10 Худ. телефільм «Час збирати каміння». 2 серія.
23.15 УТН.
23.30 Корифеї джазу і поп-музики.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.25 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 4 серія.
9.15 Асоціація дитячого телебачення.
9.40 У світі тварин (з сурдоперекладом).
10.30 «Дрібниці життя». Худ. телесеріал. 12 серія.
11.20 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Багаті квартали». Худ. телефільм. 1 серія (Франція).
12.45 «Літо кота Леопольда». Мультфільм.
12.55 «Тьотя Маруся». Худ. телефільм. 1 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Діловий вісник.
14.40 Світ грошей Адама Сміта.
15.10 Блокнот.
15.15 «Чарівник Смарагдового міста». Мультфільм. 3 і 4 серії.
15.50 «Алтай. Пори року». Док. фільм.
16.00 Наш музичний клуб.
16.45 Прес-експрес.
17.00 Новини.
17.25 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє. «Шлях до згоди».
18.00 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Повернення в Едем». (Австралія).
18.45 Мініатюра.
18.55 Тема.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра худ. телефільму «Пустеля». 1 серія.
21.45 Воєнне ревю.
22.15 Пізнаєш, хто я такий.
22.25 Кохання з першого погляду. У перерві — Новини.
23.55 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 5 серія.
0.45 «Жила-була мрія». Фільм-концерт.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Момент істини.
8.50 Дозвілля.
11.00 «Штемп». Худ. фільм.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Телебіржа.
15.30 Студія «Рост». Кенгуру.
16.00 Там-там-новини.
16.15 Урал-ТБ.
17.00 Тіло — храм душі. Школа виживання.
17.20 Парламентський вісник.
17.35 Один день тяжкого двору.
18.15 Телефільм.
18.30 Київська панорама.
18.50 Телебіржа інформує.
19.00 Вісті.
19.20 Реклама.
19.25 «Справжні детективи». Худ. фільм. (Сі-Бі-Ес).
20.25 «Ніде заховатися». Фільми із телециклу «Шпигуни». (Сі-Бі-Ес)
20.55 «Порятунок 911». (Сі-Бі-Ес).
21.55 Реклама.
22.00 Вісті. Астрологічний прогноз.
22.25 Спортивна карусель.
22.40 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
23.10 Бал Едіти П'єхи.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35 Мультфільми.
13.50 Співає Деміс Руссос.
14.30 Мультфільм «Кенія».
18.30 Мультфільми.
18.40 Худ. фільм «Кохана жінка механіка Гаврилова.
20.10 Відеомузика.
20.30 Худ. фільм «Поцілуйчик».

СЕРЕДА

23 грудня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої.
9.00 Свічадо.
9.45 Твори П. Сарасате і Н. Паганіні.
10.10 Телефільм «Чумацьким шляхом».
11.10 Музиканти XX ст. Дж. Леннон.
11.50 Мультфільм «Василиса Прекрасна».
12.10 УТН.
12.25 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 30 серія.
12.50 Кліп-кліп-кліп.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.30 На допомогу школі. Світова література. Роман Л. М. Толстого «Війна і мир» в ілюстраціях.
17.00 Грає П. Полухін (гітара).
17.25 Всі барви веселки.
17.55 Співає гурт «Соколи».
18.30 Біль Зеленого Клину. 1 частина.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Фунтик». 3 і 4 серії.
19.30 Прем'єра телевистави. І. Ратушинська. «Бо шлях мені цей пророковании...».
20.15 Лілея Волянська.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Акценти.
21.55 Худ. телефільм «Шукайте жінку». 1 серія.
23.10 УТН.
23.20 5 за 25. Кращі пісні року.
23.45 Турнір зірок дзюдо.
0.15 ТБ-шанс.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 5 серія.
9.10 Наш музичний клуб.
9.50 «По святих місцях». Чернігівський скит.
10.50 «Звичайна небезпечна пригода». Мультфільм.
11.00 Новини
11.20 «Багаті квартали». Худ. телефільм. 2 серія.
12.40 «А в тебе є сонце?». Мультфільм.
12.55 «Тьотя Маруся». Худ. телефільм. 2 серія.
14.00 Новини
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот. Фірма «Вибір».
15.15 «Чарівник Смарагдового міста». Мультфільм. 5 і 6 серії.
15.55 «Анастасія». Док. фільм.
16.05 Багато музики.
16.45 Прес-експрес.
17.00 Новини.
17.25 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє. «Тепло душі твоєї» (Мінськ).
18.00 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Повернення в Едем».
18.50 Студія «Політика» показує: прем'єра док. телефільму «Від молитви до молитви».
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра худ. телефільму «Пустеля». 2 серія.
21.55 Чорний ящик.
22.25 Автосалон-92 у Москві. У перерві — Новини.
0.00 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 6 серія.
0.50 Джаз в кишені.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
8.00 Паралелі. Соло в Кельні. Л. Копелев.
8.30 Фарс-мажор.
11.00 «Робітниче селище». Худ. фільм. 1 серія.
12.05 Ностальгічні посиденьки.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Сигнал.
15.15 Вікно.
15.45 Ваш приватизаційний чек.
16.05 Там-там-новини.
16.20 ТрансРосефір. Далекий Схід.
17.05 Християнська програма.
17.35 Опозиція.
18.15 Мульти-пульти. «Я повернусь додому в тебе дощем».
18.25 Фотохвилинка.
18.30 Київська панорама.
18.50 Телебіржа інформує.
19.00 Вісті.
19.20 Реклама.
19.25 «Вовк». Худ. телефільм (Сі-Бі-Ес).
21.15 Екран кримінальних повідомлень.
21.25 «Холодні рівняння». Фільм з циклу «Сутінкова зона» (Сі-Бі-Ес).
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.25 Спортивна карусель.
22.40 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
23.10 «Порятунок 911» (Сі-Бі-Ес).

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35 Худ. фільм «Як стати щасливим».
15.05 Мультфільми.
15.15 Худ. фільм «Гараж».
16.35 Музична пауза.
18.30 Худ. фільм «Всі проти одного».
20.45 Мультфільми.
21.00 Худ. фільм «Гарячі голови».
22.25 Відеомузика.

ЧЕТВЕР

24 грудня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої.
9.00 Міс Україна. Конкурс краси.
10.05 Грає Ф. Ліпс (баян).
10.35 Шкільний екран. 9 клас. Українська література. «Твір про музей Т. Г. Шевченка в Києві».
11.05 В. Яворівський. «Я вибрав шлях цей...».
12.20 УТН.
12.35 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 31 серія.
13.00 Бальні танці.
16.00 УТН.
16.05 «Алі-Баба і сорок розбійників». Балетна вистава.
17.00 Естрадний концерт. І. Отієва.
17.25 М. Цвєтаєва в Україні.
17.55 Поет-пісняр В. Крищенко.
18.30 Біль Зеленого Клину. 2 частина.
19.00 УТН.
19.10 Ніжна пісне моя.
19.30 Хроніка МВС.
19.45 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Худ. телефільм «Шукайте жінку». 2 серія.
22.50 УТН.
23.05 Молодіжна студія «Гарт».
0.20 Класична музика.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 «Імперія». Багатосерійний худ. телефільм. 6 серія.
9.10 Мультфільми.
9.40 Ліричний концерт.
10.00 Козаки-козаченьки.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Багаті квартали». Худ. телефільм. 3 серія.
12.55 «Володя великий, Володя маленький». Худ. телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Телемікст.
15.05 Блокнот.
15.10 «Чарівник Смарагдового міста». Мультфільм. 7 і 8 серії.
15.45 Духовна згода.
16.15 Олеся і компанія.
16.45 Прес-експрес.
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
18.00 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Повернення в Едем».
18.50 Концерт з творів Р. Паулса.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Лотто «Мільйон».
21.10 До і після опівночі. Музично-інформаційна програма. У перерві — Новини.
23.50 «Королівське весілля». Худ. фільм (США).

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Караван. Телеальманах.
8.50 Дозвілля. Під знаком Риби.
9.05 Тема з варіаціями. «Аве Марія».
11.00 «Робітниче селище». Худ. фільм. 2 серія.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Уперше в Росії.
15.30 Студія «РОСТ». Дозвольте запросити.
16.00 Там-там-новини.
16.15 Новорічний пиріг.
16.25 Мульти-пульти. «Страховисько».
16.35 ТрансРосефір. До Москви далеко.
17.20 Так і живемо. Підранки.
17.50 Парламентський вісник.
18.05 Спеціальний комерційний вісник.
18.15 Мульти-пульти.
18.25 «Кеттс і собака». Телефільм для дітей (Сі-Бі-Ес).
18.55 Реклама.
19.00 Київська панорама.
19.20 Реклама.
19.25 «Вечірня тінь». Кінокомедія (Сі-Бі-Ес).
20.25 Хроно. У світі авто- і мотоспорту.
20.45 48 годин. (Сі-Бі-Ес).
21.55 Реклама.
22.00 Вісті. Астрологічний прогноз.
22.25 Спортивна карусель.
22.40 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
23.10 «Вуличні історії». Публ. програма (Сі-Бі-Ес).

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35 Худ. фільм «Новий Гуллівер».
14.45 Мультфільм.
14.50 Худ. фільм «Незакінчена вечеря».
18.50 Мультфільми.
19.10 Співає Деміс Руссос.
20.00 Телефільм «Втілення мрії». 23 серія.
20.25 Худ. фільм «Каффс».

П'ЯТНИЦЯ

25 грудня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Док. телефільм «Лисиця».
9.20 Худ. фільм «Інспектор Гул». 1 і 2 серії.
11.40 Шкільний екран. 7 клас. Історія України. «Данило Галицький — політичний діяч, дипломат, полководець».
12.05 УТН.
12.20 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 32 серія.
12.45 Українські музичні фестивалі.
13.25 Мультфільм «Шпигунські пристрасті».
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. «Лускунчик». Вистава.
17.15 Над Трахтемировом високо.
17.45 Християнська програма «Співай, земле, Творцю небес».
18.30 Окрема думка.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Площа картонних годинників».
19.30 Фантон.
20.15 Телерадіоканал «Право».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Ретроспективний показ фільмів Т. Абуладзе. Худ. фільм «Покаяння».
0.05 УТН.
0.15 Микола Мозговий в програмі «Ой, Прут-ріка».

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Мультфільми.
8.45 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
9.35 Концерт Е. Грача і його учнів.
10.20 ...До шістнадцяти і старші.
11.00 Новини
11.20 «Це прекрасне життя». Худ. фільм (США).
13.30 «Пригоди Стінгрей». Короткометражний худ. телефільм.
13.40 «Мавпочка і смички». Мультфільм.
14.00 Новини.
14.20 Бридж.
14.45 Бізнес-клас.
15.00 Блокнот.
15.05 «Чарівник Смарагдового міста». Мультфільм. 9 і 10 серії.
15.40 И.-С. Бах. «Бранденбурзький концерт». Виконують «Віртуози Москви».
15.55 Центр.
16.35 Технодром.
16.45 Прес-експрес.
17.00 Новини.
17.25 Економічний клуб.
18.25 Людина і закон.
18.50 Поле чудес.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра худ. телефільму «Еротичне шоу». Із серіалу «Лінда» (Угорщина).
ВІД представляє:
21.35 «Політбюро».
22.05 Музобоз.
22.45 Людина тижня.
23.20 Авто-шоу.
23.40 Майданчик обозу. У перерві — Новини.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Дозвілля. Телебудсервіс.
10.00 Кращі ігри НБА.
11.00 «Гіперболоїд інженера Гаріна». Худ. фільм.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Телебіржа.
15.30 Християнська програма.
16.00 Там-там-новини.
16.15 Новорічний пиріг.
16.25 Мінарет.
16.40 Кіпрас Мажейка. Репортажі з НАТО.
17.10 М-трест.
17.25 Уолт Дісней по п'ятницях. «Різдвяна зірка». Худ. фільм. 1 серія.
18.15 Мульти-пульти. «Дим».
18.25 «Різдво щодня». Мультфільм для дітей (Сі-Бі-Ес).
18.55 Реклама.
19.00 Київська панорама.
19.20 Реклама.
19.25 «Останній з апачів». Пригодницький фільм із циклу «Запах пороху». (Сі-Бі-Ес).
21.15 Екран кримінальних повідомлень.
21.25 «Скриня». Фільм з пригодницького циклу «Сутінкова зона» (Сі-Бі-Ес).
21.55 Реклама.
22.00 Вісті. Астрологічний прогноз.
22.25 Спортивна карусель.
22.40 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
23.10 «Чудовисько із Бізамберга». Худ. фільм із циклу «Європейські поліцейські». (Сі-Бі-Ес).

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35 Худ. фільм «Вам і не снилось».
15.00 Мультфільми.
15.15 Худ. фільм «Виграш одинокого комерсанта».
16.50 Відеомузика.
19.00 Мультфільми.
19.10 Худ. фільм «Закохані».
20.35 Відеомузика.
21.00 Худ. фільм «Кримінальне кохання».

СУБОТА
26 грудня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
9.20 Худ. телефільм «Шукайте жінку». 1 і 2 серії.
11.45 Телетехнотека.
12.15 Таланти твої, Україно. Ласкаво просимо. Музичні колективи Львова.
14.15 УТН.
14.25 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи телеглядачів.
14.55 Менора.
15.55 Живе слово.
16.25 Вервиця.
16.55 Мультфільм «Кругосвітня подорож Віллі Фога». 21 і 22 серії.
17.50 Плеяда. Художньо-публіцистична програма.
19.00 УТН.
19.10 Прем'єра муз. телефільму «Сонати, романси і вальси».
19.40 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 33 і 34 серії.
20.25 Наша мова.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.40 Худ. фільм «Король — Генріх V». (Англія).
23.55 УТН.
0.05 Артмайдан.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.30 Суботній ранок ділової людини.
7.30 У світі моторів.
8.00 Марафон-15 — малятам.
8.25 Ельдорадо.
8.55 Автограф по суботах.
9.25 Інститут людини.
9.55 Авіакосмічний салон.
10.10 Стиль.
10.40 Тільки літаком можна долетіти...
11.30 Прем'єра мультфільму «Королівство найщиріших друзів» (США).
12.25 Діло.
12.35 Музичний кіоск.
13.05 Прем'єра док. телефільму «Повернення».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Центральний експрес.
14.50 Прем'єра багатосерійного мультфільму «Дракуліто-вампіреня». (Франція).
15.10 Вікторія. Муз. шоу.
16.35 Телесеріал «АБВГД ЛТД». 10 серія.
17.05 Червоний квадрат.
17.40 Вперше на телеекрані худ. фільм «Тутсі» (США).
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Що? Де? Коли?
21.55 Прем'єра мультфільму «Колись давно...».
22.00 Європа плюс.
23.00 Новини.
23.15 Вперше на телеекрані худ. фільм «Облога Венеції».
0.45 Всі зірки. Кіноконцерт.

II ПРОГРАМА УТ, III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Світ спорту очима фірми «Жіллетт».
7.50 Баскетбольний огляд НБА.
8.20 Новорічний пиріг.
8.30 Якщо вам після...
9.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
10.15 Школа крупним планом. Новорічний компот, або Вхід дозволено.
11.00 «На золотому ганку сиділи». Худ. фільм.
12.10 На батьківщині. В. Верещагіна.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Зигзаг удачі.
14.20 Пілігрим. Російське бюро подорожей.
15.05 Козирна дама.
15.35 Зірки Америки.
16.05 Футбол без кордонів.
17.00 Абзац.
17.30 Парламентський вісник.
17.40 Вустами маляти.
18.15 Мульти-пульти. «Різнокольорові історії».
18.25 Київська панорама.
18.45 Прем'єра док. телефільму «Супій. Ще назва є, а річки вже немає».

III ПРОГРАМА УТ

19.00 Візитка. Анатолій Бондаренко.
19.05 Мультфільм.
19.30 СІТ-3.
19.40 Перші роботи: Сюзан Сейделман (Уорлднет. США).
20.05 Хіт-рік.
20.45 3×200.
21.00 Візитка.
21.05 Худ. фільм «Пірати XX століття». 1 серія.
22.30 СІТ-3.
22.40 Вінер — до...
22.50 Худ. фільм «Пірати XX століття». 2 серія.
23.00 Вінер — після...

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

9.40 Мультфільми.
10.00 Худ. фільм «Боги, мабуть, збожеволіли».
11.40 Відеомузика.
19.40 «Дійство».
20.00 «35 хвилин джазу».
20.35 Худ. фільм «Гра».

НЕДІЛЯ
27 грудня

I ПРОГРАМА УТ

8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 Наук.-поп. відеофільм «НЛО... з 1908 року».
10.20 Твори С. Рахманінова.
10.40 Для дітей. Худ. фільм «Дикі лебеді».
12.05 Прем'єра док. телефільму «Дунай, Дунай».
12.55 УТН.
13.05 Ту-ту кафе.
13.50 Село і люди.
14.35 Народжена сонцем. Теленовела.
15.15 Маю честь.
16.15 Свічадо.
17.00 Клас-юніор-бізнес.
18.15 УТН.
18.25 Зичимо щастя.
19.50 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 35 і 36 серії.
20.35 Прем'єра мультфільму «Літаючий будинок». 1 серія.
21.05 Екран пригодницького фільму. Худ. фільм із субтитрами «Короткий фільм про вбивство».
22.30 Тиждень.
23.00 Нон-стоп-рандеву.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

7.15 Мультфільми «Дід Мороз і літо», «Хто прийде на Новий рік».
7.45 Дойра кличе у гори.
8.05 Соло.
8.35 З ранку раненько. Прем'єра мультфільму «Денвер — останній із динозаврів» (Франція).
9.05 Доки всі вдома.
9.35 Розумники і розумниці.
10.15 Під знаком Пі.
11.05 Прем'єра худ. телефільму «Пригоди Чорного Красунчика».
11.30 Нове покоління вибирає.
12.20 Технодром.
«КТБ-1» і канал «Франс Інтернасьональ» представляють:
12.30 Прем'єра мультфільму «Піф і Геркулес».
12.40 Прем'єра док. фільму «Підводна одіссея команди Кусто».
13.30 Грай, гармонь.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Живе дерево ремесел.
16.00 Панорама.
16.40 Телелоція.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Актори, актори, актори. А. Папанов.
19.00 Програма «ІКС».
19.15 «Тріумф десяти гладіаторів». Худ. фільм (Італія — Іспанія).
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Нині. Релігійна програма.
23.00 Новини.
23.20 Ранкова зірка в нічному ефірі.

II ПРОГРАМА УТ, III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

8.55 Фольклор. Незнайомі культури.
9.25 Шість соток.
9.45 «Пригода в Королівстві». Мультфільм.
10.15 Ати-бати...
10.45 Телекросворд.
11.20 «Прощавай, СРСР».
12.25 Прем'єра мультфільму «Дораемон» (Японія). 16 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Не вирубати...
13.35 Театральний роз'їзд. «Вишневий сад». Три версії.
14.45 Новорічний пиріг.
14.55 Познер і Донах'ю.
15.25 XX століття у кадрі і за кадром. Музична легенда.
16.25 У світі тварин.
17.25 «Наші улюбленці». Програма для дітей (Сі-Бі-Ес).
18.00 «Свято квітів». Муз. фільм.
18.45 Обличчям до столиці.

III ПРОГРАМА УТ

19.00 Візитка. О. Косяченко.
19.05 Мультфільм.
19.30 СІТ-3.
19.40 Романтична хвиля.
20.10 Сідайте і дивіться.
20.20 Брама.
20.35 Мої друзі.
20.50 Худ. фільм «Москва сльозам не вірить». 1 серія.
22.10 Кока-кола з МТБ.
22.30 СІТ-3.
22.40 Візитка.
22.45 Худ. фільм «Москва сльозам не вірить». 2 серія.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.00 Мультфільми.
11.15 Худ. фільм «Поцілуйчик».
12.45 Відеомузика.
13.00 Худ. фільм «Будинок на Карлстріт».
19.40 Мультфільм.
19.50 Худ. фільм «Гараж».
21.30 Інформаційна програма «Рулетка».
21.45 Худ. фільм «Смертельний союз».

КРОСВОРД

ПО ДУГАХ: 1. Картина Опанаса Заливахи. 2. Феодальний титул у Київській Русі. 3. Літературна гра, яка полягає в написанні віршів на задані рими. 4. Український будівничий XVIII ст., який побудував Троїцький собор у нинішньому Новомосковську. 5. Богатир в українських героїко-фантастичних казках. 6. Повість Юрія Андруховича. 8. Видатний український графік, за ескізами якого нині видано серію українських поштових марок. 9. Маркграф Бретонської марки, сучасник Карла Великого, герой знаменитого західноєвропейського епосу. 10. Двомісний велосипед. 13. Український історик у Франції, дослідник доби Мазепи в історії України. 15. Син короля Данила, великий князь литовський. 20. Відомий український музикознавець-фольклорист, чоловік Лесі Українки. 25. Стародавній ударний музичний інструмент. 26. Український історик у США, автор праці «Українська повстанська армія. 1942—1952. Документи і матеріали». 27. Старовинний верхній одяг, схожий на плащ. 29. Видатний український будівничий доби українського барокко. 30. Родина майстрів гуцульського різьблення та інскрустації на дереві. 31. Середньоазіатський учений-енциклопедист X—XI ст. 32. Найпростіший ароматичний амін. 33. Найвищий гірський масив українських Карпат. 34. Видатний гетьман України. 35. Видатний український філософ, поет і просвітитель-гуманіст. 37. Сузір'я, в якому знаходиться Південний полюс світу. 38. Хижий птах, зображений на гербі Коломиї.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Дніпровський острів, на якому була перша відома Запорозька Січ. 11. Шведський славіст, автор розвідок про Мазепу, Орлика та Войнаровського. 14. Видатний український поет. 23. Давньогрецьке місто в Малій Азії, в якому знаходився храм Артеміди — одне з семи чудес світу. 24. Приватна каса імператора в Стародавньому Римі. 31. Український політичний діяч, провідник ОУН в роки війни та в післявоєнний період. 36. Вид кузова легкового автомобіля. 39. Столиця Івана Мазепи.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 12. Український синонім Ісуса Христа. 16. Золотоординський воєвода, чию орду розгромили війська Данила Галицького. 17. Річка в Запорізькій області. 18. Дитячий журнал, що виходив у Львові в 1890—1914 роках. 19. Знаменита пам'ятка літератури Київської Русі XIII ст. 21. Вірш Богдана Рубчака з книги «Ікарове крило». 22. Опера Клемона Філібера Лео Деліба. 28. Місцеперебування людини до гріхопадіння, земний рай.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, НАДРУКОВАНИЙ 9 ГРУДНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Кочерга. 3. Бандера. 5. «Рамаяна». 7. Антоній. 8. Селітра. 10. Анапест. 12. Вельбот. 13. Антонюк. 14. Мінерва. 16. Хортиця. 18. Олелько. 19. Лисичка. 20. Вербена. 22. Кантата. 23. Чивчини. 24. Чигирин.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Куремса. 2. Алімпій. 3. Бардіїв. 4. Аметист. 5. Рогніда. 6. Альпнек. 8. Стефано. 9. Альбедо. 10. «Апостол». 11. Тачанка. 14. Маланюк. 15. Америка. 16. Хасевич. 17. «Яничари». 20. Вишатич. 21. Аневрин.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 450 601

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0304187